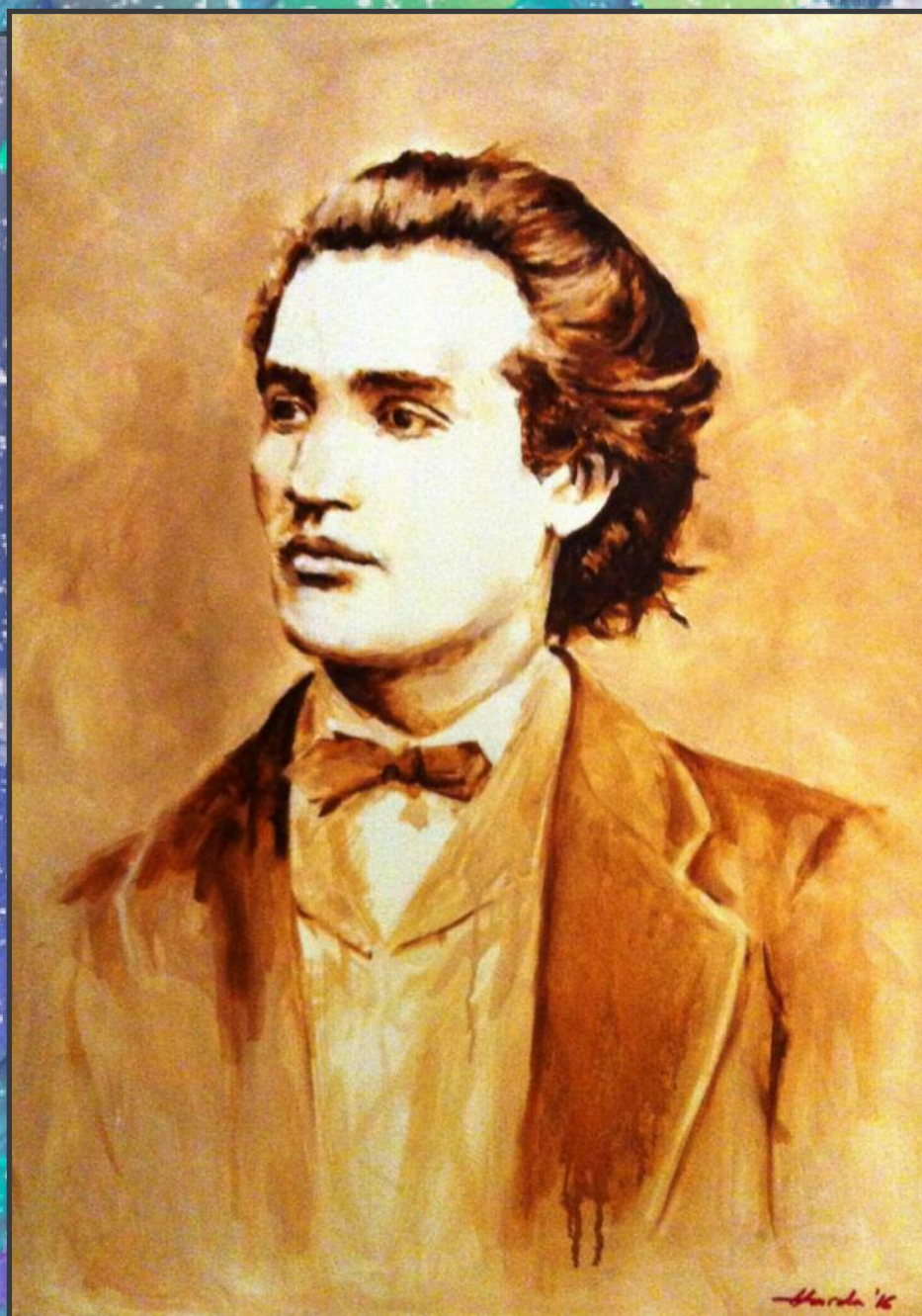

Revistă de cultură

No. 1 (7) / 2023

Contrast literar

Mihai Eminescu

Somnoroase păsărele

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurele –
Noapte bună!

Doar izvoarele suspină,
Pe când codrul negru tace;
Dorm și florile-n grădină –
Dormi în pace!

Trece lebăda pe ape
Între trestii să se culce –
Fie-ți îngerii aproape,
Somnul dulce!

Peste-a nopții feerie
Se ridică mândra lună,
Totu-i vis și armonie –
Noapte bună!

Și dacă...

Și dacă ramuri bat în geam
Și se cutremur plopilor,
E ca în minte să te am
Și-ncet să te apropii.

Și dacă stele bat în lac
Adâncu-i luminându-l,
E ca durerea mea s-o-mpac
Înseninându-mi gândul.

Și dacă norii deși se duc
De iese-n lăcuș luna,
E ca aminte să-mi aduc
De tine-ntotdeauna.

La steaua

La steaua care-a răsărit
E-o cale-atât de lungă,
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.

Poate de mult s-a stins în drum
În depărtări albastre, l
ar raza ei abia acum
Luci vederii noastre,

Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie:
Era pe când nu s-a zărit,
Azi o vedem, și nu e.

Tot astfel când al nostru dor
Pieri în noapte-adâncă,
Lumina stinsului amor
Ne urmărește încă.

Afară-i toamnă

Afară-i toamnă, frunza 'mprăștiată,
Iar vântul svârlă 'n geamuri grele picuri;
Și tu citești scrisori din roase plicuri
Și într'un ceas gândești la viața toată.

Pierzându-ți timpul tău cu dulci nimicuri,
N'ai vrea ca nimeni 'n ușa ta să bată;
Dar și mai bine-i, când afară-i sloată,
Să stai visând la foc, de somn să picuri.

Și eu astfel mă uit din jet de gânduri,
Visez la basmul vechi al zânei Dochii,
În juru-mi ceața crește rânduri-rânduri;

De odat' aud foșnirea unei rochii,
Un moale pas abia atins de scânduri...
Iar mâni subțiri și reci mi-acoper ochii.

Lacul

Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă,
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.
Și eu trec de-a lung de maluri,
Parc-ascult și parc-aștept
Ea din trestii să răsară
Și să-mi cadă lin pe piept;

Să sărim în luntrea mică,
Îngânați de glas de ape,
Și să scap din mână cârma
Și lopețile să-mi scape;

Să plutim cuprinși de farmec
Sub lumina blândeii lune,
Vântu-n trestii lin foșnească,
Undoioasa apă sune!

Dar nu vine... Singuratic
În zadar suspin și sufăr
Lângă lacul cel albastru
ncărcat cu flori de nufăr.

Dorința

Vino-n codru la izvorul
Care tremură pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund.

Și în brațele-mi întinse
Să alergi, pe piept să-mi cazi,
Să-ți desprind din creștet vălul,
Să-l ridic de pe obraz.

Pe genunchii mei ședea-vei,
Vom fi singuri-singurei,
Iar în păr înfiorate
Or să-ți cadă flori de tei.

Fruntea albă-n părul galben
Pe-al meu braț încet s-o culci,
Lăsând pradă gurii mele
Ale tale buze dulci...

Vom visa un vis ferice,
Îngâna-ne-vor c-un cânt
Singuratece izvoare,
Blânda batere de vânt;

Adormind de armonia
Codrului bătut de gânduri,
Flori de tei deasupra noastră
Or să cadă rânduri-rânduri.

Mai am un singur dor

Mai am un singur dor:
În liniștea serii
Să mă lăsați să mor
La marginea mării;

Să-mi fie somnul lin
Și codrul aproape,
Pe-ntinsele ape
Să am un cer senin.

Nu-mi trebuie flamuri,
Nu voi sicriu bogat,
Ci-mi împlețiți un pat
Din tinere ramuri.

Și nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creștet,
Doar toamna glas să dea
Frunzișului veșted.

Pe când cu zgomot cad
Izvoarele-ntruna,
Alunece luna
Prin vârfuri lungi de brad.

Pătrunză talanga
Al serii rece vânt,
Deasupra-mi teiul sfânt
Să-și scuture creanga.

Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag
Aduceri aminte.

Luceferi, ce răsar
Din umbră de cetini,
Fiindu-mi prieteni,
O să-mi zâmbească iar.

Va geme de patemi
Al mării aspru cânt...
Ci eu voi fi pământ
În singurătate-mi.

Cristina DELEANU

Cum ne batem joc unii de alții...

De multă vreme stau și mă uimesc – mă tot uimesc – ca prostul când se vede în oglindă și se miră - cum unii oameni își bat joc de alți oameni. Vedeți, nu mă mai întreb ca în alte dăți „De ce?”. Adică de ce unii îi batjocoresc pe ceilalți. Pentru că, de fapt, am aflat deja. Așa cum am înțeles toate celelalte motive grave și ordinare, de a triumfa în proslăvirea răului și urâtului din om. Astăzi uimirea mea își focalizează telescopul către orizonturi mici, apropiate, chiar banale. Dar nu pot să nu le fac cunoscute. Și nu atât banalitatea lor mă frapează, cât mai ales efectul lor stupid și derutant asupra mulțimilor. Mă iau, mai întâi, de știri. Deci de media. Sigur, cineva se va întreba „dacă le condamni, de ce te uiți?”. Păi mă uit pentru că nu pot condamna sau aprecia ceva decât în cunoștință de cauză. Așa că mă mai sacrific din când în când. Nu e prea greu, pentru că nu este mult de văzut; vorbele se repetă obsedant, uneori nefondate și având iz de fals. Sunt știri despre lucruri strălucitoare, nu despre realități, aceleași, și uneori devin presupuneri, îndoieli etc., iar reclamele care fragmentează enervant știrile au devenit de-a dreptul sufocante. Și când mă exprim că e vorba de bătaie de joc, înseamnă că toate astea nu stârnesc decât panică și nesiguranță, atât de necesare creării haosului. Se simte cum știrile media sunt confecționate din ițe atât de încâlcite, legate de surse nesigure sau improvizate, încât subsolurile care te amețesc prin rapiditatea cu care se derulează te obligă să devii curios și să respecti propunerea lor politicoasă „stați aici”, „nu plecați” cu scuza „senzaționalul abia urmează!”. Senzaționalul nu este, însă, niciodată legat de fapte și isprăvi ale unor oameni obișnuiți care construiesc câte ceva din proprie inițiativă, sau, prea rar, atenția nu este îndreptată spre apariții teatrale sau de carte, despre muzică sau muzee. Nu! Lipsesc cu desăvârșire. Dar atunci în ce constă „România educată”? Totuși! Nu la a

ști să vorbești și să citești, să scrii și să ai opinii argumentate, să te porți demn și civilizată în societate, nu la asta se raportează educația? La a afla cine ești, pe ce drum s-o apuci, ce credință să îmbrățișezi? Firește, nu reiese mai nimic în acest sens. Aș zice: ba la dimpotrivă! Hai să aflăm repede (și des) cine cu cine se bate, cine l-a furat pe milionar (auzi colo, milionar!), cine iese în stradă și de ce, care mai e nunta sau divorțul sau accidentul anului. Cum care? Toate. Ajungem să dăm aceeași atenție oricărui eveniment, oricât de vulgar ar fi! Și uite-așa ajung la obsesia secolului: reclamele. Groaznic. Uneori au haz. Rar de tot. Dar scopul lor este să te tenteze cu aplaudatele avantaje, încât, uneori, să faci prostia să cumperi pe nevăzute ceva de care nici nu ai nevoie. Reclamele sunt proaste, nici măcar bruma de vorbă spusă nu este inteligibilă. Sunt făcute într-un scop derutant. Frumoasă reclamă la un parfum francezesc și, imediat, apar țepii de la hemoroizi, urmați de reclama unui sandvici... Minunat!

Un exemplu care mă bântuie este genericul de film (da, mă uit mult la filme!) care „pe filmul tău” aruncă un pumn de floricele într-o doară, doar-doar te instalezi pe o canapea confortabilă, mâncându-le din pungă, adăugând la lenea care te cuprinde din belșug și gramul de grăsime... Pe secundă...

Înecăcioase de-a dreptul au umplut ecranele și telefoanele jocurile de noroc. De tot soiul. Câștiguri peste câștiguri! Noi nu suntem așa. Cel puțin nu toți. Nici nu prea știu cu ce se mănâncă jocurile astea. Probabil, tot cu floricele... Imaginile cu obiceiurile „altora” de pe alte meleaguri ne sunt vârate pe sub nas cu de-a sila. Modelele astea intervin cu brutalitate în sistemul nostru de valori

și sunt deosebite de sistemul nostru cultural. Știu. Țasta e scopul precis. O derută apăsătoare cu forța în mințile și sufletele noastre. Derută distrugătoare a personalității neamului. Știu, se trăiește din reclame. Pentru posturile TV e hrană și existență, iar pentru noi, ceilalți, inutile mai ales în momente ca acestea pe care le trăim când numărăm banii de pâine, când, văzând cât de convenabile sunt prețurile etalate de marile companii și îți vine să te crucești. Prea multe pe piață, alimentele se alterează pe rafturi cu tot cu reclama în brațe. În loc să fie, eventual, date celor care nu au. Și, la urma urmelor, de ce să mai râvnim la bunătăți, când veștile din locul de unde luăm lumina spun că e mai bine să ne învățăm cu abținerea, cu lipsa de confort minim și, desigur, cu modificările genetice! Ce să mai spun de medicamente? Nu mai spun, deși în fiecare zi bombardamentul cu pastilele de diferite culori, alb, roz, verde, se intensifică și nu mă pot abține. Doamne, ce de bani se câștigă! Mormane peste mormane. Nu suntem departe de anii din urmă când s-a văzut cu claritate cât de benefică a fost pandemia... Pentru unii... Dar oare tentația de a proba ba o pastilă, ba alta, că dacă avem vreo boală și nu știm, nu este și ea o autoîmbolnăvire în timp? Păi ce, se mai vrea să fim sănătoși luând boabe, sau să rămânem sănătoși neluându-le?

La întrebarea asta ar trebui să-mi răspundă un om cu minte. Dar oare are voie? Mai știi? Poate încercă să-mi dea lămuriri vreun tânăr conectat până la confuzie cu evenimentele provocate de tiktok, care îi toacă mintea. Altceva nu prea cred că vor să afle. Nu toți, să fim cinstiți. Dar e un procent redus al celor care ar avea dreptul să se numească dornici de educație. Ah, iar am pronunțat un cuvânt tabu: educație! Îmi cer scuze. Dar ce să fac: mi-e tare teamă că avalanșa de „noutăți” în toate domeniile ne va călca în picioare, într-un final.

Și apropo de tineri și foarte atenți la educație, uite cum reușesc ei să fie în „trend” cu cele mai de prost gust haine. Oare de ce au apărut ele? Nu cumva ca să se nască tentația de a fi altfel (în exterior vorbesc), de a fi non-conformiști și excen-trici și chiar urâți? Ba da, frumosul în sens estetic e aproape muribund. Mă gândesc dacă nu cumva frumosul a fost strivit sub genunchii blugilor care de-aia s-au găurit în așa hal. Prin rupturile alea, care mai mici, care mai zdrențuite, probabil vântul

care se furișează pe acolo a spulberat și bruma de cuvinte românești care se mai găsesc în vorbirea curentă. Restul, moda: englezisme. Orice limbă străină este folositoare pentru a afla ceva nou, să cunoști, să tinzi spre educație... Dar noi ne-am convins că tot ce e de-afară e perfect și ne-am botezat prăvăliile cu denumiri ciudate, crezând că în felul ăsta suntem mai deștepți. Ei bine, nu! Trăim o mare prostie – suntem prostiți și ne cam lăsăm – și ne lăsăm leneși în bătaia de joc a curenților, a schimbărilor inutile în comportament. Moda s-a extins până la a fi „cool” și șmecher și cel mai tare din parcare. Din parcare cu plată, desigur... Dacă ești bătaș, dacă faci parte dintr-o gașcă și știi să dai zece lovituri de cuțit în burtoaiul camaradului de beție, ești tare...

Îmi cer scuze că poate par atât de înapoiată, încât mă gândesc că n-am să dau niciodată banii pe un ecran vibrant sau pe un telefon care se curbează... Orice s-ar zice, aceste gadgeturi super-scumpe nu folosesc decât la umplerea buzunarelor celui ce le-a inventat, nicidecum la, da, la educație. Am din ce în ce mai multe motive să cred că involuăm ca specie, și asta pentru că am fost destul de fraieri – sau interesați – să lăsăm semenii să ne batjocorească în așa hal. Strădania acelor semeni este veche, se strecoară fără rușine oriunde găsește o breșă, o ușiță întredeschisă și își umflă mușchii de cauciuc (sintetic) până aproape să plesnească.

Cred că, dacă nu mă opriți, voi continua așa la nesfârșit, doar, doar... Ce vreau să mai adaug este că mă simt total „hipnotizată” de originalitatea și varietatea și bunul gust al desenelor animate, firește, pentru copii! Doamne, cum învață drăguții de ei să tragă la fix, să ucidă, să se bată, să se scuipă cu o dantură perfectă de dinozaur, cum se iau la întrecere care este mai al dracului! Ce-mi place... Asta da educație la cei mici, că doar atunci când ești crud se fixează lucrurile bune. Pardon, rele! Și cât de frumoși sunt feții-frumoși cu capete pătrate, cu trupuri făcute parcă din cuburi de lemn, iar fetele, cu gurile lor strâmbe până la urechi!

Hai, că nu mai pot. Mi s-a umplut paharul cu venin-cola fără zahăr. Mă duc în goană să-mi găuresc toată îmbrăcămintea și să mă încălz cu niște bărci de pescuit cu toc și să mă cațăr pe stâlpii cu instalație G5!

Uarujan

UOSGANIAN

Baricada

Singurătatea celui care alege –doar tu
decizi dacă vorbești sau taci.
Accepti sau refuzi. Pleci sau rămâi.
Noi spunem că suntem de partea bună a
baricadei,
altminteri, la ce-ar folosi baricada, dacă nu ne
împarte
 în cei buni și cei răi?

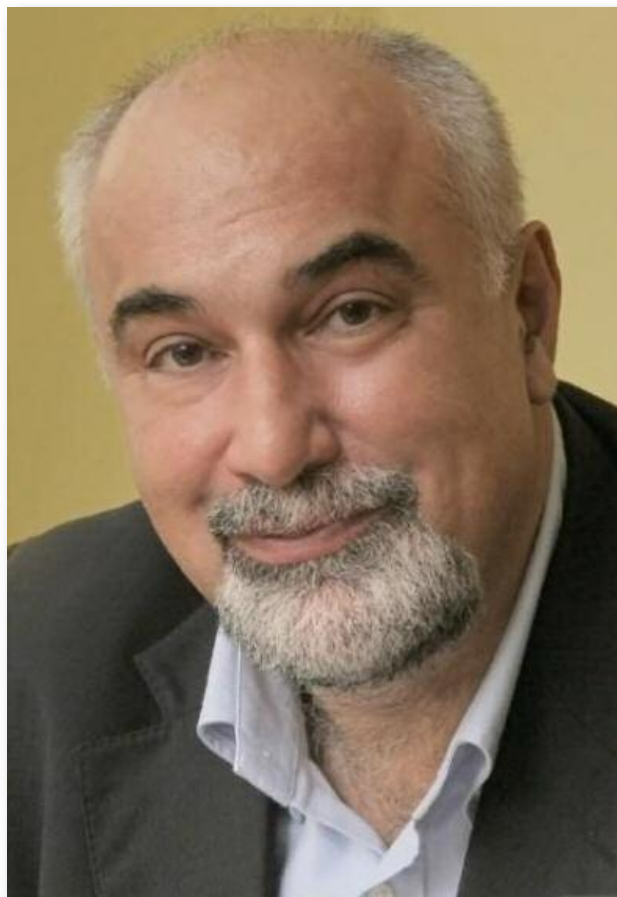
Nutrețul proaspăt al urii. Nu știm
bulgării catapultelor ce nimeresc peste ziduri.
Grija noastră e că trebuie să aruncăm peste.
Noi nu vedem în deșertul tătarilor punctul
 care se mișcă;
baricada nu are canaturi, uși sau ferestre.

Câte un călător cu toiag în piele de șarpe
ne povestește uneori nemaivăzute
 și nemaiauzite.
Vorbele se înfierbântă purtate din gură în gură,
nălucile și furiile și spaimile cresc înmiite

Noi scriem istorii întregi despre baricadă,
despre eroii ei, despre luptele de pe metereze,
despre demonii care ne dau târcoale.
Fețele lor nu le-am văzut dar amintirea
ni se întipărește pe creier,
precum talpa se întipărește în lutul cel moale

Poate că nu e nimic de cealaltă parte a
baricadei,
te și miri cum de zidurile stau să nu cadă.
Niciun călăreț în galop nu ridică în arșiță colbul,
nicio urmă nu se vede pe întinderea de zăpadă.

Nu e nimic de cealaltă parte a baricadei,
niciun martor al acuzării la Judecata de apoi,

doar corbii care ciugulesc privirile morților goale
și mâinile noastre, pătate de sânge.

Cealaltă parte a baricadei e tot aici, cu noi.

Un gând fugar

O privire fugară, au vol d'oiseau
cum ar fi dacă aş rămâne
 într-un cerc suspendat.
Doar timpul ar curge pe lângă mine, departe
de parcă în calea vântului de noiembrie
păsările nu zboară ci, de fapt, sunt zburate

O licărire fugară.
În lama cuțitului se oglindesc ochii tăi
care, la rândul lor, sclipesc ca oțelul
oprit pe grumaz. Sub absidă
tăișul cel mai potrivit să nu-mi lase
rana să se închidă

O tresărire fugară.
Durerea ta, pe care o simt,
pentru mine e o durere mai mare,
o cunună de spini.
Trăiesc și viețile despre care scriu
de parc-aș plânge pe un mormânt străin.

O viziune fugară.
Eu și cel din oglindă ne privim până când
unul dintre noi mișcă primul,
cel adevărat.
A cui umbră sunt? În spatele cărei oglinzi?
Poate că nu visez, ci, de fapt, sunt visat...

Intru în jacuzzi

cu senzația ciudată că apa
la temperatura corpului meu
mi se pare mai caldă

șerpi subacvatici

apa e vie, mă frământă
ca pe aluatul dospit
mă liniștește cu neliniștea ei

ceva se naște în mine
la cufundarea în apă
un nume nou pe care va trebui
să-l descopăr
stau singur și privesc prin tavan
la puzderia de stele
o voce repetă Ecleziaștul
sunt eu înțelept sau nebun
și dacă da, mai nebun decât cine?
zadarnic
comparațiile cu mine nu-mi reușesc
nu sunt în stare să pun semnul egal
între mine și orice altceva

de pildă apa la aceeași temperatură
ca a corpului meu
mi se pare mai caldă
aceeași greșeală mă doare mai tare
oamenii de aceeași vârstă cu mine
mi se par mai bătrâni

O viață

o viață greu de dus, aș spune
povestind despre mine
dacă asta ar avea importanță

dacă Cirenaicul ar putea, în locul meu, duce
viața asta, cum ziceam, greu de dus
măcar de-aici până acolo
măcar de azi până mâine
cât să-mi trag sufletul, cum ar fi să trag
cu ciubărul din fântână
ca să-mi astâmpăr setea

e totuși prea târziu ca vreunul
să-mi ia crucea din spate
brațul ei lung îmi taie trupul
în două
îmi străpunge vertebrele rând pe rând,
crește și descrește cu mine
ar fi ca și cum mi-ar smulge șira spinării
și m-aș prăbuși, ca o păpușă de cârpe

știu că viața mea este greu de dus
dar nu-mi lua, Cirenaicule, de pe umeri
crucea pe care o port
nu-mi fă povara mai grea

Viața lui Varujan, rostită de el însuși

oricât de mult aș avea de trăit,
povestea începe abia după coperta a patra
cu viața de-a doua zi, când foile
nu se mai numără, ci se răsfoiesc

să-ți zic mai ales ce-o să-mi placă acolo:
nu mai e nevoie să aleg
pot trăi toate clipele deodată
pot să-o iau pe oricare braț al răscrucii
fără teama că mă rătăcesc
nicio alegere nu-i greșită
nu mai există păcate de moarte
nicio nepotrivire între bine și rău
între da și nu, între zero și unu

nu am prejudecata niciunei amintiri
în viața de dincolo de coperta a patra
sunt, în sfârșit, cum s-ar zice, liber

Eugen CRISTEA

Jurnal, Gen (4)

Repetam la clasă „Romeo și Julieta”. Deși pare greu de crezut, la vremea aceea eu jucam Romeo. Sau, cel puțin, încercam... Logic, cumva. Tinerel, plete cârlionțate, subțirel... La un moment dat, doamna Eugenia Popovici urcă pe scenă pentru a-i arăta Julietei cam cum ar trebui să joace. La modul aproape ideal, firește. Vă rog să mă credeți, în clipa în care a început schimbul de replici, doamna avea... 14 ani! O transformare de-a dreptul inexplicabilă, petrecută în doar câteva clipe. Până și eu parcă împlinisem în chip miraculos 16 ani. No comment! Câteva replici de haz ale profesoarei noastre (pe vremea aceea era și Rector al I. A. T. C. și – vrând, nevrând – ni se adresa doar cu „tovarășe”, conform obligațiilor epocii, nu? Pe micuța scenă dintr-o rotondă a Institutului, un coleg de clasă își dădea sufletul într-un dificil monolog din scrierile lui Osvaldo Dragun. Replica doamnei, care-l întrerupe la mijlocul monologului: „Tovarășe, cum crezi că o să mă convingi de suferința dumitale, cu ochii ăia de pește fierț?”.

Sau: „Tovarăși, săptămâna viitoare avem examenul de sfârșit de an! Dumneavoastră, cum să vă spun, sunteți ca un cozonac. Numai că, din păcate, nu aveți stafide... Nici nuci...”. Hai, măcar adăugați un pic de piper!...

Și-atâtea și-atâtea altele. Nu știu cum, dar parcă plutea – în acele vremi – ceva frumos deasupra noastră, a tuturor. Tinerețea? Avântul? Entuziasmul? Bucuria de a fi mereu împreună? Sau faptul că – pur și simplu – ne iubeam, ne admiram și ne respectam reciproc? Nici până în ziua de azi nu am găsit un răspuns pe măsură.

Asistenta doamnei Popovici era doamna Maria Caraman – Dumitrache, alintată de noi toți – firește, cu îngăduința dumneaei – cu apelativul „Cici”. Frumoasă, elegantă, discretă, pricepută în ale actoriei, o prezență aducătoare de real echilibru. Ne iubea și ne aprecia pe toți în egală măsură. O amintesc cu drag în aceste rânduri pentru că îi datorez mult. Poate chiar și succesul la admiterea la concursul de la „Național”, în 1980, după cei 5 ani (destul de frumoși) petrecuți la „Naționalul” timișorean. Să mă explic. În anul III am pregătit cu Cici examenul de vorbire (pentru că pe atunci încă mai eram pregătiți pentru o vorbire aleasă și curată pe scenă)... În zilele noastre, lucrurile s-au simplificat: actorii vorbesc direct în lavalierile atârinate la gât, nici nu mai au nevoie de voce... Totul se reglează de către inginerul de sunet, nu??? Așaaaa... Să revin, că iar zic ce nu trebuie, și se supără „tehnologizatorii” scenei. Și ai ecranului. Pe ecran e mult mai simplu: măcar acolo nu distingi nimic din ce rostesc în vârful vârfului vârfulurilor buzelor artiștii „moderni” și firești ca-n viața de zi cu zi... Sau de noapte cu noapte. Buuuun. Pentru examen mi-am ales un fragment (de fapt, am alcătuit un colaj) din „Sânii lui Tiresias” de Guillaume Apollinaire. Un text cu accente suprealiste, dătător de mari posibilități interpretative și de improvizație. Zis și făcut. În lungi și pasionante repetiții, am descoperit (alături de Cici) noi și noi valențe și subtexte ale monologului, astfel că rezultatul final a fost, practic, un minispectacol plin de accente surprinzătoare. Spuneam că EXACT cu acest monolog m-am prezentat la concursul de la „Național”, unde se pare că am făcut o impresie bună. Ca dovadă că nu m-am despărțit de scena acestuia nici în ziua de azi, după obligația scoatere la nedorita pensie... Nu e puțin lucru, nu?

În zilele noastre

Am scris în nenumărate rânduri că nu cred în conflictul dintre generații. Nu știu, nu am simțit așa ceva când am intrat în „Național”. Dimpotrivă. Am fost primit chiar cu brațele deschise, cum se spune. Firește că ar fi o oarecare explicație. O explicație care ține – first of all – de respect. Cum să nu respecti imensele valori care mă întâmpinau la fiecare pas pe care îl făceam cu timiditate pe nesfârșitele culoare ale Teatrului? Nu exagerez cu nimic atunci când vă spun – riscând să mă repet – că mă lipeam de perete când treceau pe lângă mine marii actori și marile actrițe pe care – până la intrarea în Teatru – îi văzusem doar pe scenă sau la televizor sau pe marele ecran. La început tremuram când eram în replică directă cu Radu Beligan, Marcela Rusu, Emanoil Petruț, Gh. Cozorici, Tamara Buciuceanu-Botez... Oricum, mi-ar trebui zece numere de revistă pentru a-i aminti pe toți. Ei rămân pe vecie în inima și în amintirea mea. Și asta înseamnă ceva. Generația tânără, cea care vine din urmă, are, incontestabil, valori consacrate și promițătoare. Sunt alături de tinerii actori și actrițe, pe care i-am admirat și îi admir în continuare în spectacolele mai mult au mai puțin reușite la care își aduc obolul. Există în acești copii o dorință nedisimulată de a munci și de a se afirma, strângând din

dinți, cu ambiție, cu drag, cu sacrificii care, sunt convins, vor da rezultatele scontate și așteptate, în timp. Asta e o meserie care presupune, înainte de toate, și multă, multă răbdare. Pe culoarele Teatrului simt din partea lor, la rândul meu, același respect pe care l-am acordat și eu înaintașilor. Așa că, de unde așa-zisul conflict?

Septembrie, 1976

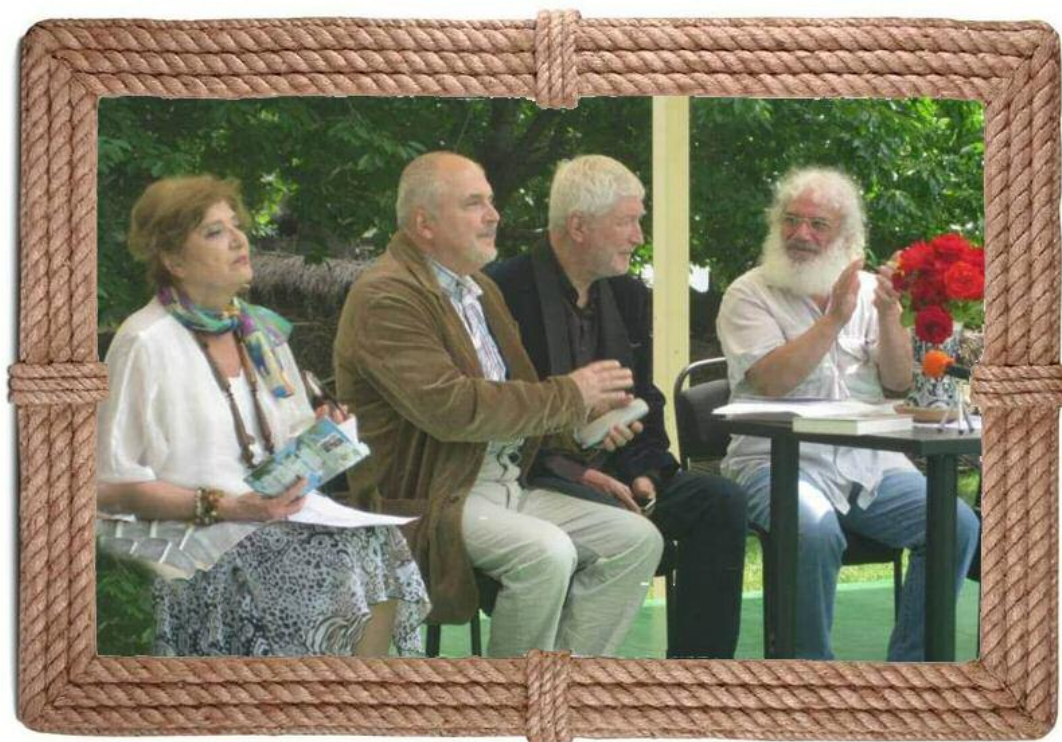
Repetiții cu piesa „Nu suntem îngeri” de Paul Ioaachim. Regia, Emil Reus. Rolul meu, principal, Petre Vereș. Piesă contemporană, interesantă, bine adusă din condei. Prima lectură. Regizorul Reus: „Eugenică tată, ai citit perfect. Știai piesa, cumva?”

„Nu, maestre – răspund. Dar, fiind prima noastră întâlnire, vreau să fiu foarte cinstit. Știți, eu am înregistrat mult în studiourile Radiodifuziunii și îmi este foarte ușor să citesc „la prima vedere” - cum se spune. Nu e niciun secret!”.

„Mă bucur că ești foarte franc! Cred că vom colabora mult împreună”.

Premiera este un real succes! Cronici bune și foarte bune la debutul meu pe scena „Naționalului” timișorean. A doua zi suntem anunțați că vom face un mic turneu cu „Îngerii” în Iugoslavia, la Novisad și, probabil, Belgrad.

Am început cu dreptul. Numai să țină...

Bogdan HAGIU

Capitolul 7. Insula Anius

Ileana se mai închină o dată și sărută icoana. Era o rugăciune specială, pentru călătorii pe mare. Oare și capela din Cetatea Albă să aibă culorile sfârșitului lumii, ce nu pot fi deosebite decât de păsările cerului? Șandru spusese că nu, că oamenii par sănătoși. Și nici măcar nu voise să intre, să facă și el o cruce dacă nu-l interesau picturile. Doar plecau astăzi, Dumnezeu știe unde, și ce pericole îi pândeau. Ba știau unde, întâi în insula aia grecească, apoi la Genova. Îl plătise Șandru pe căpitanul unui galion ce se ducea la Genova, să facă un mic înconjur, și acesta fusese de acord, mai ales că putea să cumpere ieftin niște butoaie cu măslina grecești. Sau cel puțin așa le spusese Șandru. Ce-o fi și cu băiatul ăsta? Tare ciudat mai e... Nu mai întâlnise până acum un tânăr cu înțelepciune de bătrân. Vasile al ei nu are minte nici la vârsta lui, săracul... Ar trebui să moară femeile după așa un bărbat. Dar ei nu-i plăcea totuși. Ei, are cine să-l placă... Poloneza aia fără culoare în ochi. Parcă ar fi un uliu! De ce nu e cu el, aici, atunci?! Dar dacă tocmai acest Șandru e diavolul, Anticristul? Tresări speriată că îi trec astfel de gânduri prin cap în biserică, dar tocmai ieșise, tocmai trecuse peste prag. Își mai făcu o cruce. Ar trebui să moară femeile după el... Biata Maria nici nu știe că s-a îndrăgostit. O știe doar trupul ei, și ea, dacă, care i-a văzut tresărirea mâinilor când s-a așezat derbedeul ăla la masă în fața ei. Dar ce, parcă loan ar fi mai bun? Dar parcă există bărbat bun? Nici dragoste n-ar fi în stare să facă ca lumea dacă nu i-am ajuta noi. Singuri nu pot decât să siluiască. Sau... sau nimic. Din ce aluat or fi plămădiți, proștii? Trebuie doar să le cânti în strună, să-i lauzi... Nu există vreunul care să reziste, chiar dacă știe că e mințit. Vai de capul tău, Maria, cu firea pe care o ai... Doar ți-am spus toate astea! Unge-ți buzele cu miere, fetițo!

Dacă nu mai ai mamă, ascultă-mă pe mine, că ai să ajungi rău de tot. Nu-ți mai coborî colțurile gurii a dispreț, că au să fugă toți băieții de tine! Își apăsă cu palmele sânii pleoștiți și se uită repede în jur să vadă dacă n-o văzuse cineva. Nu o alăptase, deși fata îi zicea doică. Nu alăptase niciun copil, nu dăduse naștere vreunuia. Și o dureau sânii atât de tare când se gândea la asta... Ah, dacă ar fi întâlnit un singur bărbat puternic, în care să aibă încredere... Dar acum era prea târziu, acum oricum venea Sfârșitul Lumii. Și, de fapt, la ce să fi adus pe lume un copil?! Să fie ca... n-avea dreptate Vasile? Dar ea nu putea fi veselă ca prostul ei de bărbat. Ar fi dat orice să... Ah, și nebuna asta de Maria... Cum de nu-și dă seama că nu va avea o viață... ?! Auzi, că mai bine stă singură! Prea o speriasse mamă-sa, îi zicea tot timpul că nu trebuie să lase vreun bărbat să se apropie de ea când va crește. Că e păcat, că o vor arde focurile iadului... Poate de asta are probleme și cu somnul săraca fată. A găsit-o de mai multe ori noaptea în mijlocul odăii, sculată din pat, cu ochii deschiși, dar fără să știe ce-i cu ea.

- Ce-i cu fața asta, Ileano?! Hai, că doar nu plecăm la capătul lumii! În câteva zile suntem pe insulă.

- Of, taci, prostule!

- Cum mi-ai spus?!

- Prostule, așa ți-am spus, și ai să mai auzi asta de la mine! De ce nu ai vrut să vii și tu la biserică, să faci și tu o cruce? Când ai de gând să te întorci

la credință? Au cumva crezi că astea nu sunt lucruri importante? Ai grijă că vine sfârșitul lumii!

- Văd că nu se poate discuta cu tine azi.

Ileana deschise gura să-i răspundă, și încă nu așa-oricum, dar Vasile, din doi pași ai picioarelor sale lungi, era deja în capătul celălalt al punții. Începu să vorbească grecește cu un matelot care se căznea să scoată ancora. Femeia oftă și se uită în jur. Îl întrebă pe un marinăr pe care-l auzise vorbind românește:

- Domnița Maria unde e?

- Jos, în cabină, a zis că nu se simte bine de la valuri.

Într-adevăr, îi spusese și ei biata fată că nu prea dormise bine din cauza emoțiilor. Dar parcă ea doarme bine vreodată? Se va duce să vadă ce face, dar deocamdată ia să tragă puțin cu urechea la ce vorbesc Șandru și căpitanul mateloților, sprijiniți de balustradă.

- ... așa că niciodată nu mi-a plăcut marea asta, zicea italianul.

Înțelegea limba, ba chiar putea să o și rupă bineșor, doar asistase la atâtea lecții ale Mariei cu profesorul ei de muzică și de filozofie. Iar copila vorbea cu ea doar italiană, ca să nu priceapă alții ce pun la cale.

- Da, pentru mine e prima oară când o văd, și recunosc că mă înspăimântă. Parcă înnegrește cerul de deasupra, în timp ce lumina vine din valuri, din străfunduri.

Dar de unde are Șandru un astfel de vocabular, nu numai că vorbește italiana? Hai, Vasile al ei, trecut prin ciur și prin dârmon... ăsta știe pasămite și turcește. Că italiană îl mai învățase ea, mai știa și el de la soldații dogelui care se mai tocmeau în oastea Moldovei... doar genovezii avuseseră ambasadă la Suceava... Dar ce demon o fi acest Șandru?

- ... și de aceea vreau să știu unde și cui ai livrat aceste vopsele, mesire, nu numai de unde le-ai cumpărat.

- În Anius nu am mai fost decât acum doi ani. Vopselele pentru pictură le-am cumpărat din Genova.

- De la cine?

- Îl cheamă Adalfieri, îl cunosc demult. E bogat, e nu numai negustor, dar chiar bancher.

Parcă l-am auzit că a finanțat niște afaceri chiar aici, în Moncastro.

- Moncastro?!

- Cetatea Albă, cum îi spuneți voi. A fost a noastră, dar asta e altă poveste... După cum spuneam, e bogat, dar în afacerea asta nu a fost decât un intermediar. E din Genova, îi știu casa, am să te duc acolo, să stai de vorbă cu el, că eu nu știu prea multe. Zicea ceva de niște sarazini, sau... Ce m-a mirat pe mine a fost că erau două lăzi cu prafuri de vopsea pentru Anius. Una pentru zugrăvit pereții, cealaltă cu vopsele de haine.

- Ce culori?

- De toate. Și cică turcii aceia îi spusese lui Adalfieri ca nu cumva să le vândă la moldoveni, numai la greci. De fapt, nimănui, decât la grecii din Anius. Îl pusese să jure pe ce are mai sfânt că va proceda întocmai, și el m-a pus pe mine. Acum, ca să-ți spun drept, mesire, mie nu-mi prea pasă de jurăminte, cunosc prea bine viața, e ca marea asta...

- Ce culori?

- Asta m-a uimit, că prafurile pentru vopsit hainele se vedeau, erau în borcane de sticlă. Doar roșu, verde și violet. Culorile de ulei, pentru pictură, nu erau la vedere, erau închise în cutii de tablă. Dar mi s-a spus că sunt de toate.

Ileana privi mantia scurtă, de catifea roșie, a italianului.

- Și? Le-ai vândut doar grecilor?

- Ca să-ți spun drept, un borcan cu praf verde l-a furat, în timpul călătoriei, unul din marinari. Și era singurul. N-am putut niciodată să aflu cine. Nu trebuie să te porți prea brutal cu ei, altfel îi pierzi...

Ileana se uită iute în jur. Ce era verde? Nimic. Nici pânzele, nici hainele... Doar turbanul turcului ăluia de pe chei...

- Și celelalte? Le-ați vândut doar în Anius?

- Doar acolo. Să-i fi văzut cum s-au repezit... Nu voiau să dea decât jumătate de preț, dar oricât s-au tocmit, tot s-au păcălit, măcar așa, puțin... Nu se pun ei cu napolitanii!

- Bine că nu au ajuns la noi... Dar chiar nu ai auzit, mesire, nimic din ce se întâmplă în acea cetate, Anius?

- Nu. Ce?

- Vom vedea, nu știu nici eu nimic sigur, doar zvonuri. Dar dacă e adevărat, e începutul sfârșitului lumii. Ți-o spun ca să am de la început un prieten, un aliat.

- Bine, dar de ce...

- Dar ce faci aici, Ileană, tragi cu urechea la ce vorbesc ăștia? Știi italiana?! Prezintă-mă, te rog, Șandrule, după cum vezi, pot vorbi limba lui Dante.

- Nicidecum, zugravule, nicidecum. Cum poți să zici de mine așa ceva? Vezi, poate îl chem pe Vasile să te cumințească.

- Așa! Deci... ?!

- Nu mai este nevoie de nicio prezentare, maestre Ioan. Știam că ne ești pasager, iar faima ta a ajuns până în Italia, și încă de mult. Se vorbește peste tot de frumoasele biserici moldovenești, și cine este mai întrebat despre acest subiect decât un om ca mine, care furnizează culorile? Adalfieri i-a furnizat culori și maestrului Michelangelo. Vei vedea că în Genova vei primi nu numai o comandă, ci mai multe!

Ioan se prinse de o frânghie, prefăcându-se că s-a dezechilibrat din cauza tangajului. În realitate i se tăiaseră picioarele de emoție. Adică în țara lui era un nimeni și la Genova o celebritate?

- Chiar așa?

- Pe crucea mea! Uite, vom trăi și vom vedea. Dacă vrei, merg cu tine și la palatul marchizului. Dar vreau și eu un procent. Poate două...

Șandru se trăgea de barba neagră, chiar de sub buză, deformându-și zâmbetul.

- Haideți să mâncăm! Azi ne terminăm merindele cu care ne-am imbarcat sau...

- Nici pomeneală! Sunteți invitații mei! Bucătarul meu are niște condimente speciale, aduse din Indii...

Într-adevăr, bucătarul lui mesir Fabiano se întrecuse pe sine. Aveau potârnică, mere persane... Și mai cu seamă un vin de soi, pe care italianul insistase să-l bea tot, că altfel urma să se strice.

- Vom lua din Anius vin grecesc, dar ăla e afumat... Afumat cu tămâie. Sau mai rău, cu ulei deasupra. Când râncezește...

Masa era întinsă în cea mai mare cabină din castelul de la pupa. Nu stăteau prea bine cu spațiul, dar totuși îi dăduse lui Șandru o cambuză se-

parată. Asta, la câți galbeni luase de la moldovean, și avea să mai ia...

- Veți vedea că marea se va schimba. Culoarea va fi alta în apele grecești, ca smaraldul! Iar apele albastre ale Mediteranei... Ah, țara mea! În apele acelea vom putea, dacă avem noroc, sau ghinion, după voia zeilor, să vedem un monstru cântând la violină. Iese deasupra valurilor. Are trup de bătrân și barbă albă, coadă de șarpe de mare cu un smoc de leu în vârf... două aripi roșii de pasăre, două labe de leu cu gheare mari... Dar cântă dumnezeiește! Flăcări învață de la el, și le cântă iubitelor lor! Stau pe malul mării, pe înserat... Mă pricep și eu puțin. Vrei să auzi, domniță Maria?

Fabiano își dresese vocea, dar Ioan se grăbi să-l întrebe:

- Dar racii uriași, roșii? Peștele cu blană din care a ieșit Iona? Leoparzii cu labe de broască pe spate? Sirenele cu două cozi? Le depărtează cu mâinile, deschizându-și născătoarea. Sâni mai frumoși ca ai lor nu are nicio femeie de pe Pământ! Eu le-am pictat pe toate astea, la Judecata de Apoi! Pe peretele din...

- Iar ai băut prea mult, băiatule. Ce-o să se aleagă de tine, nu știu! Îi zise Vasile pe românește. N-ai pictat nicio sirenă, parcă eu nu am văzut...

- Dar despre *cauda pavonis* știi ceva, mesir Fabiano? Întrebă brusc Șandru.

Citi spaima în ochii italianului.

- Nnnu... nu știu... Vom discuta cu Adalfieri. Să ne ajute Dumnezeu să ajungem întregi!

- *Cauda pavonis*... dar să vedeți ce pergament i-am făcut eu lui Șandru la Suceava, fără să știu de *cauda pavonis*. Chiar înainte de a pleca. L-a bătut la cap pe spătar, pe boier Neagu, până l-a împroprietărit. L-a dat o jumătate de sat.

- Daaa, Șandrule?! Nu știam, zise Maria privind-l în oglinda atârnată în fața ei, de un cui bătut în lemnul roșcat al peretelui cabinei. Ca pe toți ceilalți, îl vedea ca pe o umbră, dar parcă cea mai întunecată.

- Da, l-a împroprietărit, i-a dat o jumătate de sat. Oricum, mai mult decât au luat fetele celor doi armași anul trecut, de Paști. Nu le-a dat decât un sfert de sat la fiecare, ha... ha! Stați să vi-l arăt, îl țin eu, prea sunt mândru de ce am fost în stare să fac!

Ioan ieși clătinându-se, de parcă privirile pline de dispreț ale mesenilor îl înghionteau când dintr-o parte când din alta. Reveni după scurt timp cu un pergament care atunci când îl desfășură se dovedi atât de mare, încât acoperi toată masa.

- Ho, nebunule! strigă Vasile scoțând un colț al înscrisului dintr-o farfurie plină cu sos și prinzând ca prin minune un pahar de vin ce apucă totuși să dea ceva pomană morților.

- Vedeți aici? Leii de aur și acvilele. Bourul, stema Moldovei...

- Așa se fac actele de împrumut în țara voastră? Patru pecuți și patru semnături? Dar ce fel de litere sunt acestea? Nu înțeleg nimic...

- Uită-te aici, mesire, pe marginea asta... Ai mai văzut așa ceva?

- Să fiu sincer, nu! Păsări cărora să le iasă capete din umeri... Și ciocurile astea uriașe, căscate, din care în loc de limbă iese o frunză de arțar cu coadă lungă... Zic și pentru tine, se întoarse Fabiano spre bucătar, care intrase cu o farfurie mare plină cu fistic, știu că ai vederea slabă. Ai mai pomenit așa ceva?

- Nu, nu... Cum de ți-au venit ideile astea, maestre?

- Păi asta-i, că am visat într-o noapte... Înainte de a pleca...

Căpitanul de arbaletieri își învârti o mână în jurul tâmplei.

- Cred că să mergem la culcare de-acum.

- Totuși, nu seamănă a păuni.

- Nu, dar uitați-vă la culori, la purpuriul asta ce parcă arde pielea, la verde... Nu am reușit să obțin chiar culorile ce mi-au apărut în vis, dar erau... Am visat marginea asta, și întrepătrunderea blazoanelor, nu știu, de parcă...

- De parcă e timpul să mulțumim gazdei noastre și bucătarului

- Nu, încă nu! Am mai adus ceva din cabină: un pachet de cărți de tarot. Erai foarte curios, Șandrule, de ce-mi țin culorile pentru pictură în găvanele acelea de piatră, alea săpate în bolovanul de care vă împiedicați toți. Ei bine, fiecărei culori de acolo îi corespunde un grup de cărți din acest pachet, fiecare cu semnificația ei. Trageți fiecare o carte, și vă voi putea ghici viitorul. Vreți? Suntem șase, fără bucătar, el nu joacă, și șase culori.

- Termină, Ioane, cu prostiile, zise Vasile morhorât. Te-a ajuns băutura.

- Haideți, vă amintiți ce culori folosesc, nu? Alb, negru, roșu, verde, albastru și galben. Cine trage primul?

- Ei, hai, să-ți fac pe plac, deși nu cred în bazconiile astea!

Maria luă cu două degete o carte de tarot puțin mai ieșită înafară, de parcă ar fi fost potrivită să fie extrasă prima. Dar Ioan nu se așteptase ca ea să înceapă acest joc stupid, nu-i așa?

- Alb! Cumpătarea, marea arcană. Priviți și voi: femeia îmbrăcată-n alb ce varsă apă dintr-o cupă aurie în cealaltă. Stă deasupra unei ape. Dar ce aripi mari, liliachii, are! Parcă sunt ale păunului, dar lipsesc ochii. Și ce soare luminos, galben, îi răsare din spate!

- Bun, vedem și noi. Ce înseamnă?

- Înseamnă virginitate, cumpătare, abstenență... Iar albul este culoarea arborelui vieții, din care izvorăsc toate celelalte culori! Arborele vieții, din care am făcut eu brâul mijlociu ce înconjoară zidul bisericii, dar i-am zugrăvit frunzele cu...

- Destul, lasă-mă și pe mine să trag o carte! Îl întrerupse Fabiano întinzând degetele nerăbdător.

- Roșu! Săbiile! Femeia frumoasă legată la ochi ce ațintește zările însângerate cu două săbii! Roșu, culoarea focului și a pasiunii. Vei arde ca o flacăra, căpitane!

Expresia lui Fabiano oscila între încântare și spaimă. Păru că vrea să spună ceva, dar se mulțumi apoi să soarbă din paharul cu vin.

- Hai Șandrule, nu încerci și tu?

Ioan îi întinse peste masă pachetul de tarot.

- Trage una, Șandrule, îl îndemna Maria. Să vedem ce prostii îți spune și ție!

Căpitanul de tunari alege o carte cu un colț puțin îndoit, de parcă ar fi fost însemnată.

- Galben! Nebunul, marea arcană! Și uite cum l-a pictat, cade de pe o stâncă din deșert. Nisipul galben, cerul galben... și câinele galben care îl mușcă de gleznă. Dar stai liniștit, prietene, cartea mai înseamnă ceva: înalta cunoaștere, dobândirea unei conștiințe superioare. Și după cum te știu eu pe tine...

- Ajunge! Eu mă retrag, e târziu.

- Bine, cum vrei. Dar hai și tu, Vasile, hai și tu, Ileană! Poate trageți verde sau albastru, elemente de pământ, de fertilitate... ha, ha!

Vasile întinse și el mâna peste masă, dar nu ca să extragă o carte din evantaiul etalat de pictor, ci ca să-i tragă acestuia un bobârnac peste ureche. Ioan se feri râzând.

- Mă rog, poate că am întrecut măsura.

- Ai întrecut-o sigur, băiatule, zise Ileana rîdîndu-se de la masă. Ție ce ți s-ar potrivi? Probabil că nimic!

Ajuns în cabină, ușor amețit și el de vinul tare, Șandru aprinse micul felinar din sticlă albastră și, la lumina aceea tulbure, o văzu pe drăgaică așezată pe micul pat de lemn. Avea o ie de al cărei șnur trăgea în jos, apoi îi dădea drumul, parcă nehotărâtă dacă să se dezbrace.

- Vopselele au ajuns doar la Anius. Dar le-au vîndut și pentru haine. Doar roșu și violet, că verdele l-a furat unul din bandiții aștia de pe corabie. Cine știe pe unde o fi acum... Îl vezi pe aici, cumva? Uite, bentița asta de la cufăr...

- Nu.

- Vrei să ieșim, să te uiți și pe punți?

- Nu. Nu vreau să mă vadă cineva, vreun marinar. Putem muri și noi, Șandrule, ți-am mai spus. Și îmbătrânim și noi, chiar dacă mai încet...

- Deci le-au dat și pentru haine... De ce oare? Uite, mă gândesc că... Ceva nu înțeleg! Dacă pasărea vede un măr roșu la fel ca omul, în schimb măceșele într-o culoare neștiută, care îmbolnăvește omul de inimă, atunci cum de eu sau alții putem privi măceșele fără să pățim nimic?

- Cât timp ai privit tu măceșele, Șandrule? Pe când la picturile din biserici se uită ore în șir papistașii care nu înțeleg slujba în latină și vor să știe pildele din Biblie.

- Iar hainele...

- Tocmai! Cine poartă haine roșii, verzi sau liliachii?

- Un nobil, un demnitar care le vorbește țărănilor. Sau mesir Fabiano, la care se uită toți marinarii când e pe punte. Pe aștia nu-i vezi decât în brun și cenușiu. Sau alb, dacă ar fi mai spălați... Sau, sau s-ar mai putea ceva: să fi obținut culori mai tari decât putem noi scoate din plante

și pietre. Mai tari doar pentru ochii păsărilor, iar omul să nu-și dea seama de diferență. Dar, ca să se îmbolnăvească când se uită...

Tresări când simți glezna drăgaicei între coapsele sale.

- Dar de ce toate astea? De ce grecii? Cui slujesc toate...

- Taci și fă-ți datoria! Ai uitat cum erai și cum ești acum? Ioan ar fi bun pe lângă tine dacă nu te-ași fi făcut eu om.

„Știe ea totul, dar își bate joc de mine, ticăloasa!”

Stânci și mușchi brun. Ziduri albe și acoperișuri albastru deschis, de aceeași culoare dulce ca și pintenii de mare cu care plaja îmblânzea valurile mai întunecate din larg. Astfel îi apărea lui Șandru insula cetății Anius. Dar nu era vis, chiar ajunseseră, după o călătorie de cinci zile. Și era soare, cald... Un soare care putea transforma roșul sau verdele în arme ucigătoare, dacă ar fi să o creadă pe drăgaică.

- Deci dacă nu privim decât puțin, nu pățim nimic. Le spun și celorlalți.

- Spune-le, da, încuviințase drăgaica.

Acum marinarii îi ajutau să coboare în bărci.

- Mai bine stai pe corabie, Maria, îi spuse pictorul fetei, care se grăbea să fie prima.

- Adică tu crezi că de asta am venit până aici, să stau pe... Mai bine vezi-ți de tine, loane! Are cine mă păzi.

Vasile ridică demonstrativ arbaleta, arma la care era căpitan.

- La Vaslui am străpuns doi turci deodată cu asta, și când...

- Hai, hai, mai tai-o! spuse Ileana privind cu teamă valurile mărunte care clipoceau în jurul bărcii, apoi cheul pe care nu se vedea niciun om.

Nu se vedea altă corabie, nici măcar vreo barcă de pescuit.

- Oare au murit toți?!

- Nu, uite-i! Au ș-un popă cu ei!

Pe plaja albită de soare veneau patru soldați și un preot. Au urcat pe scândurile debarcaderului în aceeași secundă în care unul din marinarii italieni lega parâma de un pilon.

- Să știți că nu facem negoț cu voi! S-au schimbat multe de când ați fost ultima dată.

- Ce? Sunt turcii aici?

- Nu, nu s-au instalat încă. Mai vine câte o corabie, dar rar. Vor să ne facă pe plac, dar nu-i primim. Soldații noștri îi vor respinge cât de curând, și ne vom recâștiga Constantinopolul. Ne-ați trădat, nu uităm asta!

- Ba voi pe noi! zise Fabiano privind într-o parte. Dar n-are importanță acum. Tu habar n-ai, oșteanule! Ia-ți preferat pe turci... Acum să...

- Lăsați-mă să mă uit eu la ei! Să văd dacă nu e vreunul care să aibă semnul Satanei pe mână sau pe frunte.

Preotul mătăhălos se apropie și se uită cu atenție la fiecare. În mâna dreaptă ținea o cârjă cu măciulie de argint.

- Voi ne-ați adus vopselele alea... Le-au stricat ochii și mintea.

- Despre ce e vorba? Lămuriți-mă și pe mine, spuse Fabiano.

- Asta-i, că voi trebuie să ne lămuriți, să ne spuneți ce ne-ați adus...

O măsură pe Maria din cap până-n picioare.

- Târfa Babilonului! Vai de bărbatul care...

- Dar ce s-a întâmplat, preotule? Te somez să ne spui! Sper că nu vrei un război cu Republica Genoveză. Poate că nu știi că mai deținem încă o cetate în țara turcilor, și că suntem pe cale să ni le recuperăm și pe celelalte.

Se întoarse spre Șandru:

- Și Cetatea Albă a fost a noastră, dar asta a fost demult. Oricum, noi rămânem prieteni.

- El e! El e Anticristul! Semnul e aici!

Preotul așază vârful degetului mare în mijlocul frunții lui Șandru, iar acesta nu schiță niciun gest de apărare, prea era paralizat de uimire.

- Cum?!... Ce semn?!

Se trase puțin înapoi, apoi își șterse fruntea și se uită la degete, de parcă s-ar fi așteptat să vadă ceva, negreață sau sânge.

- Nu te uita, valahule din nord, că n-ai ce să vezi deocamdată. Dar ți se va deschide ochiul din mijlocul frunții, ce vede lumea ca șarpele, ca dușmanul care l-a izgonit pe om din rai. Și asta cât de curând. Tu nu ai voie să pășești pe insulă, ceilalți da. Vei fi pedepsit pentru că ai călcat rânduiala lui Dumnezeu, pentru că...

- Păi asta e, părinte, că dacă nu cobor eu, ceilalți au și mai puțin ce căuta aici. De fapt, eu am

venit aici să văd ce s-a întâmplat, ca să-i feresc pe alții. În primul rând țara mea, Moldova, dar și alți oameni. Am auzit că s-au întâmplat lucruri îngrozitoare aici, pe insulă. Că pictura din biserică ar fi vinovată. Și că i-ați obligat pe oameni să vină în continuare la slujbe, chiar dacă... Este adevărat? Bine, nu mai fac un pas, dar vreau să știu!

- Vei fi pedepsit pentru că nu urmezi rânduiala lui Dumnezeu! Întâi trebuie să fii prunc, apoi...

- Haideți să ne calmăm, până la urmă suntem creștini cu toții! Recunosc că eu am adus vopselele alea, dar asta mi-e crucea că nu am știut ce car! Vă mai întreb o dată: ce s-a întâmplat?

- Am să vă spun eu, zise unul din greci, un bărbat mai vârstnic, căruia briza îi flutura șuvițele cărunte. Acum doi ani am pictat biserica folosind culorile aduse de genovezii ăștia. Ca și voi, moldovenii, vrem să le rezistăm turcilor, să ne păstrăm neamul. Numai că după un timp au fost unii care au spus că cei care merg la biserică se îmbolnăvesc. Care cu inima, care are pântecăraie... Au și murit o grămadă.

- Asta-i, că nu vii la biserică să te uiți pe pereți, vii să ascuți slujba!

- Nu a făcut nimeni legătura de la început. Mai ales că nu s-au îmbolnăvit toți. Dar avem o școală pe insulă. Și un profesor care vrea să imite filosofii din vechime și ține lecțiile în ruinele unui amfiteatru din vremurile uitate. Și se și îmbracă cu hainele văzute pe vasele pictate rămase din vremea aceea. Și-a vopsit o togă în acel liliachiu aprins pe care ni l-ai vândut acum doi ani, mesire. Cei mai mulți dintre copii, elevii săi, s-au schimbat. Și nu în bine. De fapt, citesc și nu știu ce citesc. Scriu și nu știu ce au scris. Chiar eu am făcut legătura între asta și faptul că stăteau toată ziua cu ochii cășcați la el, îmbrăcat în toga aceea violet aprins.

- Ținea lecțiile mai mult în plin soare?

- Păi, aici e soare tot timpul. Da, sigur... nu le ținea seara. Din păcate așa a pățit și fiul meu. Nega ce tocmai îmi spusese. Mai mult decât atât, a început să nu mai distingă culorile. Acum vede doar galben aprins și albastru stins, spre cenușiu. Asta e lumea lui.

- Păi da, ăsta e sfârșitul lumii!

- Da, părinte, așa e... Și ca el mai sunt și alții. Și tineri, și bătrâni. Nu mai muncesc livezile, nu mai hrănesc animalele, parcă ar fi uitat cum. Și nici nu mai pot învăța. Stau și se ceartă toată ziua, își găsesc pricină. Li se năzare în lumea lor de galben și cenușiu-albăstriu.

Marinarii se așezaseră pe lemnele lustruite de valuri ale pontonului și ascultau împietriți.

- Nu am mai rămas decât o mână de oameni cu capul pe umeri. Dacă l-om mai avea și noi... Am rămas și singuri, ne mai vizitau de pe alte insule, de pe continent... Acum nu mai vin, se tem că este o molimă.

Unul din marinari își făcu repede cruce și sări în barcă.

- Haideți, fraților, ați uitat de ciuma care a decimat Republica Venețiană? Nu-i atingeți.

Vasile vru să-l imite.

- Stați, că nu cred că e nicio molimă. Ați auzit că s-a mai întâmplat așa și în alte țări?

- Am auzit ceva, da... Cât încă mai veneau...

- Nu e o molimă, iar dacă e lucrarea diavolului, o face prin oameni.

Fabiano îl privi lung pe Șandru. Nu știa dacă să râdă sau să pună mâna pe sabie.

- Dar niciunul dintre noi nu poartă vreo vină. Ca să putem să aflăm despre ce e vorba, vă rugăm să ne lăsați să vedem biserica.

- Am văruit-o. Vom reface pictura, dar numai dacă găsim culori care să nu... Culori cum erau înainte.

- Ia te uită, zvonurile nu circulă chiar atât de repede! De unde vin eu se vorbește că încă vă războiți dacă să vină lumea la biserică și să privească picturile, sau nu. Noi nu vrem decât să răzuim puțin din fiecare culoare, de pe perete, de sub stratul de var. Acest pictor din țara mea le va analiza, va încerca să vadă din ce au fost făcute.

Ochii grecului se luminară.

- Ești pictor?

- Da, și pictez în stilul impus de maeștrii bizantini.

- Nu ți-e frică de acele culori?

- Nu, ar trebui să le privesc mult timp. Probabil că v-ați dat seama și voi. Sau... sau nu e așa, Șandrule?

- Eu însumi stăteam în pronaos, că nu-mi place înghesuiala, și mă uitam tot timpul la Sfân-

tul Ilie, în carul său de foc. Roșii erau și caii. Și n-am avut nimic, niciodată! se băgă în vorbă alt grec, un tânăr masiv.

- Dar verde? Verde ce era?

- Verzi erau codrii Libanului, verzi erau dealurile Ierusalimului... toate aproape de altar. Acolo stăteau babele. Nu le clintea din strane. Nu știu dacă are vreuna ceva...

- Păi v-am spus, unii oameni nu au pățit nimic.

- Haideți să vedem! Mă lași și pe mine, părinte?

Preotul pufni și porni înainte. Se întoarse însă pe jumătate și aruncă o privire mânioasă spre Maria și Ileana:

- Să vă acoperiți capetele când intrați în biserică!

- Cu toga profesorului ce ați făcut?

- Am ars-o, bineînțeles.

- Și celelalte haine vopsite cu acele culori?

- Toate!

Mai făcură câțiva pași, tăcuți, pe cărarea ce șerpuia printre livezile de măslini. Deodată Șandru își trase o palmă în frunte.

- Tare aș fi vrut să văd o haină de aia. Sigur erau culori tari pentru ochii păsărilor, dar oamenii nu vedeau vreo diferență. În schimb le îmbolnăveau ochii, mintea, trupul. Altfel nu mai ajungeau să vadă doar galben și albastru.

Se uită în jur și văzu că toți îl priveau lung. Câțiva, printre care și Maria, cu tristețe.

- Vă rog să nu mă credeți nebun. Nu pot să vă explic, cel puțin nu acum. Fiecare jivină de pe pământul ăsta vede alte culori.

Preotul oftă.

- Eu v-am spus că băiatul ăsta nu e curat. L-am văzut de la început. Ce facem cu el?

- Bine, dacă nu mă credeți, uitați ce v-am spus!

- Eu te cred, valahule, dar ce e de făcut? Întrebă grecul cel bătrân, care se recomandase drept pictor.

- Nu știu, oare dacă îndepărtăm varul se mai vede ceva? Și câți bolnavi sunt? Îi pot vedea și eu? Ah, dacă am avea un doctor cu noi...

- Avem unul în cetate, e foarte bun, școlit la Atena. Poți să stai de vorbă cu el. De fapt, a zis ceva asemănător, de aia te-am și crezut.

- Am auzit un zvon. Slujeam la muscali când am auzit că cei din insula voastră au dat unor oi niște vopsea răzuită de pe pereți...

- Da, doctorul nostru a fost. Nu-mi mai rămăsese chiar nimic din prafuri, din vopsele.

De data asta preotul începu să râdă:

- Și eu, care am crezut că niște nelegiuți au ciobit picturile ca să-și pună pe răni, să se vindece mai repede... Fac și pe la voi oamenii așa ceva?

- Din păcate da, părinte. Unul cu vederea slabă a lăsat un sfânt pictat fără ochi, a amestecat untură cu praful obținut din bucățelele de tencuială...

- Vaaai, nici nu pot să aud așa ceva! se vaită Ileana.

Tot drumul au sporovăit de parcă uitaseră deja că Anticristul putea fi printre ei. Șandru se gândea însă că cei care au preparat culorile vândute de genovezi sunt aceeași cu cei care-i dezbinaseră pe bizantini și italieni, astfel încât jumătate din creștinătate fusese cucerită de turci. Uite, și zidurile cetății ăsteia! Apără insula dinspre apus, în loc să străjuiască înspre răsărit. În locul unde debarcaseră ei era aproape pustiu. Casele se îndesau și în scurt timp s-au găsit în mijlocul unui labirint de străduțe pavate cu piatră, străbătute de trecători grăbiți ce mergeau cu ochii în pământ.

- Niciunul nu ne privește.

- Să știți că mulți nici nu spun că au boala. Se tem că vor fi stigmatizați, spuse pictorul grec. Zilele trecute a fost scandal în piață. Vindea unul niște mere roșii, cam stricate. Mulți nu le deosebeau, probabil că le vedeau pe toate cenușii ca mucegaiul. S-au luat la bătaie, și-au spart capețele... Are de lucru doctorul nostru, nu glumă.

- Eu vreau să mergem întâi pe la el, apoi la biserică.

Din câțiva pași, Sandru ajunse în fruntea grupului, înaintea preotului.

- Nu vă uitați nici voi, fraților, nici în stânga, nici în dreapta! Căpitane, hai să ne întoarcem pe corabie! Eu nu vreau să orbesc! strigă un marinăr mărunț de statură, blond.

- Nici eu!

- Nici eu!

Blondul căzu în genunchi, în praf. Lacrimile îi curgeau pe obraji.

- Să mă ierte Sfânta Fecioară! Eu am furat borcanul cu vopsea verde!

Într-o clipă vârful săbiei lui Fabiano fu la gâtul hoțului. O picătură de sânge se ivi printre firele de barbă.

Insularii treceau pe lângă ei fără să-i privească, fără să le vorbească. Doar grăbeau pasul.

- Și ce-ai făcut cu el, nenorocitul?!

- L-am vândut la Genova, pe bani frumoși.

- Te omor! Spune-ți rugăciunea! Pe corabia mea nu fură nimeni!

- Lasă-l, Fabiano! Nu-ți încărca cugetul! Pune-l în lanțuri și să fie judecat la Genova.

- Nu spune asta, valahule! Mai bine omoară-mă, căpitane! Îmi vor tăia mâna dreaptă!

Omul se prinsese de încheietură, acolo unde avea să izbească securea călăului, și-și privea îngrozit degetele cu unghii rupte. Una din ele, în negrită, îi va cădea oricum...

- La stați așa!

Fabiano aplecase vârful sabiei și nu-i mai dădea atenție matelotului care acum se zvârcolea de parcă ar fi avut boala copiilor.

- La borcanele alea ne-am zgâit cu toții! Și nu are nimeni nimic! Zici că aici s-au îmbolnăvit mulți, pictore, așa-i?

- Da.

- Mai mult de jumătate?

- Mult mai mult! Aproape toți. Ne numărăm pe degete cei care...

Mesir Fabiano își pocni palmele.

- Asta e! Înseamnă că sticla taie din puterea culorilor blestemate! Nu i-ai scos capacul, amărâture, așa-i?

- Nu.

- Atunci... sticlar aveți aici, nu?

- Avem, sigur...

- Ne va face la toți câte o pereche de ochelari de Veneto, dar din sticlă dreaptă. Îl voi învăța eu cum. Și vom putea privi picturile, aici sau aiurea, ba chiar ne vom putea admira acasă hainele verzi! Ce premiu îmi dai, căpitane de tunari?

Zâmbea, arătându-și dinții albi și sclipitori.

- Nu cred că e chiar așa de simplu, Fabiano. Dar să ne facem ochelarii aceia de Veneto! Cine îl duce la sticlar? Eu vreau să-l văd pe doctor.

Maria rămase în mijlocul drumului, de parcă nu ar fi știut pe care să-l urmeze. Doar o clipă, pentru că imediat o porni după Șandru, tră-

gându-i de mâini pe Vasile și pe Ileana. Ioan se grăbi să meargă și el după ei. Preotul izbi cu togiagul în pământ:

- Am să-i spun chelarului să vă deschidă sfânta biserică! Aveți însă grijă ce faceți! Voi ști totul!

Au avut ceva de mers până la casa doctorului. Au rămas tăcuți tot drumul, cu excepția lui Ioan și a pictorului grec, care s-au întrecut în laude. Grecul zicea că stilul bizantin impune doar culori sobre, bleumarin, nu bleu, grenă, nu roșu, doar verde închis, pe când Ioan lua apărarea culorilor deschise, tonurilor aprinse, argumentând că așa sunt florile din poienile munților Moldovei, poate cele mai frumoase creații ale lui Dumnezeu.

- Dar chiar voiam să te întreb, poate că noi avem o sensibilitate vizuală aparte, cum ți s-au părut culorile aduse de genovezi? Chiar obișnuite, ca toate celelalte?

- Desigur că nu puteau fi ca toate celelalte. Adică verdele era tot verde, dar parcă în lumina soarelui, nici eu nu pot să-ți explic, avea ceva reflexe liliachii. La fel și galbenul, la fel și albastrul, la fel și roșul... Și albul avea sclipiri violet, chiar și negrul!

- Și cum miroseau?

- Și mirosul era ciudat, dar a dispărut curând după ce le-am dizolvat în ulei. Pentru că erau culori de ulei, nu de apă, desigur. Ulei de in.

- Și ai încercat să le amesteci cu vopseluri obișnuite? Mai aveai din cele vechi?

- Da, mai aveam un roșu vechi, dar amestecul s-a tăiat ca la crema de gălbenuș de ou cu ulei de floarea soarelui. Pusesem niște albastru, să-mi dea violet. Nu l-am putut folosi. Totuși, când începeau să se termine, le-am mai amestecat. Roșu cu verde, am obținut nuanțele de brun.

- Și a ce miroseau? A pucioasă, a păcură, a scoarță de copac?

- A nimic cunoscut, nu-ți pot descrie. Acum cred că așa trebuie să miroasă în iad, ce să mai spun...

Casa doctorului străjuia un delușor de calcar, astfel că pacienții trebuiau să urce o potecă întortocheată. Chiar acum o femeie îi bătea la poartă.

- De ce ai venit la mine? o întrebă cu blândețe medicul, făcându-le semn străinilor să mai aștepte.

- Cum adică de ce am venit?! Că sunt bolnavă, de ce puteam să vin?!

Tonul femeii era răstit iar colțurile gurii lăsate în jos, a dispreț.

- Bine, bine... Hai, te rog, intră! Tu cei ai făcut, mi-ai adus clienți de peste mări? Genovezi, sau ce sunteți? Bănuiesc că din corabia care tocmai a ancorat. Am să vă rog să așteptați în camera asta. Voi porunci să vă aducă niște cofeturi, niște stafide...

Se așezară toți pe niște lavițe și pe niște scaune așezate în jurul unei mese frecate cu mentă, deși acum nu mai era atât de cald. După o jumătate de oră se întredeschise ușa și se ivi capul pleșuv, cu ochi iscoditori, ai doctorului:

- Cine urmează?

- De fapt noi nu am venit că am fi bolnavi, spuse Șandru. Vrem să discutăm despre culori, despre...

- Vino cu mine, străine. Ce ești?, valah după vorbă, nu? Din nord, nu?

Ioan vru să se ridice și el, dar doctorul îl opri cu un gest. Maria se plictisi după un timp și se apropie de ușă. Își lipi urechea de lemnul acoperit cu vopsea verde, coșcovită:

„... de ce văd mai bine culorile femeile decât bărbații, nu aș putea spune. Eu am observat de mult, acolo unde un bărbat vede o lămâie crudă, galben pal, o femeie vede una coaptă, galben strident. Așa suntem și noi, nu? Iar dintre ele, cele care simt plăcerea împreunării mai intens, alea văd și cele mai tari culori. Ai observant și tu, nu? Dar poate că nu, ești mai tânăr ca mine. Dar poate nu înțelegi tot ce-ți spun, străin fiind. Înțelegi, nu?”

- Maria, treci înapoi! Nu-i frumos! Șuieră Ileana, străduindu-se totuși să nu ridice vocea.

„... și tocmai ele s-au îmbolnăvit primele. Dar nu toate. De ce?... nu știu! Caut, îi examinez...”

- Dacă te-ar vedea maică-ta! S-ar răsuci în groapă...

„... le slăbește vederea, nu au mai putut să vadă culorile, au dispărut pe rând. La început nu au mai văzut decât galben strălucitor și albastru spre cenușiu. Dar după aia și galbenul a început să bată spre cenușiu. Mă tem că vor orbi, nu știu dacă...”

- Nu aud ce spune Șandru, doar un mormăit, probabil că stă mai departe.

- Treci înapoi!

- Vino și tu!

„Și ce e mai grav, suferă de fobii, o frică nejustificată de tot ce-i înconjoară. În mod curios, unii zic că-i pot vedea la rândul lor pe cei cărora le este frică, cică sunt colorați într-un galben mai copt, aproape portocaliu. Preotul nostru spune că văd prin ochiul necuratului, al șarpelui, că e sfârșitul lumii. Ah, da, și cică pot vedea și ce organe sunt bolnave în corpul omului. Încep și eu să cred că e sfârșitul lumii, doar așa scrie, că vor apare falși profeți.”

Se auzi vocea groasă a lui Șandru, dar fata nu înțelese nimic din ce spuse.

„Și, ca să-ți spun drept, am fost curios și eu, continuă doctorul. Am fost curios, dacă eu nu mă îmbolnăvesc, asta înseamnă că sunt făcut din alt aluat? Și, dacă da, cum?! Așa că am stat și am privit pictura bisericii cât am putut de mult. Se mira preotul, mă dădea exemplu la cei ce se păzeau. Că să știi că a fost război aici până să se hotărască să dea cu var. Și, cum să-ți spun, m-am schimbat, mi s-a schimbat gândirea. Nu mai sufăr pentru orice bolnav. Că doar nu i-am îmbolnăvit eu, nu? Și parcă pun diagnosticele mai repede, nu știu... gândesc parcă mai repede! Și eu fac medicină, nu ca vracii ăștia care văd în galben și-ți spun că ai o pată în piept, cam pe aici, dar nu știu ce e! Dar acum, știi ce te rog... scoate-ți cizmele, vreau să-ți văd picioarele!”

Maria se aplecă să se uite pe gaura cheii, dar aceasta era înfundată.

- Vrea să-i vadă picioarele!

De data aceasta veni și Ileana și-și lipi urechea de ușă.

„Părinților, bunicilor, li s-au umflat picioarele sau mâinile, aveau puroi, le putrezeau?”

Nu se înțelese răspunsul lui Șandru.

„... de unde știu? Dar tu ai auzit de marele Hipocrate?...Nu?...Este strămoșul nostru, ne-a lăsat nu numai învățăturile, dar și talentul. Nicio dată nu veți putea întrece un grec, nici voi, nici alte neamuri.”

Femeile se traseră iute înapoi, auzind pași lângă ușă. Șandru aproape că o dădu de perete.

Era roșu la față și avea gesturi repezite.

- Mai vrea cineva o consultație? Doar cinci drahme. Sau echivalentul în moneda țării voastre.

- Nu vă sfătuiesc. Cred că și el e atins de moliima asta de pe insulă.

- Îmi pare rău că spui asta, valahule. Dacă mă-nânci ce ți-am zis eu, poate mai amâni vreo zece ani. Dacă nu... Dar, în definitiv, fiecare face ce vrea cu viața lui, nu?

- Dar ce, Șandrule, ești bolnav? Ai ceva?

- Nici pomeneală! Doar bănuiește. Dar voi ce faceați aici, lângă ușă? Doar nu... Hai să mergem!

- Unde? întrebă Ioan. Du-ne la un han, îi zise noului său prieten, colegului său de breaslă. Avem bani să plătim. Nu avem timp să studiem pictura bisericii și să ne și întoarcem la corabie până la noapte.

- Poate aveți cu ce plăti, dar nu știu dacă han-giul vă poate ospăta după gusturile voastre. Nu mai avem recolte, nu mai facem comerț...

Dar avea... Le-a pus pe masă nu numai brânză de capră, dar și friptură de berbec. Ba chiar și un vin de care marinarii genovezi ziceau că-i face să-și omoare copii când ajung acasă... Și asta era doar mâna lui mesir Fabiano, care venise la han înaintea moldovenilor și aranjase un contract cu hangiul și cu cel mai de seamă comerciant de pe insulă. „Dar știți că noi avem pe vas ceară și miere din Valahia?” le spusese Fabiano. Așa că acum sărbătoreau.

- Și spui că nu vrei toate zece butoaiele cu ulei de măsline? Sunt de anul ăsta, mă jur..

- Doar dacă le lași mai ieftin. Nu le iau la schimb. Am nevoie și de aur!

- Mesire...

- Să calculăm diferența. Crede-mă, am și eu stăpânii mei, și prețul pâinii e amar. Republica are cheltuieli mari acum, ne trebuie armată pentru lupta cu turcii. Chiar dacă suntem creștini amândoi, trebuie să...

- Bine, atunci...

Maria nu mai auzi ce zise grecul, pentru că atenția îi fu atrasă de doi slujitori la han, doi băieți cărora abia le dăduseră tuleiele. Amândoi împingeau câte un butoi așezat pe o platformă de lemn cu roți mici. Cu toate că fiecare privea

spre celălalt, totuși se ciocniseră. Doagele rezistaseră, dar acum băieții strigau unul la altul și se suduiau de mama focului, pretinzând că marfa e stricată și trebuie plătită.

- Uite-i, nenorociții, așa-s!, nu știu ce să mă mai fac cu ei, zise hangiuul ridicându-se de la masă și îndreptându-se spre băieți.

- Nenorocire mare! spuse Fabiano clătindu-și în acest timp mâinile în vasul cu apă. Dacă așa ajung și copiii noștri... Mă întreb ce s-a ales de borcanul ăla cu vopsea verde. Îl mai descos eu pe blestematul ăla cui i l-a vândut. Dar acum hai-deți să mâncăm. Domniță Maria, uite, pentru tine am comandat...

- Ne-ai adus ochelarii de Veneto?

Italianul zâmbi, etalându-și o dată în plus dinții superbi.

- Desigur, uite-i! Voiam doar să găsesc o panglică asortată ochilor, tăi, să-i poți lega la ceafă.

- Are destule panglici, căpitane! interveni Ioan. Eu zic să mergem chiar acum la biserică, cine știe cât ne ia să răzuim...

- Aproape că n-ai îmbucacat nimic. Uite, m-am gândit eu și la asta. Prietenul nostru, hangiuul, ne-a făcut rost de niște bucățele de pânză înțeleasă cu nisip.

- Eu voi veni mai târziu, spuse Șandru, care mai avea puțin și termina o farfurie de pilaf. Am să vă rog să descoperiți porțiuni cât mai mari din pictură, acolo unde meșterul aici de față a folosit doar culori de bază, neamestecate.

- Neamestecate între ele, sau cu ce culori mai aveam, vechi?

- Și una și alta. Violetul era ca atare, în recipient, ai spus că nu l-ai obținut din roșu și albastru, nu?

- Da, chiar m-am mirat...

- Ei... așa!... Haideți, vă...

- Dar tu de ce nu vii, căpitane Șandru? întrebă Maria. Pot să stau aici, cu tine, sau trebuie să asud și eu acolo, să rad pereții? În definitiv, cine comandă aici?! Cred că sunt cea mai îndreptățită, deoarece ești aici la porunca tatălui meu, spătarul Moldovei, iar călătoria este finanțată de el.

Șandu își scărpină mustața chiar sub nas.

- Sau are legătură cu boala de care suferi?

- Uite, domniță Maria, aș putea să-ți spun multe, dar cearta nu a rezolvat niciodată nimic. Dacă vrei

te poți duce cu ei la biserică, dacă vrei poți sta aici. Dar nu vei ști tot ce fac eu, pentru că peste puțin timp voi urca și mă voi încuia în cameră.

Obrajii Mariei se înroșiră puternic, în contrast puternic cu părul blond deschis.

- Și chiar te rog, jupâne hangiu, să-mi trimiți sus o fată care să-mi țină de urât. Dacă se poate, să aibă părul lung, pielea albă și sânii mari. Altfel nu mă interesează!

Fabiano începu să bată zgomotos din palme.

- Bravo, mesire! Numai dacă... își mușcă buzele privind spre Maria. Dă-mi voie să-ți ofer protecția mea, domniță, în timpul drumului spre biserică și mai ales acolo, unde culorile acelea se pot materializa în cine știe ce monștri.

- Hai să mergem, oftă Ioan.

Căpitanul de arbaletieri Vasile privi cu părere de rău clondirul cu vin galben, parfumat. Șovăi puțin, apoi îl astupă și atârână toarta la spatele chimirului.

Biserica avea contraforturi masive și cupole rotunjite, acoperite cu țigle. În structura zidurilor alternau cuburi de piatră albă cu unele brune. Au întrebat de chelar și, într-adevăr, acesta le-a deschis. Pereții alburii păreau că suflă răcoare și tristețe.

- Să vedem de unde începem. Galben ne-amestecat unde ai folosit, prietene?

- Peste tot unde am reprezentat aureolele sfinților. Dar ca să fie mai jos... ia să vedem... aici! Aici l-am folosit, la fond. Sunt niște soldați cu sulite care ies din gura căscată a Fiarei, și mi s-a părut...

Doi mateloți s-au apucat să dea jos varul, dar Ioan le-a luat cârpele din mâini.

- Lăsați-mă pe mine. E mare păcat... Te asigur, prietene, că voi umbla cu mare grijă, astfel încât să nu zgârii nicio cută a mânecilor albastre, niciun chip încrâncenat... Capul Fiarei văd că l-ai făcut verde, tot așa și eu în Moldova... Ce frumoșete! Și vârfurile sulitelor... în patru muchii... Unde ai luat punctul de fugă, aici?

- Într-adevăr, maestre, mare păcat de munca ta. Dar te-a apărut Dumnezeu, și ți-au rămas ochii și mintea întregi.

Fabiano își pusese ochelarii din sticlă dreaptă, ca toți ceilalți de altfel. Se plimba prin biserică,

încercând să ghicească ce au reprezentat până nu demult umbrele ascunse de stratul de var.

- Dar roșu neamestecat unde ai folosit, prietene?

- În multe locuri, începând din altar, unde am vrut să fac o scenă din Vechiul Testament, cu ofrandele, să vedeți acolo ce amfore, noi mai avem din cele vechi, m-am inspirat... Aici, unde sângele Mântuitorului scaldă totul... Dar ca să fie mai aproape de înălțimea noastră, radeți aici, la Sfinții Martiri, este o femeie cu pletele cuprinse de flăcări.

- Eu i-am făcut în chip de torționari pe turci. Cu turbane, cu iatagane... Ai procedat la fel?

- Nu, bună idee, când voi repicta... Numai să nu vină să distrugă!

- Dar albastru?!

- O, albastru am folosit cel mai mult. Tot cerul bisericii... Dar nu ajungem acolo, ne-ar trebui o scară. Ia să vedem, pe unde... Da, aici, la pilda Fecioarelor Înțelepte. Stau în pat, iar deasupra lor e cerul înstelat, cu luna, cu stelele... Poate chiar albastrul ăsta le-a smintit de cap pe copilele noastre! Știți ce a făcut o fată de la noi, din insulă? Voiau părinții să o mărite cu un băiat cu bani. Omul nu era rău, dar fetei nu-i plăcea. Nu a silit-o nimeni la nimic. Ei bine, fetei i s-a îmbolnăvit întâi tatăl, apoi mama. Nu avea bani nici de doctorii, nici de mâncare, nici de lemne pentru încălzit. Băiatul nostru s-a oferit să îi ajute, să le cumpere ce le trebuie. Nu voia nimic în schimb, se jura pe toți sfinții. Dar fata nu și nu... că nu vrea să vadă niciun fel de pomană de la el. A preferat să-și vadă părinții morți. Ba încă îi și bătea! Să mă ierte Dumnezeu că zic povestea asta în biserică, dar...

- Așa e. Sfârșitul lumii, ce mai! Verde unde ai folosit?

- Verde curat... aici, la Arborele lui Iesei. Mi s-a părut cel mai potrivit.

- Da, bate înspre violet, într-adevăr. Arborele vieții. Văd și eu acum. Ai vrut ca frunzele să pară umbrite, nu-i așa? Dar voi nu le faceți în formă de crin? Pentru că...

- Dar liliachiu, așa cum era în cutie, unde ai folosit, maestre? Îl întrebă și Fabiano pe pictorul grec. Tare mai vreau și eu să văd cum arată această culoare.

- Din păcate, din violet am folosit numai așa cum se găsea în cutie. Am pictat Marea Galileii, aici, în pronaos. Iar în naos, apele mării care îl înghit pe faraon și armata sa. Dacă aș fi știut...

Marinarii genovezi priveră cu teamă, de-a lungul mâinii întinse a grecului, umbrele întunecate ce fuseseră valurile mării aducătoare de boli și nebunie pentru greci, iar cu mii de ani în urmă înghițise armata faraonului.

- Sfântă Fecioară, apără-ne!

Se înserase de mult. În cadrul porții se profilă silueta lui Șandru. Îl ținea de braț o femeie înaltă și subțire, înveșmântată în negru, cu chipul acoperit de o voaletă deasă. Maria o săgetă cu privirea.

- Cum îndrăznești să îți aduci...

- Maria! Orice păcătos poate intra în casa Domnului! Doar așa e pilda...

Ileana se repezise să o plesnească peste mâini, ca pe un copil, dar se stăpâni. Femeia în negru îi salută pe toți, pe rând, cu o înclinare a capului, apoi luă din mâna lui Șandru un felinar aprins. Se folosi de el ca să lumineze pe rând porțiunile descoperite ale picturii.

- Ca să vezi! exclamă Fabiano, făcând un pas spre ea. Se întoarse însă lângă intrare, unde stătuse mai înainte, surâzând pe sub mustață. Eu zic că dacă ne-am terminat treaba...

- Păi nu am luat probe de culoare! A trebuit să ne așteptăm căpitanul. Atât doar că noi nu suntem soldații tăi, Șandrule!

- Ce-i cu tine, Ioane?! Pentru ce-mi vorbești așa?

Vasile puse o mână pe brațul tunarului și-i vorbi împăciuitor:

- Lasă-l, are și el neîmplinirile lui. Poate că-i mai bine că vorbește.

- Și cum vrei să afli din ce au fost făcute culorile, pictore Ioan? Ne-ar trebui oameni pricepuți în transmutarea metalelor, așa numiții alchimiști. Nu am văzut să fi adus alambicuri pe corabie.

- Păi asta sper, să ai tu, mesire, asemenea cunoscuți la Genova, și să...

- Am, am!

- Pentru că eu știu să recunosc câteva... dar ce am aici...

Ioan întorcea, cu o figură nefericită, pe o parte și pe alta, micile borcane de sticlă pline cu vopsea răzuată de pe pereți.

- Am... am... cum ajungem la Genova, îl căutam pe Adalfieri și încercăm să-i dăm de capăt poveștii asteia. El cunoaște câțiva alchimiști, care se bucură de trecere chiar în fața marchizului, și...

- Aici și acum, mesir Fabiano, de ce te-ai schimbat la față când a venit vorba de *cauda pavonis*?

- Cum să-ți spun, mesire... Cum să-ți spun...

- Scurt și drept!

- Ei bine, așa am să fac. Am găsit la conacul lui Adalfieri un fel de emblemă, de stemă... de fapt un semn de carte, că era în bibliotecă, pe un tom de alchimie. M-a surprins cu el în mână și mi-a cerut să jur că nu voi spune nimănui, niciun cuvânt, altfel vom pieri cu toții, și el, și eu, și familiile noastre. Că este un secret întunecat, că nu îmi poate spune mai mult... Dar acum cea mai mare dorință a mea este să ajung la Genova și să-i spun ce am găsit aici. Iar dacă este vinovat, să piară!

- S-ar putea să pierim noi, înainte de a pune piciorul pe țarm. Nu știm cine sunt, cât sunt de mulți, ce vor de fapt. Să vedem totuși dacă nu ne putem folosi istețimea... Îl căută din priviri pe marinarul blond, pe hoț. Ești și tu aici? Cui i-ai vândut vopseaua verde, omule?

Marinarul căzu iar în genunchi. Ochelarii îi alunecară de pe nas, dar îi așeză speriat înapoi.

- Iertare... Unui văr de-al meu, zidar ziua, bandit noaptea. Numai el îmi putea da un preț bun. Îl caut, vă duc la el... Numai nu mă omorâți, nu mi tăiați mâna, nu-mi...

- N-am încredere în tine nici cât într-un... dar, hai, nici nu avem ce face altceva! Dormim noaptea asta la han, iar mâine plecăm spre Genova. Să sperăm că vom avea un vânt bun.

- Dar ce nu înțeleg eu, căpitane Șandru, este de ce nu i-ai dat o pereche de ochelari și iubitei tale de o noapte. Sau oricum e deja mai săracă cu duhul? Întrebă Maria ieșind prima din biserică. Oricum, văd că ți le alegi pe toate la fel. Și asta e deșirată ca poloneza.

Capitolul 8. Conacul lui Adalfieri

În prima noapte petrecută pe vas, drăgaica veni ceva mai târziu ca de obicei. Șandru ațipise, visa, iar coapsa goală a drăgaicei, lipită de el, o credea ca aparținând unei femei necunoscute, poate o colegă de școală, poate o prostituată dintr-un lupanar grecesc, poate...

- Dar oricum e tânără, nu?

- Ccce...

- Tu crezi că eu nu știu ce-i în capul tău? Atunci de ce ai mai venit în poiana ielelor?

Șandru privi întunericul cabinei. Nu era nicio fereastră.

- L-am întrebat și pe bătrân, și așa este. Nicio dată nu le ai pe toate. Ajungi bătrân și-ți dai seama că nu ți-ai trăit viața. Am fost la școli, sunt mai învățat ca Ioan. Dar asta nu va rezolva nimic. Cei mai în vârstă învățați profită de munca celor mai tineri. Ca niște căpușe, îi tratează ca pe sclavi. Dar asta nu-i ajută cu nimic nici pe ei, numele lor este acoperit de hulă, nu se găsește nimeni să le pună o floare pe mormânt atunci când îi primește. Ei înșiși știu că sunt niște gunoaie. Aș fi ajuns să trăiesc la fel, nu aș fi fost niciodată fericit. Iar femeile...uite la Fabiano! Frumos, cu bani...De ce rățăcește pe mare?! Asta ca să nu mai zic de Ioan. De ce nu-i ajunge arta? Chiar așa, să nu știți ce faceți?!

- Dar voi? Chiar așa, să nu puteți iubi?! Nu aveți decât ambiții.

- Eeeh...așa o fi. Oricum discutăm degeaba. Calea mea este aleasă.

Drăgaica îi puse pe piept mâna ei rece.

- Dar pe bătrân nu-l mai visezi, nu?

- Nu, de câteva nopți.

- Să știi că vrea să moară. Zice că să-l las să dispară, ca să poți fi tânăr din nou, să ai temeri, astfel încât să poți iubi.

- Lasă-l, poate e mai bine și pentru el, și pentru mine. Doar nu am cum să uit înțelepciunea. Iar dacă voi putea iubi, poate voi fi fericit.

- Dar întrebarea e dacă mă vei iubi pe mine sau pe alta. Pe Maria, poate.

Șandru își imaginează sânii Mariei. Așa cum se ghiceau prin rochie, nici prea mari dar nici mici, probabil albi ca pielea feței, poate cu o mică pată din naștere...Îi strânse pe cei ai drăgaicei.

- Să știi că mă doare!

Începu să îi sărute gâtul, buzele sale simțind brazdele adânci.

- Ce să fac, îl las pe bătrân să moară?

- Da, lasă-l!

- Dar ai să plătești pentru asta, Șandrule.

- Cum?

- Vei vedea tu cum.

- De ce-ți bați joc de oameni, drăgaico? Nu ai fost cumva și la nașterea mea? La fel ca la Ioan și la Maria? Ce ai cu noi, oamenii?

Mâinile îi urcară spre claviculele proeminente ale femeii, continuând însă să o împingă cu șoldurile, în contratimp cu valurile care legănau corabia.

- Nu o vei face, Șandrule. Da, am fost și la nașterea ta, și am sădit în tine o sămânță care nu te va lăsa niciodată să faci asta.

Bărbatul se lăsă să cadă pe o parte, sfârșit, pe așternutul curat, alături de răsuflarea de data asta fierbinte a drăgaicei.

- Și de ce sunt pe insulă oameni care nu s-au îmbolnăvit? Chiar sunt atât de tari acele culori? N-ai vrut să-mi spui...De ce?

Femeia îl zgâria ușor cu unghia pe stern. În sus...în jos...

- Pentru că nu știu nici eu. Pe oamenii ăia, pe doctor și pe hangiu, de exemplu, îi simt altfel, nici eu nu știu cum... Ți-am spus că nu le știm nici noi pe toate, altfel le-am putea preveni. Oricum niciunul din voi nu e ca ei. Toți trebuie să vă păziți de acele culori. Da, sunt foarte tari, nici ochii unei păsări nu le-ar putea suporta. Acolo unde ochiul tău ar vedea verdele acela, un vultur ar vedea o culoare nouă, dar atât de puternică, încât și-ar feri ochii. Ar prefera bătaia soarelui, spre care zboară dealtfel fără teamă.

- Și de ce bolnavii văd în galben și albastru?

- Așa vede șarpele, Dușmanul, care l-a făcut pe om să fie izgonit din rai. Probabil că a fost pedepsit, de fapt el nu vede lumina, vede căldura. Asta te va aștepta și pe tine.

- Cum adică?!

- Pe toți cei pe care v-au orbit culorile cele neștiute. Pe toți care au căutat ce nu îi este dat omului. Nu veți mai vedea lumina, doar căldura, doar teama.

- Mă sperii!

În întuneric se auzi surâsul drăgaicei, ca un vânt slab de toamnă. Sau ca un șuierat de șarpe.

- Adică păunul îi ia șarpelui vederea? Așa, ca în stema aceea de care mi-a povestit Fabiano ieri? Zicea că un păun înfioat ține în cioc capul unui șarpe. Parcă își amintește că în penele cozii are roșu, verde și violet. Îl obligă pe șarpe să se uite la culorile neștiute, culorile păsărilor?

- Da, îl pedepsește. I-a luat vederea. Acestea sunt de fapt culorile transformării lumii, nu negru, alb, galben și roșu, cum zicea...

- Dar și ce vedem noi ca fiind galben poate ascunde o culoare tare, ucigașă! Și albastrul în care pictase cerul bisericii...

- Da, dar nu așa ca cele din coada păunului! Smintește și galbenul cel nevăzut oamenilor, culoarea văzută doar de păsări, dar nu chiar atât de tare.

- Dar cine sunt acești ei? De ce vor pieirea lumii?

- Ai puțină răbdare, vei vedea în curând. Așteaptă să ajungem la Genova.

- Tu știi?

- Nu chiar tot. Dar vom ști, eu și suratele mele...Nu vă puteți ascunde!

Au ajuns la Genova, dar nu așa curând. Căpitanul Fabiano a ținut neapărat să facă o escală la Napoli, cetatea în care se născuse. Doar cât să-și modifice unele clauze în testament, așa a pretins. Poate că își va pierde viața în curând. A zis că pentru siguranța tuturor, este mai bine să se ducă singur. „Nu se știe ce mi-e dat să găsesc pe țărni”, spusese în timp ce cobora în barcă, cu sârma ochelarilor de Veneto strânsă pe șaua nasului. Dar Napoli era bine, continua să cânte... Nici când au intrat în golful genovez nu au văzut ceva ciudat. În depărtare, munții teșiți vegheau cetatea, iar pe chei mișunau oameni în veșminte multicolore.

- Am cheltuit ceva la Anius, dar am făcut ochelari pentru fiecare membru al echipajului, spuse Fabiano. Nimeni nu coboară fără ochelari!

- Și dacă nu vreau? strigă un marinar cu obrazul acoperit de o barbă scurtă și parcă mâncată de molii.

- Eu nu mă arăt în fața muierii cu așa caraghioslâc! Îi țin izonul unul știrb.

- Dar ia spune drept, căpitane, când ai coborât la Napoli, aveai doar ochelarii de pe nas? Sau doiseși vreo pereche și pentru ai tăi? Pentru vreo iubită, poate.

- Bineînțeles că le-am dus și mamei și surorilor mele!

- Și nouă de ce nu ne dai mai multe?! Numai lor?! Nu ai și vândut câteva perechi?

Fabiano trase din teacă sabia lungă.

- Huo!!! Ne și ameninți?!

Vasile coborî cârligul arbaletului cu vârful cizmei și veni lângă Fabiano.

- Aveți grijă, că acest arcaș valah poate străpunge trei turci cu o singură săgeată! Bine cu forța nu se poate. N-aveți decât să nu purtați ochelarii. Dacă v-aș fi cerut măcar o jumătate de agontano pentru o pereche de ochelari, probabil că v-ați fi bătut să-i cumpărați și să-i purtați. Vă sfătuiesc totuși să nu vorbiți cu nimeni din Genova sau de aiurea despre ce ați văzut în călătoria asta. Poate fi...

- Și ce am văzut, căpitane? Pe tine și pe valahi răzuind niște pereți? Grecii ăia împiedicați care au dat unul peste altul? Păi parcă așa erau și acum doi ani, nu-i așa?

Răsetele nu mai conteneau. Acum își treceau din mână în mână o sticlă de vin. Fabiano dădu câțiva deoparte, îmbrâncindu-i cu brutalitate, până ajunse la matelotul hoț, blondul.

- Ai o datorie. Du-mă la vărul tău!

- Am o datorie, și mi-o voi îndeplini, căpitane, să-ți dea Dumnezeu ani mulți și fericiți pentru bunătatea ta. Dar nu putem merge împreună. Ne vor vedea de departe și vor fugi. Sunt niște copii care păzesc strada...Ne putem întâlni diseară în fața catedralei?

- Bine, fie și așa.

Conacul lui Adalfieri se afla pe o colină din apropiere, și ca să ajungă acolo au trebuit mai întâi să străbată un labirint de străduțe, strânse între umerii înalți ai caselor de piatră.

- I-ați văzut pe nenorociții ăia? Ce-i cu ei?! Ce-au făcut în ultima noapte pe insulă, unde erau? N-or fi distrus grecii toate hainele...

- Eu cred mai degrabă că nebunia se molipsește, ca ciuma!

- Când și-a tuns Adalfieri grădina așa?! Ce modă...Și zidul ăsta...Cum să vă spun, îl cunosc pe omul ăsta din copilărie, dar s-a schimbat foarte tare în ultima vreme. În ce sens, n-aș putea spune, dar s-a schimbat.

Ochii Mariei priveau mirați mulțimea de coloane.

- Dragă prietene! Ce vânt, trimis de zeii mărilor...

Un bărbat ceva mai vârstnic decât Fabiano venea spre ei cu brațele deschise. Îl dădu deoparte pe grădinarul care se grăbea să deschidă porțile și o făcu el însuși. Italienii se îmbrățișară și se sărutară pe obraji. Căpitanul de vas i-a prezentat pe moldoveni.

- Deci această preafrumoasă domniță este fiica celui mai însemnat căpitan de oști din Moldova! Poate nu mă crezi, dar cunosc țara, am fost acolo cu...

- Mesire, am venit să discutăm o problemă de care depinde soarta lumii. E vorba de culorile...

Adalfieri îi puse mâna lui Șandru pe gură, atât de iute, că acesta nu avu timp să-și ferească fața.

- Șșsst! Nu te supăra, mesire, dar haidem în casă!

Îi conduse într-o cameră mare, cu mobilă somptuoasă. Fata tresări. Chiar așa gargui urât, din abanos negru, chiar lângă ușă? Cu dinți rânjiți și jumătatea de jos a trupului destrămată în şuvițe care dacă n-ar fi din lemn nobil cu siguranță ar miroși a putreziciune? Și de ce întinde mâinile spre ei, spre cei care intră în casă?

Trase draperiile grele, de catifea, astfel că se făcu aproape întuneric.

- Mi-am dat seama, doar cu toții purtați ochelari de Veneto. Într-adevăr, pericolul nu trece prin sticlă. Eu nu am nevoie, pentru că sunt dintre cei aleși. Poate că nici voi, pentru că noi știm totul, și de când hoțul acela a furat borcanul cu vopsea verde și l-a și dat mai departe...Am recuperat mare parte, nu cred să mai fie pe undeva din verdele ăla.

- Cine sunteți voi? Întrebă Șandru, refuzând invitația lui Adalfieri de a se așeza pe scaunul de lemn sculptat.

- Suntem de la facerea lumii. Doar câteva mii de aleși. Și doar noi vom rămâne. Nu știu câți dintre voi, sau dacă vreunul...

- Cum, nu vă cunoașteți între voi? Nu există un semn distinctiv?

- Din păcate, nu. O parte dintre noi s-au pierdut acum mult timp. Sunt răspândiți în toată lumea.

- Și tu?

- Nici eu nu știam că sunt printre cei aleși. Vă voi povesti altădată, poate chiar azi, dar deocamdată...

- Deocamdată ai să ne spui ce e cu toată povestea asta! Te cunosc de copil, Adalfieri, cum de...

- Nu striga la mine, Fabiano! Sunt suficienți oameni înarmați în această casă ca să nu mai ieșiți viu niciunul. De fapt, vă puteam ucide de când ați pus piciorul pe chei. Știm tot ce ați făcut, pe unde ați fost, cu cine ați vorbit...Avem, după cum veți vedea, mai multe mijloace de a afla totul, dar să vă spun de unul clasic. Îți amintești, mesir Șandru, de turcii cu care ai vorbit la Cetea Albă? Pe care i-ai întrebat ce corabie aduce culori? Erau oamenii noștri. Unul din ei a pornit călare înainte de a te imbarca tu.

- Asta înseamnă că nu ies viu de aici?

- Nu, asta înseamnă că vei lucra pentru noi. Cu toții veți lucra pentru noi, fie că aparțineți celor aleși, fie că nu.

- Și cum ne veți convinge? aproape că țipă Maria.

- Tocmai asta va fi partea cea mai interesantă. După o lună, cât veți fi oaspeții mei, nu numai că nu mă veți refuza, dar chiar mă veți ruga să aveți semnul ăsta!

Adalfieri își desfăcu haina și cămașa, descoperind un tatuaj care îi acoperea tot pieptul. Era un păun ce strângea în gheare un șarpe. Capul șarpelui era prins în ciocul păsării.

- Și cum te-au descoperit, Adalfieri? Ești sigur că nu ți-au dat să te uiți la o bucată de postav colorat zicându-ți că dacă nu pățești nimic ești dintre cei aleși? Dar de unde știi că dacă ai fi stat în

biserica din Anius nu ai fi înnebunit ca majoritatea celor de acolo?

Adalfieri șovăi. Se vedea că nu vrea să răspundă.

- Lasă asta, Șandrule! interveni Maria. Sunt atâtea întrebări! Cum adică te vom ruga să facem parte din blestematul ăsta de ordin, sau ce o fi?! Ce vrei să ne faci? Să ne torturezi?

- Doamne, Maica Domnului! Începu să se vaite Ileana. Dacă m-ai fi ascultat să nu...

- Nu fă asta, uriașule! strigă Adalfieri văzându-l pe Vasile apropiindu-se de el. Știu ce-ți trece prin cap: să mă scoți afară cu sabia la gât. Dar nu va merge, te asigur. Oamenii mei sunt atât de devotați celor aleși, încât mai degrabă mă vor omorî pe mine decât să vă lase să scăpați. Plus că pe clădirea din față sunt arbaletieri. Veniți să vedeți, dacă nu credeți...

Și dădu puțin deoparte perdeaua de catifea bleumarin, făcându-le semn cu mâna să se apropie.

- Termină, Adalfieri! Toate astea sunt prostii! Cine ți-a luat mintea din cap? Erai om normal!

- Tare îmi pare rău că vorbești astfel, scumpul meu Fabio. Gândește-te doar că am copilărit împreună, la cum ne jucam în...

- N-ajungem nicăieri, cine știe ce i-au făcut. Cine știe ce ne vor face și nouă...Spune mai bine cum ne vei determina să intrăm de bunăvoie în ordinul ăla, sau ce este.

Adalfieri se îndreptă spre masa din centrul camerei, pe care trona o fructieră mare umplută cu portocale.

- Voi ați văzut vreodată astfel de fructe, străinilor?

- Ba bine că nu, pufni Ileana. Din Cetatea Albă plecau căruțe întregi, chiar acum când am fost noi. Iar la masa spătarului, în ultimul an...

- Dar pun pariu că încă nu aveți cuvânt pentru culoarea asta. Neavând cuvânt, de fapt nici nu o vedeți așa cum o văd eu sau Fabiano. Pun pariu că pentru voi e doar un galben ceva mai copt. Sau doar un roșu mai deschis.

- Și? Unde vrei să-ajungi?

- V-am pregătit camere în care totul, de la draperii la covoare, de la tapițeria scaunelor până la așternuturi, sunt de culoarea asta. Efectul se va vedea.

- Păi...eu am nevoie să fiu singur în odaie.

- De asta-ți arde, Șandrule, acum?! Chiar nu poți sta fără femei?! Vezi, Marie, pe cine...Ileana nu se putu stăpâni și pufni în râs. Cred că am înnebunit cu toții. Nu se poate așa ceva!

- Și cu mine ce ai să faci? Pe mine cum ai să mă convingi? vorbi Fabiano decojind o portocală. Eu mănânc fructe de astea de când eram copil, ca și tine, dealtfel.

- Tu, Fabio, ori vei accepta de bunăvoie, ori vei fi silit să privești una sau două dintre culorile păunului. Și atunci s-ar putea să îți pierzi vederea și mințile dacă nu faci parte dintre cei aleși.

- Doamne, simt că...Poate visez! zise Fabiano și se ciupi de braț.

- Unde ai lăsat culorile rase de pe pereții bisericii? Pe galion?

- Știi și asta? Da, pe navă.

- Am să trimit chiar acum să le ia.

- Marinarii care au rămas de pază au poruncă să nu lase pe nimeni să intre în cabina căpitanului!

- Pui rămașag?!

- Doamne, simt că...! Nici nu am descărcat marfa! Se va strica!

- Lasă că mă ocup eu de tot. Ai încredere, doar nu e prima dată când facem afaceri împreună.

Ioan luase și el o portocală și acum o curăța cu un cuțit de argint.

- Pentru ce zâmbești, pictore? Nu cunoști culoarea asta. Am vrut să-ți spun că v-am vizitat țara, dar nu m-ai lăsat. V-am văzut și bisericile pictate, într-adevăr splendide, dar nicăieri această culoare. În schimb, la noi, maestrul Michelangelo o folosește. Asta pentru că are cuvânt pentru ea. Ai văzut, Fabio, fustele personajelor feminine, ce portocaliu frumos! De fapt este o culoare caldă, feminină! Deci, maestre Ioan...

- Așa este! Așa este! O văd, doar am ochi, nu sunt orb, dar am fugit de culoarea asta, nici eu nu știu de ce. Când ajungea roșul să se îmbine cu galbenul, tot la veșminte mă refer, așteptam să se usuce și veneam pe deasupra ori cu o culoare ori cu cealaltă, parcă mi-ar fi zgâriat ochiul acest minunat portocaliu! Parcă mi-ar fi fost frică de el! Ce orb am fost!

Ioan băgă în gură un clin de portocală și mestecă cu poftă.

- Și ce gust plăcut!

- Și cum anume ne va schimba spiritul această culoare, dacă pot să întreb?

Maria se apropiase și ea de masă și ținea în mână un fruct portocaliu.

- Asta știe Elam cel mai bine. Este și medic, are o poziție mai înaltă în ierarhie decât mine... El va sta de vorbă cu fiecare în parte. De fapt el a fost cu ideea camerelor portocalii.

Șandru se așează pe un divan și începu să își maseze glezna dreaptă, prin cizmă.

- Dacă zici că este medic, poate mă consultă și pe mine. Nici nu mai știu când am călcat pe o parte...

- Dar ce ai? sări Maria, privindu-l îngrijorată.

- Nu știu, îmi amorțește.

- Și mâinile parcă sunt vinete! Șandrule!

Se întoarse spre Adalfieri.

- Să vină repede medicul. Cred că e otrăvit!

- N-am nimic! Uite!

Șandru se ridică demonstrativ în picioare.

- Și i-ai dat și lui Michelangelo culori din acelea?

- Nu, deocamdată nu face parte din plan.

- Nici noi, moldovenii?

- Nici voi.

- Dar cu săracii greci ce aveți? Nu sunt destul de năpăstuiți, cuceriți fiind de turci? A, sau poate tocmai de aceea...Vreți să aflați cum poate fi ținut un popor în robie, să nu se mai ridice în veci...

- Începi să întrevezi un adevăr.

- Dar cu spaniolii, cu englezii, cu elvețienii... Sau și ei vă vor fi rivali, vouă, genovezilor. Și deocamdată vreți să vedeți cum le pot lua oamenilor mințile aceste culori.

- Da, ce-i...

- Și amărățul ăla de hoț de pe galion v-a cam stricat planurile, furând borcanul cu vopsea verde.

- Da, ce-i drept! Dar, oricum, nu mai trebuie să vă întâlniți cu el în fața catedralei, pentru că este aici, la conac. A sosit cu puțin înaintea voastră, ce-i drept legat fedeleș!

DEBUT

Iuliana OBREJA***Am crezut că văd oceanul, dar era doar un alt deșert...***

Am crezut că-mi văd salvarea, însă doar m-am
rupt în prea multe frânturi de apă.
M-am descusut din sarea de pe pielea-mi și m-
am pierdut în strigăte surde.
M-am adâncit în vidul valurilor ce-mi
înconjurau trupul, căutând avid o gură de aer.
Nu mai e mult...
mi-am șoptit printre respirații sacadate,
simțind fiorii reci ce mă străbăteau repetat.
Tremur.
Închid ochii grei de lacrimi și mă arunc lor,
gândurilor.
Aici și acum, în vârtoarea țărânei ce se întindea
în fața mea.
Aici, căci mă voi adânci-n infinit;
aici, căci mă voi găsi pe mine-n amalgamul de
șoapte
și doar aici mă voi vedea pierzându-mă în
necunoscut.
Acum, căci am rămas fără vreun „măine”;
acum, căci mi-e inima-n trepidare
și doar acum, ascunsă de toți, sunt pregătită.
Deschid ochii, parcă de-o altă culoare și expir;
expir tot aerul ce-mi bloca plămânii până-n
acel moment.
Inspir apoi; și parcă, are alt gust. Nu de sare și
alge, nu de scoici și soare.
Are gust de pietriș.

Flori pe mormânt

Morții nu mănâncă flori
Și nici cei vii
Nu se înfruptă din seva trunchiului
Iar cei morți nu se ispitesc cu petalele moi
Nu înlătură vehement spinii;
Și nici nu brăzdați pedicelele pentru masă

Morții nu mănâncă flori
Și nici din lacrimi nu-și potolesc setea
Precum nici vii nu înfloresc din rămășițele din
coșciug
Morții nu mănâncă flori

Iar viii nu se satură dintr-acestea.

Tu dar fără' de tine

Tu, rege al lumii mele interioare,
ai decăzut
și te-ai întors în rolu-ți de răzeș.
Tu, posesor al fericirii mele-ncătușate,
ai pierdut cheia,
iar lanțurile s-au rupt,
căzând în neant.
Tu, Zeu al singurei mele împărății,
te-ai stins în lipsa ofrandelor mele.
Tu, cel ce-mi erai totul,
te-ai transformat în praf,
împrăștiindu-te în aer,
pierzându-te-n curenții acestuia.
Tu, sânge ce-mi pulsai în organism,
te-ai scurs din vene,
jos,
pe brațe,
iar acum, prin artere-mi curge, doar sânge
fără' de tine.

Sufletu-mi te roagă...

Sufletu-mi e damnat să te privească,
 să te caute,
 să rabde-ncătușat în ale tale lanțuri,
 să zbiară-n agonie după tine.
 E condamnat la nenorocire căci ale tale
 strâmtori nu mai lasă,
 căci și-a umplut plămânii cu mirosul tău, iar
 acum aerul nu mai are același gust.
 Căci te-a lăsat prin vene,
 să-i umbli haotic,
 să-ți lași amprenta,
 să-i devii oxigen pentru al său sânge.
 Sufletu-mi e damnat să-și rupă carnea de pe
 oase
 să-i pleci din el,
 să-i cruți și ultima fărâmbă de iubire.
 Să-i devii neființă-n ochi și să-i dai inima înapoi.
 Sufletu-mi te roagă, în liniștea lui, să pleci din el.

Și-mi aud gândurile

Și-mi aud gândurile, mai puternice ca niciodată,
 țipând,
 avertizându-mă că într-un în același scenariu mizer,
 iar
 și
 iar,
 că-mi las mintea să umble pe cărări posace, că-
 mi las inima să se sufoce în al său miros.
 Și-mi aud gândurile, zbierând tot mai asurzitor,
 implorându-mă să mă întorc,
 să nu pășesc pe acele roci fierbinți ce mi-au
 lăsat atâtea cicatrici.
 Și-mi aud gândurile, strigând să am grijă, să nu
 mă pierd pe mine din nou,
 în căutarea lui.
 Să nu cad iară.

Vis tăcut

Am visat despre tine – despre un noi pe care
 nu-l recunosc.
 Am visat despre noi; obișnuiți, chiar ordinari.
 Păream fericiți.
 Eram fericiți.

Amândoi cu zâmbetul pe buze, cu liniște în ochi
 și mișcări calme, respirându-ne reciproc aerul.
 Am visat că eram; în acel moment trăind
 eternitatea pe care mi-o promiseseseși.
 Și m-ai luat de mână, deși nu era frig. Deși
 aveam palmele sudate de soarele ce ne
 ardea chipul,
 însă am visat despre un tu ce-mi atinge pielea
 cu buricele sale.
 Eram amândoi.
 Doar eram.
 Și am visat că aveam degetele împletite;
 formând un întreg. Noi doi – un întreg.
 Mâna-mi într-a ta.
 Mâna-ți într-a mea.
 Mă strângeai cu fervoare în tandem cu
 respirați-ați. Și eram a ta. Și tu al meu.
 Amândoi într-un vis tăcut.
 Și ne țineam de mână; și nu-mi dădeai drumul.
 Și îți simțeam căldura înrându-mi în pori.
 Și era bine.
 Și ne țineam de mână.
 Și m-am trezit.

Draga mea,

Oarbă te strâng de mână în plină zi, deși-n
 mine se luptă un întuneric necuprins.
 Lumina-mi străbate chipul brăzdat de urme
 adânci,
 iar tu;
 tu mă ghidezi pretutindeni.
 Ochii ar dori să te perceapă, însă privirea-mi e
 incompletă, atât lumea din jur, cât și chipul
 tău prinzând contur numai pe straturile
 minții mele.
 Tu, stâlpul meu,
 gura mea de aer într-un amalgam de gusturi; ai
 dat drumul la strânsoare.
 Ai plecat brusc, lăsându-mi inima să trepideze
 de spaimă.
 Ai plecat arbitrar, lăsându-mi sufletu-mi în damnare.
 Ai plecat, pur și simplu, din viața mea, din
 rutina mea, din împleticirea noastră, a două
 ființe pierdute-n gânduri.
 Ai plecat; și totuși ai rămas atât de vie
 imprimată-mi-n suflet.

Nadia URIAN

Trei dâlme

La măsuța lui de lucru, croitorul face semn cu săpunelul îngust pe stofa ce stătea întinsă, pentru a vedea pe unde să taie. De după gât îi atârna metrul, ținut la îndemână.

- Buna ziua, meștere! Ce faci? Merge lucrul?

- Mere, mere, doamnă dragă! Bine că ai venit, că azi am ceva vreme și ți-o mai spune o poveste de demult. De când trăie bietul tata. El mi-o spus-o!

Mă așez pe scaun și ascult. Meșterul ia bucata de stofă și începe a însăila cu mâna o lungime de material. Cu acul cosea, cu gura, povestea.

Auzi, doamnă, începem așa: Luăm rolul principal - tăt tata!

S-o întâmplat în satu meu, demult.

Acolo o fost un baron. El o avut zece oameni care lucrau cu el: slugi, oameni de încredere. Ave animale multe. O fost și un bătrân care nu ave pe nime și acolo o lucrat, tătă viața lui. Un fel de ciurdar. Grije vacile, vreo cincizeci. Ave boieru și un căruțaș care ducea vacile la pășune, că boieru ave pășune multă. Ave cincizeci de hectare de pământ, departe de sat, spre pădure. Era pădurea satului nostru.

Bătrânul de care v-am spus, Bologa îi zice, grije animalele. Da, bine, lui îi trebuie tătdeauna un băiet care să întoarcă vacile, că el nu să descurca. Tata meu ave atuncea 18 ani și era un fel de slugă, la bătrân. Laolaltă cu bătrânul, făcea tăte lucrurile care trebuiau.

Revenim acuma. Ajungem acolo unde bătrânul ave o colibă, în care stătea zi și noapte, nu venea în sat, iară boieru îi trimitea numa de mâncare. Tata stătea cu el. Într-o zi, mai cătă sară, cum umblau ei cu vacile, tata se apropie, cam la 300- 500 de metri de o fântână, mai degrabă un ciurgău, de unde duceau apă tăte patru familii, care ședeau acolo. Duceau apa de la ciurgăul acela. Buuuun! Pe tata l-o trimăs să ducă un ol de lut de cinci litri de apă, cu oluri din acelea, cum se fac la Korund. În ol, apa stătea rece.

El s-o dus din vreme și numa ce o văzut că o venit trei fete, foarte frumoasă! Atăta erau de frumoasă, că sclipeau hainele de pe ele, auzi d-ta !

Tata s-o dus și s-o ascuns în iarba mare de lângă fântână. Să vadă, ce s- a întâmpla! Fetele o vinit, fiecare cu câte trei oluri. O stat până s-o împlut toate cele șase oluri.

Un dintre fete, vede pe tata aici, în iarbă.

- Mă duc să-i sucesc o mână ori un picior.

Cea mai în vârstă zice:

- Nu vezi că are cămeșă de pe el, cusută cu ață, între Crăciun și Anu Nou? Nu mai ai nicio putere asupra lui! Nu poți să-i mai faci niciun rău!

Și mama țesea și cosea cu ața toarsă între Crăciun și Anu Nou. Atunci, de noi nu se mai apropia niciun rău. Nu mai ave putere!

S-o luat mama și s-o dus. S-o sculat tata din iarbă, de lângă ciurgău și s-o dus la Bologa. Bătrânul l-o văzut că era alb, ca varu.

- Ai pățat ceva, mă băiete?

Tata o-nceput a- i zice:

- Ia, m- am dus la izvor și pe cân am împlut olul de apă, am văzut trei fete. Așa de frumoasă erau că sclipeau hainele de pe ele!

- Ei, băiete, tu nu știi întâmplările? Eu îs aici demult și știu ce spun tăți vecinii de la casele acelea, de sub pădure.

Știi tu, ce fete o fost acelea trei zâne ? Noi avem aicea trei dâlme și le zic oamenii „La dâlme”. Acolo stau zânile și la fiecare șapte ani se deșcid dâlmele și ies. Ori îi zăuă, ori îi sară, cân să-mplinesc, ele vin după apă.

- Măi băiete, nu te-o văzut zânele!

- Ba da, o vrut să-mi sucească o mână, da, sora cealaltă o zâs că nu are putere, că mi-i cusută cămeșa între Crăciun și Anu Nou.

-Să-ți spun eu o întâmplare, mă băiete! Eu am acuma 75 de ani și multe am trăit și am auzât.

Aicea, în satu Locu o trăit un cioban, pe care l-am cunoscut și eu - că îl băgau oamenii la oi și umbla pe acolo cu oile, pe la ojână, pe dâmb, că era numa iarbă bună - așa s-o nimerit atunci. Și, cum stătea el cu oile, aude el o, ca un tunet încis. S-o uitat el acolo și-o văzut că se deșcid dâlmele ca un tunel în care să te poți băga.

Ciobanu o mai auzât, de la cele patru familii ce locuiau sub pădure. Pădurea aparținea de altu sat și terenu de dincolo de pădure era a oamenilor .

El o știut și imediat ș-o amintit. O văzut fetele cu câte două oluri și o pornit spre apă. Ce s-o gândit? Ia, să mă bag eu în dâlme, să văd ce e acolo? Până vin fetele de la apă.

O intrat dară în dâlme, o mârș prin tunele și o găsat acolo trei camere.

Pentru fiecare fată, câte o cameră.

S-o dus acolo și o văzut că tăte sclipăsc, că erau din aur. O văzut un puiuc, l-o deșcis și o văzut bijutării - tăte numa de aur.

O ales repede două, două inele, o cană de aur și o fugit, iute. O ieșit și s-o uitat în jos, la fântână. El repede o luat și o săpat cu un costor, la rădăcina unui măceș, o groapă, o îngropat cănila, o pus o lespede de piatră peste și o mai intrat o dată. O luat niște vasă de aur. S-o uitat și o văzut că fetele o pornit, abde. O îngropat și vasăle. Omu, lacom, s-o gândit ca să mai intre încă o dată, că mai apucă, că fetele stăteau pe râțul verde și se hodineau. O intrat și o găsat o ancoră gre. Abde o putut-o căra. Cân să iasă, o vinit fetele. Unde să fugă? În afară, nu putea. O fugit înlontru și deodată -

dâlmele s-o încis. Zânele l-o prins și l-o cunoscut, după miros.

- Da, ce cauți aicea?

- Îs om năcăjit, umblu la oi și ia, am vrut să mă îmbogățesc.

- Nu-i nimica!

Nu l-o întrebat ce și cât o furat, da i-o zâs că nu poate ieși decât peste șapte ani, cu ele o dată și atunci o să-i deie și un cadou. Când ies.

După șapte ani s-o deschis dâlmele și o ieșit afară, la fântână.

- Ce i-o dat de mâncare, cât o stat acolo? zice femeia.

- Nu te amesteca, femeie! zice croitorul nevestei sale, care aculta atentă povestirea. Stătea pe marginea patului și depăna sculul pus pe vârtelniță.

Fetele s-o îndepărtat de fântână, iară el umbla atâta de rapide, ca să vadă unde i-s oile. Așa de puțin i s-o părut că o trecut... N -o mai găsat nicio oaie, că oamenii o băgat pe altu cioban, la oi. O crezut că el o murit.

Omu o rămas acolo, că și-o adus aminte că o ascuns aurul la rug. O săpat și l-o găsat. O luat o casă mare în care s-o mutat apoi, la Derla. O dat aurul la evreii - că ei se ocupau cu aurul, l-o dus, acolo.

Numa o parte din aur l-o vândut și s-o mutat în casă. Pe urmă, o cumpărat foarte mult pământ. Aproape un sfert din pământul din sat și o băgat și el servitori. Pe servitorul acela, ciobanul l-o pus să îngrijască oile. El o cumpărat tât pământul lui Bologa.

Se întâmpla ca, la două-trei zile să vină, să vadă oile. S-o apropiat de pășunea lui Bologa cu animalele și l-o întrebat

- Spune, ce ai mâncat tu, acolo, la zâne?

- O plăcintă - un pălănieț - și mă hrăneam, da sara plăcinta iara era întreagă.

- Daapă?

- Apa mi-o puneă într-o sticlă de un litru și nu s-o mai gătat defel.

Și, cân am ieșit, am umblat după oi, că mă luau oamenii în primire.

Asta o fost o întâmplare adevărată, doamnă, de care poate să se documenteze orice om din sat, întâmplare de cân tata ave optsprezece ani! Acolo, în satu nost...

DEBUT

**Daniela
DUMITRESCU****Lacrimi și spini**

E lacrima mea
Diamantul de pe degetul tău,
E fiecare neliniște adormită
Printre suspine.
În fiecare seară,
Mă așez în genunchi
La poarta inimii tale
Și smulg cu palmele goale
Spinii răsăriți printre roze.

Te iubesc printre zile
Așa cum tu m-ai iubit printre rânduri.

Luna plină

Noaptea, după colț, pândește
Luna plină,
Cerul cum îl peticește
Și-l alină,
Și cum toarce-n cimitir,
Angelină,
Lacrimile-mi din potir,
Asasină,
Hotărâtă, nu se-ndură,
Mă dezbină
Și-mi croiește pe măsură,
Să mă țină,
Trenă plânsă și durută.
Ce haină!
Cu amar și dor cusută
Și-ață fină.

Dau cu tălpile de cer,
În surdină.
Implor stelele să pier,
Să fiu tină,

Trupul frânt și istovit
E-o ruină.
Singură m-am regăsit
O străină.
Luna, după colț, privește,
Din lumină,
Sufletu-mi cum se coclește
Sub rugină.

Octombrie

Octombrie banal
Te desfrunzești de vise
Croite din opal,
Cu tente interzise.

Octombrie răscopt,
Cu păr brumat pe tâmpile,
Iubirea ți-e un moft
Ce n-o să se întâmple.

Octombrie în prag
De dimineață rece,
Privesc cum cel mai drag
Prin suflet nu-mi mai trece.

Octombrie pierdut
În zborul unor gânduri,
Trecutu-și plânge mut,
Memoriile-n rânduri.

Octombrie anost,
Posac, umbrit de ploaie,
Trecând peste ce-a fost,
Întoarce altă foaie.

Octombrie târziu,
Închis, etern, nebun,
Când gri, când arămiu,
Octombrie comun...

Dor

Când mama mea avea mamă
eu o pierdusem pe a mea
pentru că a plecat înaintea mamei ei.

Uitarea și-a făcut cuib pe gene
și dorul a uitat ce înseamnă o
mamă.

Pastel de noiembrie

Culori perfecte-adună
Noiembrie, când trece;
Cu ploaia se cunună,
Iar nașă-i vremea rece.

S-a îmbrăcat pământul
Cu haină foșnitoare.
Sărută, aspru, vântul
Păduri, câmpii, izvoare.

Decorul e sălbatic,
Cu nori ce pasc sub stele;
În aerul tomnatic,
Păianjeni țes dantele.

Înspre zenit, un astru
Zâmbește-n întuneric,
Mânjit tot cu albastru
Și sângieru feeric.

Un tunet sparge cerul
Îndoliat, macabru;
Stăpân devine gerul
Și luna, candelabru.

Peste pustiu, de strajă,
Stă toamna plămădită
Din ploaie, frig și vrajă
Și frunză-îngălbenită.

A trecut...

A trecut o vară, berzele s-au dus,
Timpul netrăit se zbate-n apus.
Candelă stingheră – inima nebună
S-a stins precum ziua sub un clar de lună.

A trecut o toamnă, frunza s-a rărit,
Gândurile-n minte parcă-au ruginit,
Literale strânse în mănunchi cuvânt
S-au jertfit în suflet și s-au făcut vânt.

A trecut o iarnă, norii s-au vărsat
Peste filmul care nu s-a terminat.
Rândurile goale se vor umple-n timp
Scrise cu cerneala altui anotimp.

Poem trist

Știai că la mine în suflet e iarnă,
Că zâmbetul geme sub tone de marnă,
Că lacrima-i rană pe ochi și amarul
Îl sorb și îmi pare mai bun ca nectarul?

Iluzii, imagini, aduceri aminte
Se plimbă, nebune, la mine în minte,
Iar eu, mai nebună, le-înșir pe o sfoară,
Le-așez să se zvânte sub lună, afară.

De ce doar uitarea-mi pânzește-n privire
Avidă de scâncet și de ne iubire?

Spre trecut, am pus un lacăt,

Spre trecut, am pus un lacăt
Rece ca inima ta.
Mi-amintesc de el întreacăt,
Nu-l deschid, să pot uita.

Trupul mi-este o arsură,
Fără loc să scap un ac.
Între dragoste și ură
Mă fac punte să le-mpac.

Ai ascuns a mea iubire
Sub un preș decolorat.
E rupt tot și-i plin de fire,
Foarte des mi l-ai călcat.

Lacrimi dulci, lacrimi amare,
În barbă s-au adunat
Și-au format oceanu-n care
Fericirea s-a-necat.

Ce frumoasă este viața!

Ce frumoasă este viața
Și ce bine-i s-o trăiești!
Spune-ți „bună dimineața”
Și încearcă să zâmbești.

Râzi chiar și atunci când doare.
Ce-ai avut și ce-ai pierdut,
Repetă pân' la uitare:
„A fost greu, dar a trecut.”

Pune grijile la spate,
Fă din ele evantai.
În van tragi tu pentru toate,
Fă-ți un rai din tot ce ai.

Oamenii mai vin, mai pleacă,
Vor să te dezamăgească,
Tu așteaptă ca să treacă,
Așa-i firea omenească.

Uită, iartă, să nu-ți pese,
Nu iei cu tine ceva,
Doar trăirile alese
Vor rămâne-n urma ta.

Mulțumește zi de zi
Cerului, că te trezești.
Soarele va răsări
Și tu îl vezi pentru că ești...

Black Friday

Dragule,
de Black Friday am plecat la vânătoare
de reduceri.
M-am împiedicat de rămășițele grăbite
ale celorlalți căutători de vise.
Rătăcitorii!

Dragule,
nu ți-am găsit inima la reduceri.
Ce ai făcut?
Ai scos la mezat doar jumătatea mea de piept?
Vinde-mi-te pe un pumn de sentimente
și-ți voi lipi inima cu lipici cumpărat de pe
Emag.

În cimitir

A strâns bani mai abitir
Decât arivistul Scrooge
Și-a ajuns, în cimitir,
Cel mai bogat de sub cruci.

Îmbrăcată în cașmir,
Un deliciu în culori -
A ajuns în cimitir,
Moarta ce-a făcut furori.

A trăit într-un delir,
Fără nici un Dumnezeu
Și-a ajuns, în cimitir,
Mortul cel mai derbedeu.

Slujba lui de musafir
Nepoftit l-a consacrat
De-a ajuns în cimitir,
Mortul cel mai evitat.

Peregrin sub coviltir,
Neputând sta într-un loc,
A ajuns, în cimitir,
Mortul cel mai sărăntoc.

A mâncat, cât porcul, jir,
Astfel, el a stabilit
Un record în cimitir:
Gabaritul depășit.

George Robert MITRACHE

Postulate ale axiologiei

Orice gândire de tip sistematic se mișcă, analogic sau dialectic, în sfera arheului. În istoria ființei ca metafizică, opera Arheului este spectaculoasă. Marele filosof german M. Heidegger, în lucrarea intitulată „Elucidarea istorico-conceptuală a esenței fondului” subliniază că gândirea determinării naturii temeiului merge pe acea cale apropiată de interpretarea metafizică a existentului. În „Satz vom Grunde”, Schopenhauer observă că absolutul lui Schelling este principiul primordial (Urgrund). Ca vârf al contemplației, Arheul lui Eminescu reprezintă Spiritul Universului, unul sau același principiu de viață, unicitatea posibilității, ideea care generează viața. Astfel, de arché țin: fondul original, temelia, logosul, rațiunea, rostirea, principiul și libertatea. Tocmai de aceea, afirmația eminesciană este atât de limpede: „Arheul este singura realitate pe lume.” Cercetând foarte atent opera lui Eminescu, putem constata indubitabil că reprezintă pledoaria unei incontestabile archeologii, ca lămurire a esenței fondului prin permanenta meditație în orizontul celor două tradiții europene ale fundamentalismului. Interesul poetului nostru național pentru fondul original al Ființei depășește orizontul european al problemei. Aici, Eminescu a intuit povestea Avatarului ca „om născut zeu”. Ideea Avatarului a provenit din India, ajungând prin Egipt în Iudeea, iar prin intermediul creștinismului în cultura europeană. „Oamenii sunt probleme ce și le pune Spiritul Universului, viețile lor - încercări de dezlegare: iată enigma vieții!” În spiritul universalului sentiment al Ființei proiectat în gândirea eminesciană,

Prezența reprezintă Hestia (Vesta), adică ră-mânere, locuire, ousia sau parousia. Cu alte cuvinte, intrarea în repaos înseamnă, de fapt, intrarea în marea Prezență. Din complexitatea adevărului ontic transpare până la sine geniul care cunoaște temeiul gândului din puterea primordială de întruchipare a lui „Grund” sau „ens entium”. Acest temei eontic rezidă în unic și identic, purtând și luminând sensurile profunde ale Operei. Făcând ontologia limbajului, în „Das Ding”, M. Heidegger subliniază că Ființa lui „Das Gevrit” constituie jocul lumii sau jocul de oglindă al lumii. Roata Universului este aidoma roții morții și a nașterii care, în mișcarea sa confluentă, instituie lumi și persoane sau acea migrație eternă. Atât Dumnezeu (Ens realissimum) cât și omul (ens metaphysicum) sunt prezenți sub regimul entitativității. Abstragerea parusiacă din eontic se convertește prin idee. În acel om care cuprinde un loc în vreme se află nemărgini-

rea, în orizontul, tiparele și formele existenței. Se naște astfel un dramatic paradox, fiindcă „tipul” ține de Chronos (timp), în vreme ce „arhetipul” de Aiôn (eternitate): „Timp, căci din izvoru-ți curge a istoriei gândire.” Timpul chronic măsoară intervalul dintre naștere și moarte, dintre ivire și pieire, devenind dispensatorul Ființei. Eminescu susținea cu fermitate faptul că „antitezele sunt viața”. Pentru marele poet, între moarte și viață exista acel „veșnic moratoriu” (oprire, rămânere sau adăpostire în siguranță). „Pretutindeni este o clipă care nu este, devine, este, scade, nu este” („Nonens, Fiens, Ens, Defiens, Nonens”) - limba universală a metafizicii lui Eminescu. Înțelesul este ca într-un distih al lui Angelus Silesius despre așa numitul Număr-Rege care cuprinde Unul și Nimicul, adică

acea reîntoarcere la a fi sau a nu fi. Cu alte cuvinte, o aneantizare similară ideii budiste a Nirvanei. În acest fel coexistă meontologia din cercul nimicului și căderea ontologică supusă inerent timpului solstițial. Viața e consubstanțială și coparticipativă la marele joc al universului, precum în concepția lui Hölderlin: gândire fidelă care fondează. Principiul de viață sau punctum saliens este nemuritor în om, iar călătoria e veșnic rătăcitoare, în timp ce sufletul inteligibil duce în secole memoria identității. Palingenezia evocatoare se îngemănează paradoxal cu proiecția în viitor într-o continuă reîntoarcere...

Publicist George Robert MITRACHE, redactor-șef al revistei culturale GLASUL IUBIRII.
Curtea de Argeș, 29 octombrie 2022

*Catedrala din Costești,
singura biserică din Argeș la sfințirea căreia a participat un rege – Carol al II-lea*

Iulian BARBU

Dor de Eminescu

Luceafărul preschimbă demiurgul
în frunze de tei
când lângă codru stă
un tânăr pătruns
de dor

Veșnic tânăr lângă
marea luminată de steaua la care
nu putem ajunge
așteaptă Dionis cu luna în brațe
Toamna în rochie de mireasă

Lângă izvor
căprioara o duce pe Cătălina
înveșmântată-n metaforă
și tânărul Eminescu
îi șoptește codrului
să o legene peste cuvânt...

Mraconia (mănăstirea de sub ape)

Lacrima din ochii lui Dumnezeu
Coboară prin visul Fecioarei
În Dunăre
Să lumineze poarta
Mănăstirii de sub ape.

Decebal din stâncă
Privește în adâncul fluviului
Să-i vadă ruinele
În formă de cruce
Când vântul se preface
În versul vieții.

Măicuța îi cântă lui Iisus
Și zidul mănăstirii
E lumina care scaldă
Dunărea în rugăciune.

Voroneț

Pășesc înspre mănăstire
Cu tălpile impregnate
În metaforele albastre
Ale cerului
Ce acoperă Raiul
Cu poveștile străbunilor

Mănăstirea - izvor
De credință și lumină
Îmi transformă sufletul
În puritatea țâșnită din
Inima lui Dumnezeu
Peste rugăciunea din care
mi se naște versul...

Mănăstirea Nera (Slatina Nera)

Doamne,
Am întrebat
Crinul și trandafirul
Despre paradisul de vis
Unde puritatea se naște din
Credința Maicilor de la Nera

Doamne,
Poartă-mi pașii
La poarta mănăstirii
În care Dumnezeu mă așteaptă
Cu copilăria în palmele sale

Doamne,
Credința ascunsă în rugăciune
Atinge absolutul
Din ochii măicuței.

Sfârșit de săptămână 2

- weekend - 2

E sfârșit de săptămână
Plec la sat
Emanând de fericire.

În grădină au ridicat gardul
Calc prin piesăc
Cu gândul rămas
Pe malul Carașului.

Privesc la stele îngenuncheat
Lângă râu
Strig după poezie
Să vină la mine mireasă!

Se strâng norii de ploaie
La postul de radio
Anunțaseră că o să vină furtuna
Cu mintea rătăcită
Privesc porumbelul
Cum îmi duce
Dorul la soare.
Sfârșit de săptămână

- Weekend -

Stau pe un butuc în curte
E atâta liniște în jur
Încât se aude murmurul tăcerii
La urechea poetului.

Un avion trece peste zare
Cireșele sunt încă verzi,

Nucul sădit a înfrunzit,
Porumbeii și-au făcut
Cuib în coșul casei.

Soarele parcă
Venit dintr-o altă lume
Îmi soarbe cerneala
De pe coala
Pe care am scris acest poem.

În sat a mai murit un om
Bate zvonul la biserică,
Luându-și zborul, pasărea
Străbate coridoarele timpului
Până la o altă viață...

Scrisoare de la Oravița

Trec prin gara înghițită
de noapte și
din trenul spălat cu lacrima
Carașului
țâșnit din vers mă strigă
copilăria zborului de porumbel

În timp ajung
pe tărâmul blestemului
Cerul îți intră în suflet
și mă pierd în lacrima ta.

Scrisoare

În fața mea apar
oameni modelați de cuvinte
când universul devine zbor
la fereastra casei cu pereți de lapte

Locuiesc în credință dacă
din brad cad în ochii imenși ai zăpezii
stropi de mir pe care
miracolul îi preface în versuri

Pe scaun
lângă tei marea
devine vis, lipindu-mi tâmpla
de Luceafărul copilăriei...

DEBUT

Maria CIUREA

Cârțița

Cum ar fi ca
atunci când plângem
din ochi să ne curgă nisip
în loc de lacrimi?

Nu ar fi normal așa?
suntem pământ
și în pământ ne întoarcem
de unde atâta apă și sânge în noi?

Venele noastre sunt râme
prin care curge noroi
și sufletul ne e
cârțiță

Dar cârțița mea vede
și-mi sapă prin carne
e nebună
o ignor

Nu-mi va găsi lumina
degeaba vede...

Fever dream

Țin în gură înghițitura
de Cosmopolitan
până când devine bună
de scuipat

Cât aş vrea
să pot face asta și cu timpul
cu clipa
s-o scuipe
oricând vreau eu

Îmi țin degetul arătător
în palmă -

dacă o închid
îl voi rupe

Nu-mi controlez fața
arată expresia
dorită de ea
mă doare de la atâta zâmbet

Plouă mărunț și
nu ne pasă
mergem spre somn
fără glugi
poate mai creștem

Azi mă culc
cu părul desfăcut

Tu nu ești poezie

Nu pot scrie nimic dacă sunt
fericită
sau prea tristă

Trebuie să mă simt
de parcă am o bilă mare
în piept -
sufletul care stă
să explodeze

Și nu știu dacă o va face
cu lacrimi sau
cu hohote
de râs

Și din explozia asta
care nu se anunță vreodată
și de care nu știi ce
va aduce -
se naște
poezia mea

Cu tine nu pot fi decât
fericită
sau foarte tristă

Niciodată nu îmi transformi
sufletul
în bila aia mare
creatoare

Și asta mă doare
pentru că așa am aflat -
tu nu ești deloc
poezie

Durerea în cot

Acolo aveam fericirea
În forma ei
Autentică
Așa cum n-am mai simțit-o
Vreodată
Era ca o parte a corpului
Separată
Palpabilă
Stătea, poate,
Undeva
În cotul meu stâng
În locul ăla în care
Te doare
Ascuțit
Atunci când te lovești
Cât am fost acolo
În zilele alea cinci
Atât de scurte

Mă loveam constant
În cot
Plutind de fericire
N-ai înțelege

Anormalitate

De ce se petrece totul
atât de normal
și de firesc?

Mă așteptam să se termine lumea
când m-ai părăsit
dar nimeni nu simțea
cum se zguduia Universul
decât eu
poate doar eu
tremuram

A trebuit să continui să trăiesc
să mă prefac că funcționez
să iau autobuzul
să merg la serviciu
de parcă tot ce se întâmpla
era ceva obișnuit

Simțeam că mă rup, că mă prăbușesc
pământul nu mă mai ținea în picioare
voiam să îți scriu, dar nu puteam
pentru că ne-am despărțit
cică nu mai aveam voie să-ți trimit mesaje,
scrisori
de ce e asta acceptabil?

Cum să mă prefac că e gata
doar pentru că așa am hotărât
la o cafea la teatru pe bancă
când pentru mine
nu s-a terminat?

Cum poți să arunci
atâția ani la gunoi
doar printr-o discuție
amiabilă cică
de trei minute
în care doar am plâns
cum să fie asta bine?

Cea mai lungă zi din viață

Ayran și nisip
sare de mare
raze sfioase de soare
apa care ne înjunghia și ne îmbrățișa

Trupuri goale și frig
fuga spre mare
și emoția care te inunda

Inimile băteau tare tare tare
intrarea în mare
ca în altă lume

Trecerea de la noapte la zi
nu o simți
e ca și cum ai trăi
o zi mai lungă

Ochii încețoșați de somn
oboseală amestecată cu fericire
trupul moare
sufletul sare
cum poți dormi atât de mult
pe plajă
Muzică până în zori
Vița de vie
se aude încet, dar e destul
băutură și râs
țigară după țigară
mi-e frig
nu mai ies cu tine pe balcon
hai iar

Mers pe străzi în noapte
grăbește-te
va răsări soarele
ne-am pierdut
iată oameni
mergi înainte
vezi scara
coboară către plajă

Nu pleca, te rog
nu știu niciodată
când va fi ultima dată
cum voi fi fără tine

Te iubesc infinit
și fiecare nenorocită de înghițitură
de ayran
îmi va aminti
de ziua aia

mai lungă decât toate celelalte
din viețile noastre
de mare de soare de fugă pe nisip
de dormitul pe plajă
de sare

Doamne, câtă sare
a fost în ziua aceea dulce!

Flori de toamnă

Eu sunt crizantema
pe care ai scăpat-o din buchet
în drum spre sufragerie

Te-am iertat
căutai o vază
și nu erai atent

Dar continui să calci pe mine
sunt mare, nu poți spune că nu mă vezi
sunt sigură că simți
atunci când mă strivești
sub talpa ta

Dacă aș fi fost
floare de câmp
sau ghiocel
te-aș fi înțeles

Dar știu că simți
cum mă lipesc de podea
și de talpa ta
cum petalele mele
îți intră în crăpăturile încălțărilor
și cum sângele meu verde
se scurge pe parchet și îl pătează

Ai putea să mă ridici
și să așezi ce-a mai rămas din mine
într-un ierbar

Dar n-o să faci asta
vei continua să te prefaci orb
până nu va mai rămâne nimic
din mine

Îți place să mă chinui -
tu
urăști florile de toamnă
dar crizantemele sunt rezistente;
aș fi rămas o viață cu tine sau
cel puțin
până la primăvară...

Geo CONSTANTIN

Instigare la „cultură”

Mă întorceam de la un amic care locuiește în centrul vechi al orașului. Ca să nu plec cu mâna goală, am luat doua cărți (cu împrumut) din biblioteca lui. Prietenul a vrut să-mi dea o plasă pentru a le căra, dar, fiind micuțe, am considerat că nu este necesar. Le țineam în mână - nu ostentativ, mergând agale spre casă, era un timp splendid afară. Oamenii care treceau pe lângă mine - în special tinerii - mă priveau ca pe un ciu-mat și nu înțelegeam de ce. După câteva sute de metri, lângă mine oprește mașina poliției din care coboară un agent ce mă invită să urc în mașină și să merg până la secție. Cuminte, cum mă știu, am urcat în mașină și după câteva minute m-am trezit în biroul comandantului. Aici, surpriză! O reprezentantă a guvernului și câteva oficialități din conducerea locală mă așteptau ca pe un cireș copt.

- Știți de ce ați fost chemat?

- Nu!

- Vă bateți joc de noi?

- Chiar nu știu...

- Vă spunem noi, instigare la cultură! Ce faceți cu cărțile pe care le aveți în mână?

M-am văzut într-o piesă a lui Eugen Ionescu. Mă pregăteam să dau un răspuns pe măsură, dar m-am abținut.

- Le-am luat pentru a le citi. Știți... uneori am acest viciu!

- E treaba ta ce faci cu ele, dar de ce nu le bagi într-o sacoșă opacă, vrei să instigi oamenii?

- Bine, dar nu este Gramatica Limbii Române, sunt cărți de beletristică!

- Uite ce este: de data aceasta nu-ți facem nimic, dar pe viitor ai grijă cu cărțile!

Am plecat, nu-mi venea să cred ce mi s-a întâmplat, parcă eram în filmul lui Truffaut „Fahrenheit 451”. În drum spre casă am trecut pe lângă o librărie. Am vrut să intru, dar întâmplarea de mai devreme m-a făcut să mă răzgândesc. Așa îmi trebuie, la ce îmi folosesc cărțile? Chiar așa!

Jocul dragostei

Trec zilnic prin parcul „copilăriei și adolescenței mele” - așa cum îmi place să-l denumesc. Pe aleile bine îngrijite se plimbă oameni de toate vârstele, cei mai mulți dintre ei fiind tineri. Undeva, pe o bancă mai retrasă, găsesc un bătrânel care ține în mână un trifoil cu patru foi din plastic și își plimbă degetele peste cele patru petale, spunând: „mă iubește, nu mă iubește...”, spunând aceleași cuvinte câteva ore... M-am așezat lângă el și l-am întrebat care este povestea trifoilului cu patru foi. Bucuros că există cineva care să-i vorbească fără a-l lua în râs, a început să povestească:

- Demult, iubeam o fată, eram îndrăgostit nebunește de ea! Credeam că și ea nutrește același sentiment pentru mine. Doamne, cât eram de fericit! Într-o zi - cu aceeași emoție ca la prima întâlnire, o așteptam pe această bancă, martora tuturor declarațiilor de dragoste, promisiunilor și îmbrățișărilor tandre pe care ni le făceam. La ora stabilită a venit și iubita mea. Părea schimbată, îi dispăruse acel entuziasm pe care îl afișa la fiecare întâlnire a noastră. După ce mi-a mulțumit pentru superbul trandafir pe care i-l oferisem, mi-a zis: Știi, aș vrea să jucăm un joc, un fel de „ruletă rusească”, se numește jocul dragostei. Voi rupe câte o petală a trandafirului spunând: mă iubește, nu mă iubește. Dacă la ultima petală

voi spune mă iubește, atunci vom rămâne împreună, dacă nu... Am acceptat, ce era să fac? La fiecare petală ruptă, inima îmi bătea mai tare! Ajunsesse la penultima petală. Cu o voce metalică spuse: mă iubește! Și-a luat rămas bun, oferindu-mi acest trifoil norocos, apoi a dispărut...

După ce a terminat povestea, și-a continuat jocul dragostei, punând degetul pe fiecare petală a trifoilului norocos: mă iubește, nu mă iubește...

Am privit câteva clipe la chipul său pierdut, apoi mi-am continuat drumul. Un nor cenușiu îmi acoperea sufletul...

Așteptând un telefon

Stau în camera mea și aștept.

A trecut ceva timp de când aștept ca telefonul mobil să sune... Mi-au promis atâția prieteni că mă vor suna. „Sigur, Geo, te vom suna, stai liniștit!” Le-am spus să mă sune la orice oră din zi și din noapte, pentru ei sunt disponibil oricând. De citit nu pot citi, gândurile au o singură direcție: telefonul. Ascult muzică, mă liniștește o vreme, dar simt nevoia să comunic și cu altcineva în afară de dialogul cu mine însumi. Da, ego-ul meu este amabil, îmi vorbește frumos, dar... În sfârșit, aud sunetul telefonului! Fericit, mă pregătesc să răspund, dar pe display-ul telefonului îmi apare un număr necunoscut. Răspund. Alo! Mișu, tu ești? Nu, aici este Geo! Nu e Mișu Popescu? Îmi pare rău, ați greșit numărul! Simțeam în vocea interlocutorului meu o doză de tristețe. Stăteam cu ochii ațintiți spre tavanul camerei și așteptam... încă mai așteptam... Sunetul telefonului m-a trezit din visare. Bucuros, mă pregăteam să răspund. Da, sunt oameni de cuvânt, doar îmi sunt prieteni! Mă uit să văd, apărând numele unuia dintre prieteni, din multitudinea de prieteni... Am recunoscut numărul celui care m-a apelat mai devreme. Evident, i-am răspuns, mi se pare un gest de bun simț să răspunzi când cineva te sună! Aceeași voce tristă: Alo, Mișu? Cu inima strânsă, i-am spus că a greșit numărul de telefon. Omul și-a cerut scuze și a închis. Au trecut zile, săptămâni, luni și niciunul dintre prieteni nu m-a sunat. Într-una din zile, primesc telefon-a câta oară? - de la aceeași persoană: Alo, Mișu? Da, eu sunt la telefon! Ce faci, ești bine? Sunt bine, mulțumesc pentru grija ce

mi-o porți! Tu ești bine? Da. În glasul lui am simțit o ușurare, o bucurie imensă i-a umplut sufletul. La câteva zile după aceea, formez un număr la întâmplare: Alo, Mișu?...

Omul de pe peron

Până la urmă și-a luat inima-n dinți și a sunat-o pe fată, propunându-i o întâlnire față în față, trebuia să-i spună cât de mult o iubește... A rămas surprins când de la celălalt capăt al firului s-a auzit un „da” destul de hotărât. Totuși, locul întâlnirii ales de iubita lui i s-a părut bizar - la Gară - dar mai conta locul, putea fi și în cimitir, important era faptul că acceptase întâlnirea! Și-a luat din șifonier singurul costum pe care îl avea și îl păstra pentru vreo ocazie deosebită, dar mai ales, pentru „ultima călătorie”, apoi, după ce s-a uitat de vreo zece ori în oglindă, a plecat spre gară - nu înainte de a cumpăra de la florărie un trandafir care i s-a părut a fi cel mai frumos! Ajunse cu un sfert de oră mai devreme și se postă lângă chioșcul de ziare de pe peronul gării. Pentru că era un nod feroviar important, trenurile treceau foarte des prin gara micuțului oraș. Timpul se scurgea cu repeziciune, iar inima parcă se pregătea să-i sară din piept, emoția începea să-și spună cuvântul. Trenurile alergau grăbite într-o parte și-n alta: „Așa trecem și noi prin gara vieții” - gândea el. Privi ecranul ceasului, trecuseră două sferturi academice și ea nu mai apărea. Dezamăgirea începea să-i ia locul bucuriei. După două ore de așteptare se hotărî să plece acasă. Lăsă trandafirul pe o bancă și își îndreptă pașii către locuința sa... În fiecare zi la ora 13, pe peronul gării din orașul X, un omuleț își așteaptă cu un trandafir în mână iubita. Stă preț de două ceasuri lângă chioșcul de ziare de la marginea peronului, după care, pe aceeași bancă lasă trandafirul și pleacă mai departe. Nu este dezamăgit, știe că într-o bună zi, iubita lui va veni...

Am intrat într-o librărie pentru a-mi limpezi gândurile.

Mă uitam prin rafturi, căutând poezii de Esenin. Gândul îmi zbura la minunatele versuri ale marelui poet. Vocea caldă a unei domnișoare m-a readus la realitate:

- Vă pot ajuta cu ceva, doriți ceva anume?
 - Aș dori un volum de poezii, Esenin - am spus.
 - Da, e senin afară și o căldură insuportabilă - a replicat frumoasa domnișoară. Mă bucur că oamenii mai citesc poezii. Ce poezii ați dori?

Prima reacție a fost să o privesc circumspect, convins fiind că își bate joc de mine, dar dragă-lășul ei chip nu părea să arate așa ceva.

- Poezii de Serghei Esenin - am bâiguit...
 - Da' ce, Serghei Mizil scrie poezii? Ăla nu știe să facă decât circ!

- Știți, nu mă refeream la el, e vorba despre un poet rus.

- Lasăți-i dracu de ruși, căutați altceva! Nu v-ar interesa altceva? Nu vă plac poezii români?

- Ba da, îmi place Blaga...
 - Vă bateți joc de mine? De când scrie Vasile Blaga poezii?

Am început să văd negru în fața ochilor.
 - Nu cumva, mama dumneavoastră este în guvernul României?

- Aș vrea eu!
 Am mai făcut o încercare: Ceva de Paler, nu aveți?
 - Cd-uri cu Nicu Paleru găsiți la celălalt raion! Și dumneavoastră vă place Nicu Paleru? Auzisem eu că vrea să scrie o carte, la cât este de talentat, poate să scrie și o carte!

- Uite, vă recomand...
 N-am mai așteptat să dea vreun nume, am și zbughit-o pe ușă afară. Soarele strălucea puternic pe cerul senin, prea senin...

Pastel autumnal

Miez de toamnă, jumătatea lunii octombrie, cea mai frumoasă toamnă pe care am văzut-o. Un soare strălucitor, dar blând o vreme, ce ne-a scos pe toți din case - de la cel mic până la omul vârstnic. Cochetul bulevard al micuțului oraș este înțesat de lumea care se plimba de la un capăt la celălalt, admirând minunăția oferită de către regina emoțiilor, a nostalgiei, a melancoliei - toamna. Trotuarul este un covor auriu peste care trecătorii pășesc încet de teamă să nu strivească frunzele moarte, nu vor să le deranjeze somnul veșniciei. Teii ce străjuiesc bulevardul de o parte și de alta sunt îmbrăcați într-un chimono mai sobru, dar de bun gust - cum ar putea Dumnezeu

să greșească? Frunzele rămase în eternii paznici ai bulevardului au culori de la arămiu - care predomină - la un galben ocru iar printre acestea un verde îmbătrânit, obosit. Pășeam agale, dar cu grijă peste covorul galben și cu toate acestea un oftat profund venit de sub pașii mei mi-a sfâșiat sufletul. Era plânsetul de durere al unei frunze pe care o strivisem din greșeală.

- De ce îmi tulburi liniștea, de ce mă omori și tu?, părea a spune. Am trecut mai departe... În alte zone, același tablou mirific. Câtă minunăție!

Dar rămăsesem cu gândul la acea frunză ce îmi reproșa: „de ce mă omori și tu?”...

Cel mai scump trandafir...

Invitat fiind de către o doamnă să luăm cina împreună la ea acasă, m-am gândit că un buchet de flori este cel mai nimerit cadou. Am intrat într-o florărie și am cerut un buchet de garoafe. Cu amabilitatea binecunoscută a oricărui comerciant, vânzătoarea m-a întrebat:

- Cui oferiți garoafele?.

I-am spus că unei doamne.

- Vai, garoafele se duc numai la morți!

În momentul acela am dus mâna la inimă, mi-am verificat pulsul, mi-am aruncat privirea într-o oglindă - totul era normal.

- Vă este rău?, a întrebat speriată vânzătoarea.

- Nu, garoafele sunt florile mele preferate!

- Slavă Domnului, că nu vă este rău! Vă recomand să cumpărați acest trandafir superb! După ce l-am plătit (Doamne, ce preț!) i-am mulțumit și am plecat. Pe drum, am dus floarea la nas, dar spre surprinderea mea nu avea niciun miros. Ce mă fac, ce va spune frumoasa doamnă când îi voi duce un trandafir inodor? Imediat, neuronii mi s-au pus la treabă și am intrat într-o parfumerie. Am cumpărat o sticlă de parfum și am început să stropesc trandafirul. Spre bucuria mea, gingașa floare începea să miroasă - doar turnasem o sticlă în întreaga de parfum pe ea! Ajuns la destinație, gazda m-a întâmpinat fericită:

- Bine ai venit! Vai, dar nu trebuia să te deranjezi! Cred că ai dat o căruță de bani pe minunăția asta de floare. Și ce frumos miroase!

Cred și eu, voiam să-i spun, după o sticlă plină cu parfum...

Mădălina STĂNESCU

CV-ul poetic

Niciodată n-am ajuns la maturitate.
Am sondat în conștiință cu asiduitate.
Am studiat cinci decenii perseverent
Modul de a privi lumea neindiferent,

Fără vreo speranță de-a o și absolvi.
Concentrată doar pe a fi, a nu greși.
Nu voi lua nici vreun premiu special,
Pentru a mea râvnă-n poetic capital.

Nu las mari volume - opere complete -,
Scrise cu trudă, nici alte pamflete
Cu multe semne de punctuație.
Am străduit între negație și afirmație.

Am născocit un alambicat imprimeu
De cuvinte, în ajutorul spusului meu.
Am fost o punte între vis și povară,
O trecere lină printr-o rostire clară.

Pentru asta și altele, CV-ul poetic
Îmi sună și mie destul de apologetic.
Dar, fără el, nu voi putea fi angajată
„Dincolo”, sus, ca ființă motivată.

În brațe

M-am născut la Fălticeni într-o iarnă.
Una specială, cu o zăpadă record.
Ningea zi și noapte, părea că o goarnă
Întețea vântul ca bătaia de cord.

Mi s-a spus Mădălina după o carte
Cu o fetiță îndrăgostită de povești.
Soarta m-a predestinat să am parte
Toată copilăria de scene pitorești.

Tata era cantaragiu de sfeclă roșie.
Un „scriitor” de cifre, kilograme.
Absolvisе dreptul, dar vroia să știe
Adevăratul trai printre prigoane.

Să capete experiență spre a scrie
Și altceva decât poeme și eseuri.
Pe un caiet schița dramaturgie.
Eroii se însăilau ca niște mileuri.

Fremăta de idei noi, temerare,
Când sosea obosit serile acasă.
Mama făcea coșuri, o splendoare,
Din răchită, o muncă dureroasă.

Nuiielele se mlădiau sub mâinile ei,
La fel ca noi, eu și fratele meu.
Eram doi îngeri blonzi, acel temei
De lumină a speranței peste greu.

Ce vremuri sărace, anii cincizeci!
O odaie, fântână, cam rar un ou,
Puține lemne, cartele, multe șepci,
Pufoaice și un singur mare erou.

Părinții erau slabi, subțiați la chip,
 Și treceau fermecător prin nevoi.
 Dragostea lor nu era un stereotip
 Când ne purtau în brațe pe amândoi.

Iazul bunicilor

Iaz al dorințelor, cu unda curată,
 Străbătut de o punte curbată,
 Podișcă vicleană și alunecoasă,
 Trecută greu, cu respirația trasă,

Un pas, apoi altul, cântărit înainte
 Ca act de curaj, echilibru și minte,
 Prin norocul tălpii bine așezată
 Pe scândura putrezită, erodată.

Curenții apei așteptau doar semn.
 M-ar fi dus pe jgheabul morii de lemn,
 Ca să mă rotească forțoșii paleți
 Și să mă azvârle în pietre, scaieți.

Suna înfricoșător potopul pelagic,
 Ca un cor tragic al locului magic,
 Devastator prin șuvoaie și stropi,
 Pe pietrele negre, sutane de popi,
 Acoperite de mușchi peste ani,
 Locuințele lacomilor șobolani.
 Dar, cu dibăcie, pun ultimul pas,
 Fac o săritură picior de compas

Și răzbat pe mal cu mare avânt.
 Răsufu ușurată, uit fugarul gând
 Al eșecului. El, unchiul Petrișor
 Sosește atunci să-mi dea ajutor.

Celui ce seara îmi citea povești ,
 Li spun arogant: „Mă cam plictisești”.
 Revăd adesea iazul cel cântător,
 Copeia micuță, pe câinele Lupușor

Ce ne privește șăgalnic, atent,
 Bălăcindu-ne sub soarele ardent.
 Chicotim, fără a bănuși că, încet,
 Leșim din copilăria raiului concret.

Paternitate

Puternic tată, ai ars ca o torță
 În Olimpul tău plin de forță,
 C-o superbie plină de temeii,
 Ce-ți lumina magicul condei.

Ți-ai antrenat mintea uriaș
 Prin scris de fericit slujbaş,
 Atent la cinste și moralitate,
 Numitorul lumilor reflectate.

Semantica limbii române
 Ai legat-o cu solide parâme.
 Din istorie ai tot închegat,
 Dramaturgic, un eroic tratat

Al domnitorilor celor înșelați
 De curțile împărătești , de frați.
 Ai dibuit în „Perindările tragice”
 Noi înțelegeri proprii, heraldice

Despre onoare, trădare, neam,
 Țintuire în ștreang sau în ham,
 Osândă, demnitate și moarte.
 Mereu ai forat mai departe

În conștiință, învolburată mare,
 Cu vălurite semne de întrebare.
 Credința ți-a fost înșelată
 Pe scena vieții mereu turnantă.

Ai aflat atunci, alte noi istorii
 Disimulate în falsele glorii
 Și ai simțit chiar dezamăgirea
 Acelor uneltiri ce aduc pieirea

Valorilor morale din societate
 Prin minciună, fals și labilitate.
 Ai știut că viața va deveni rană,
 Una dureros de contemporană.

Tată, onorant în idei, tată maestru,
 De când ai părăsit spațiul terestru
 Lumea s-a îmbolnăvit fără scăpare.
 A fi e o speranță în dezarticulare.

Cornel PĂUNESCU

Note de călătorie Polonia

După cum am mai explicat, Federația Internațională a Geodezilor, la care România este membră, organizează în fiecare an o conferință în una din țările membre. În 2021 trebuia să fie organizată în Olanda. S-a organizat, dar online. Anul acesta, pe ultima „sută”, s-a organizat în Polonia, la Varșovia, în perioada 11 – 15 septembrie.

Nu am mai fost niciodată în Polonia și am gândit că este o ocazie bună să vizitez Cracovia. De ce? Am citit impresiile altora și am dedus că merită să ajung acolo. De asemenea, am văzut câteva poze cu orașul Gdansk, convingându-mă că și acesta merită vizitat. Sigur că sunt și alte multe obiective, dar timpul ne este limitat.

M-am consultat cu soția și am decis să zburăm la Varșovia de unde să închiriem o mașină. De acolo la Cracovia, apoi la Varșovia și în final la Gdansk. Între timp, poate și alte câteva orașe ce ne ies în cale.

Am plecat cu un zbor direct, joi, 8 septembrie, la ora 5.25, din București și am ajuns la ora 6.15 la Varșovia. Ținând cont că este o diferență de o oră a fusului orar. Am preluat mașina de la firma de închirieri și am pornit spre Cracovia. Pe drum, am oprit la o benzinărie și am luat micul dejun.

Relieful nu este prea variat, o câmpie cu câteva coline. Peste tot livezi de meri, peri și pruni, cât vezi cu ochii. Nu mă mai mir de ce în magazinele noastre alimentare se găsesc doar mere poloneze. Îmi amintesc de livezile din România dinainte de 1990, arătau cam la fel. Mă întreb cum de s-au asociat atât de bine fermierii de aici. La noi nu se înțelege de loc și fiecare ține de bucata lui. Nu se înțelege că mica agricultură nu se mai poate susține.

Spre Cracovia mai apar câteva dealuri, dar nu foarte înalte, cultivate, desigur, cu pomi sau porumb.

Timpul, conform prognozei, era destul de rece, dar nu arăta ploaie. Ne îmbrăcasem destul de bine și nu era o problemă, indiferent de vreme.

Am ajuns imediat după prânz și ne-am și cazat. Hotelul este aproape de Vistula și de Roata Mare. Centrul nu este foarte departe, dar decidem să mergem cu mașina. Avem ca prim obiectiv Castelul Wawel. Din fericire, am găsit loc de parcare chiar la poalele dealului, aproape de intrarea în castel. Privit de aici pare uriaș. Un zid înalt de cărămidă îl înconjoară și îi dă un aer de inexpugnabilitate. Din loc în loc veghează turnurile din care, pe vremuri, ostașii anunțau când vin dușmanii. Ar fi greu de cucerit. Din câte ne spune ghidul, zona este locuită încă din paleolitic. Castelul a fost construit în stil gotic în perioada în care a domnit Cazimir al III-lea cel Mare, între 1333 și 1370. Ulterior, tot în secolul al XIV-lea, a fost reconstruit de către Jogaila și Hedviga de Anjou. Au apărut zidurile de apărare și turnurile, structuri menite să adăpostească meșteșugarii, clericii și funcționarii regali. Ceremoniile de încoronare s-au ținut în acest castel, în sala Jadwiga și Jogaila și cu sabia Szczerbiec.

Regele Sigismund I cel Bătrân și soția sa au adus din străinătate, inclusiv din Italia, arhitecți, sculptori, artiști și decoratori germani pentru a renova castelul. Astfel, acesta a devenit un model de reședință renașcentistă pentru întreaga Europa Centrală.

fotografii deoarece zona altarului este deosebit de frumoasă și fiecare strană are o sculptură a ei. Fiecare lucrare este o operă de artă și nu știi la care să te oprești și să privești mai atent. Ochiul este bucurat de atâta frumusețe, creierul procesează și încearcă să le rețină.

În anul 1794 orașul a fost ocupat de austrieci. În 1795 Polonia a fost împărțită iar castelul a revenit Imperiului Austriac. Zidurile au fost re-proiectate și reconstruite după dezastrul din 1595 când castelul a ars, devenind o fortăreață.

Am plecat de la Castel și am ajuns pe Strada Grodzka. Câteva calești cu niște cai superbi plimbă turiști. În drum spre piața centrală Rynek Główny vizităm bisericile Sfântul Andrei și Sfânta Maria Magdalena. Picturi, statui, sculpturi în basorelief. Ne așezăm pe câte o bancă în interior și admirăm operele de artă. Fiecare piesă este unică.

În piața centrală, spațiul larg lasă la vedere în prim plan o bisericuță veche, Kościół św. Wojciecha (Sfântul Adalbert), cu o vechime de circa 1000 de ani, construită în stilul romanic. Vine apoi turnul ce domină piața. Halele sunt amplasate în mijloc. Cea mai importantă construcție din zonă este însă bazilica Sfânta Maria care, cu două turle înalte de cărămidă, domină întreg spațiul. Am intrat prima dată în catedrală. A fost construită în secolul XIII în stil gotic, din cărămidă, reconstruită în secolul XIV. Înălțimea este de 80 de metri. Impresionează altarul din lemn sculptat de către Veit Stoss, cel mai renumit sculptor german din acea perioadă. Am făcut multe

Am făcut câteva poze cu monumentul lui Adam Mickiewicz din mijloc. A început și un spectacol cu tineri acrobați acompaniați de muzică. Piața a început să se anime, semn că vine seara. Turiștii și localnicii încep distracția, plimbările, petrecerile.

Am pornit spre parcare, am recuperat mașina și am ajuns la hotel. Trezitul la ora două se resimte și am dormit fără vise. De fapt am visat că în Polonia nu există gunoi, de nici un fel nicăieri pe stradă.

Vineri 9 septembrie am hotărât să mergem la Auschwitz-Birkenau. Am setat destinația pe aplicația Waze și am pornit. Am oprit pe drum și am băut un ceai și soția o cafea. Am găsit loc de parcare chiar peste drum de intrarea principală și am mers să luăm bilete. Din fericire, am prins un loc la un grup de vorbitori de limbă franceză și am intrat imediat. Pentru limba engleză trebuia să așteptăm câteva ore.

Am intrat prima dată la Auschwitz. Clădirile mari din cărămidă mi-au creat impresia că totuși condițiile de cazare erau bune. Am intrat și, când ni s-a explicat modul în care erau ținuți acolo și câți locuiau într-o încăpere, mi-am schimbat părerea. Senzația pe care o ai când vezi mormanul de pantofi rămași în urma victimelor, puzderia

de geamantane, părul tăiat... Camerele de tortură, camerele de gazare și apoi crematoriul te lasă fără cuvinte. Fotografiile expuse pe pereți cu scene din lagăr, cu copiii care privesc triști, sporesc senzația de nefiresc. Cum poate cineva să facă așa ceva „în masă”? Cum poți să trimiți la moarte un copil care te privește nevinovat și care nu a făcut nimic rău. Doar pentru că s-a născut în familia care merge la moarte. Este de înțeles de ce este nevoie de toleranță în lume.

Marcați de cele văzute am plecat cu un autobuz la Birkenau. Dacă la Auschwitz clădirile de cărămidă dădeau impresia de confort, aici doar câteva clădiri erau din cărămidă. Nemții nu au mai reușit sau nu au mai vrut să construiască solid, așa că au construit barăci, în general din lemn. Majoritatea au fost distruse ulterior sau pur și simplu s-au deteriorat. Acum este un câmp pe care apar doar câteva construcții întregi, celelalte sunt urme. Pe acele urme se înalță fostele coșuri ale sobelor.

Calea ferată care intră în lagăr o știu din toate filmele care tratează subiectul lagărelor de concentrare. Acum îmi pare sinistru ca tot ce ține de locul acesta. Înainte de a fi eliberat lagărul, nemții au încercat să distrugă crematoriile, dar au rămas urme vizibile și clare. Intrăm în barăcile rămase și reconstruite după eliberare. Sunt priciuri pe trei nivele. Cel de jos este pe podea, din cărămidă. Cel de la mijloc din lemn, ca și cel de deasupra. O singură sobă la mijloc. Ghidul ne spune că deținuții se luptau pentru locurile de lângă sobă și de pe prici. Cei mai slabi aveau patul jos, pe podea și în capetele barăcii, unde căldura nu ajungea. Îmi închipui cum vecini, prieteni, poate chiar rude se pândeau ca să-și poată revendica prin forță un loc mai bun. Parcă văd părinți care luptau să obțină un loc mai bun pentru copiii lor. Ce oroare! Cum poți să înjosești un om până la limita supraviețuirii!?

Îmi amintesc de perioada când, în România, alimentele se dădeau pe cartelă și căldura abia se făcea simțită. Sigur că situația era diferită, dar există o comparație.

Impresia vizitei m-a afectat profund. Cred că noi, cei care trăim azi în această lume, în special cei din lumea civilizată, ar trebui să vizităm lagărele de la Auschwitz-Birkenau. Doar din povestiri nu se înțelege mare lucru. Când ajungi acolo și vezi pe viu condițiile de trai, camerele de gazare, crematoriul, la cele câteva obiecte rămase grămadă, abia atunci înțelegi adevărata grozăvie.

Am comentat puțin la întoarcere, dar ce poți să spui când vezi atrocități nedemne de rasa umană!

La hotel și apoi la culcare. Mâine plecăm spre Varșovia. Am privit în urmă și am constatat că nu am văzut nici măcar o mică hârtie aruncată pe jos. Nu mai vorbim de gunoi sau alte mizerii. Mai rar așa civilizație.

Sâmbătă, 10 septembrie, am mai dat o tură prin oraș, de rămas bun. Am ajuns iar în piața centrală și apoi am plecat. Deja știam drumul, așa că ne-am concentrat să vedem mai bine culturile. Am căutat terenuri necultivate, dar degeaba. Verde peste tot. Acolo unde fusese grâu sau altă cultură deja strânsă, baloții erau aranjați în rotocoale mari, învelite în plastic. Șoseaua impecabilă, fără văluriri după vara ce tocmai trecuse. Nici gropi sau fisuri. Așa cum ar trebui să fie și la noi, dar nu este. Am oprit pe drum la un restaurant și am luat prânzul.

Am ajuns la hotel spre seară. În hol am zărit câțiva colegi și ne-am salutat. De obicei, seara se mai iese la o terasă, se discută. Eu mai puțin, dar suntem mai mulți din România, așa că are cine să ne reprezinte.

La recepție îmi spun că au și piscină care se poate folosi dimineața de la ora 6. Micul dejun de la ora șapte. Pentru mine este perfect! Pot înota o oră, ca de obicei, apoi la micul dejun și la conferință. Hotelul este departe de oraș, așa că am ajuns în cameră și acolo am rămas până dimineață. Prognoza arăta rău, frig și ploaie în fiecare zi. Abia 10 grade erau ziua, la prînz.

Pentru mine zilele de 11, 12, 13 și 14 septembrie au fost pline. Pe 15 programul este până la

14.30. Am votat pentru alegerea noului președinte, am susținut o lucrare tehnică și am încercat să atrag atenția asupra evenimentelor din România pe teme tehnice. Este important să ai participare internațională, crește vizibilitatea. Seara am mers la evenimente sociale finalizate cu cină. Marți seara a fost Cina festivă și a avut loc la Universitatea Tehnică, facultatea de Geodezie. Toți românii ne-am așezat la o masă. A fost plăcut, muzică clasică. Soția mea a participat la evenimente sociale, adică excursii organizate pentru persoanele însoțitoare. Prietenii noștri, familia Manolache a fost prezentă și a mers și în excursii. În fiecare zi m-am bucurat de o baie în piscină. Dar nu de la ora șase cum a spus recepționarul la sosire, ci de la șapte. Se modificase orarul și domnul nu aflase.

Joi pe 15 septembrie, după încheierea conferinței am plecat spre Gdansk. Drumul la fel de bun, culturile la fel de bine întreținute, șoseaua perfectă.

Hotelul, foarte central, la o aruncătură de băț de cele mai importante obiective turistice. Am pornit să ne familiarizăm cu orașul. Un vânt puternic sufla fără întrerupere și te pătrundea până la os. Temperatura părea de îngheț.

Am recunoscut drumul spre centru, am văzut piața și biserica Sfânta Maria. Biserica m-a impresionat prin mărime. Părea uriașă, turnul foarte înalt. Luminile puneau în valoare monumentele și le sporeau valoarea arhitecturală. Zgribuliți, am ajuns la hotel cu gândul că a doua zi nu vom bâjbâi. Nici aici nu am văzut pe stradă o cât de mică mizerie. Oamenii ăștia oare chiar sunt pământeni?

Vineri 16 septembrie am pornit să vedem orașul Gdansk. Imediat după hotel am intrat pe una din străzile principale și am admirat lumina zilei Biserica Carmelitelor și peste drum Muzeul Chihlimbarului. Am intrat primii în muzeu, împreună cu un grup de copii. Un istoric al căutării și extragerii chihlimbarului din apele râurilor ne-a lămurit de unde provine. Apoi vitrine cu mostre diverse, colorate, neprelucrate, prelucrate... Este greu să alegi o mostră și să spui că este cea mai frumoasă. Fiecare reprezintă ceva deosebit. Mi-a plăcut chitara și fructiera, ambele din chihlimbar.

Am mers la biserica Sfânta Maria. Turnul acela uriaș mă fascinează. Aflu cu uimire că este cea mai mare biserică catolică din Polonia și cea mai mare biserică de cărămidă din lume. Construcția a început în anul 1343. Este lungă de 105 metri și lată de 66. Altarul central a fost decorat între anii 1511 și 1517 de către meșterul Michael din Augsburg și este un altar poliptic gotic. În interior există un ceas astronomic înalt de 14 metri realizat de Hans Düringer între 1464 și 1470. Când s-a produs reforma protestantă, biserica a fost folosită alternativ de cele două culte: catolic și protestant, în final devenind doar protestantă. A deținut locul unu în lume ca cea mai mare biserică luterană, până în anul 1945.

Nu puteam vizita orașul Gdańsk fără să vizităm Muzeul Solidarnost. Îmi amintesc de perioada anilor 80 când ascultam Europa Liberă să mai aflăm cum acționează sindicatul liber Solidarnost condus de Lech Walesa.

Am pășit cu emoție în muzeu, voiam să văd istoria sindicatului. Într-adevăr, fiecare sală are multe standuri cu informații, fotografii, postere și chiar câteva filmulețe. Este impresionant cum au avut curajul să organizeze așa ceva în plin comunism. La noi nici nu s-a pus problema vreodată în acele vremuri.

Am mers și la vărsarea Vistulei în mare, de fapt în port. Construcțiile seamănă cu cele din nordul Germaniei și al Franței. Aceleași fațade colorate frumos și bine întreținute. Un vapor cu pânze stă la chei și așteaptă să fie pozat. Reprezintă trecutul oricărui port nordic.

A mai rămas ceva timp liber, așa că mergem și la Gdynia. Nu este departe. Ajungem aproape

de malul mării și găsim o parcare liberă. Nu plouă, dar este înnorat. Marea este închisă la culoare, neprietenoasă. În depărtare se zăresc câteva vapoare albe sub cerul vinețiu. Câteva persoane se plimbă pe țărm. Mă aplec și adun în căușul palmelor apă de mare, rece ca gheața. Valurile ușoare se sparg în liniște de țărm. Mergem pe nisip de-a lungul plajei. Aerul sărat face bine la plămâni.

Ne întoarcem spre hotel. Pe drum ne oprim să mâncăm de prânz sau de seară. La restaurant, servire fără probleme și o curățenie demnă de Cenușăreasa.

Sâmbătă, 17 septembrie, am pornit spre Varșovia cu oprire la Toruń. Am citit că orașul are un

castel care merită văzut. Am inserat adresa în telefon și gata de drum. Am intrat pe niște drumuri lăturalnice, dar destul de bune. Nu așa ca autostrăzile, dar practicabile și fără probleme. Am găsit o parcare aproape de intrarea în castel. Ce castel! Uriaș și, bineînțeles, din cărămidă. Acum am conștientizat că toate clădirile de până acum au fost construite în special din cărămidă. Fațadele majorității construcțiilor sunt din cărămidă aparentă sau chiar din cărămidă. Cred că este materia primă cea mai folosită.

Observ că și Vistula este nelipsită din peisaj. La Cracovia, la Varșovia, la Gdańsk și acum la Toruń. Castelul este pe malul ei.

A fost începută construcția de către Cavalerii Teutoni în anul 1255 și a durat o sută de ani. A fost prima fortăreață a teutonilor în regiune. De aici ei au început colonizarea și creștinarea în masă a prusacilor. În anul 1454 locuitorii orașului s-au răzvrătit și i-au alungat pe teutoni. Consiliul

municipal Torun a decis distrugerea castelului, crezând astfel că teutonii nu vor mai avea unde să se întoarcă. Locuitorii l-au prădat și au dăruit zidurile de apărare. Abia în anul 1966 castelul a fost complet reconstruit și recunoscut ca monument istoric.

Castelul nu respectă arhitectura pe care teutonii au folosit-o de obicei la construcții de acest fel. Nu are o bază dreptunghiulară cu patru aripi, ci doar două aripi în formă de potcoavă. Din vechea construcție s-a păstrat latrina (deasupra unui pârau ce se varsă în Vistula) și celulele ce serveau de închisoare.

Castelul este uriaș. Ghidul susține că este cel mai mare din Europa construit din cărămidă. Îl cred, se vede ce suprafață ocupă și cât de majestuos este. Lateral, se observă pe unul din turnuri, în loc de vitraliu, o statuie a Maicii Domnului cu Pruncul în brațe. Cred că are trei metri înălțime, este colorată și impresionează privitorul. Ne plimbăm prin sălile castelului - un castel al Huniazilor multiplicat. De fapt au multe asemănări.

Am mers în oraș să mâncăm și am văzut statuia lui Nicolaus Coterminus. Așa am aflat că s-a născut în Torun, plecând la Cracovia și apoi în Italia. Și aici este curat lună. Nu au coșuri de gunoi chiar atât de dese și totuși nu se aruncă pe jos. Ciudat!?

Am plecat mai departe și am ajuns la Varșovia la același hotel la care am locuit în timpul Conferinței.

Duminică 18 septembrie am început cu o partidă de înot. Plecarea spre București era progra-

mată la ora 22.55, așa că avem timp să hoinărim prin oraș, să văd și eu ceva. Noroc că soția mea cunoștea obiectivele, așa că am mers direct acolo unde ne interesa. Am eliberat camera destul de târziu. Afară temperatura nu trecea de șase grade, era nor, și se zvonea de o ploaie...

Primul obiectiv, Muzeul Chopin, era închis. Am pornit pe bulevardul Kakowskie Przedmiescie spre două catedrale pe care soția le „ochise” în excursiile organizate. În prima catedrală, Biserica Sfintei Cruci, încă se oficia slujba și am aruncat doar o privire. La cea de a doua, Biserica Bunei Vestiri, de rit romano-catolic, este biserica în care se spune că a cântat Chopin la orgă în timpul cât a fost elev. Și aici era slujbă și foarte mulți credincioși înăuntru. Cei de la intrare ne-au văzut cu telefoanele mobile și au aruncat o privire de gheață. Nici nu am încercat să intrăm.

În față, un parc și câteva bănci. Soția a apăsă un buton de pe bancă și a pornit o melodie de Chopin. La următoarea la fel, dar o altă melodie s-a făcut auzită. Un mod plăcut de a promova muzica compozitorului lor.

Am ajuns în piața Zamkowy, în fața palatului regal. Un soare anemic a apărut și atmosfera parcă s-a mai încălzit. Un grup uriaș staționa în piață. Cineva vorbea liniștit la un microfon. Prea multă liniște pentru un miting politic. De fapt, din puținele cuvinte înțelese, am dedus

că era vorba despre avort. Cred că voiau să interzică avorturile și manifestarea avea scopul de a atrage atenția. Pașnic, fără strigăte sau alte manifestări turbulente. Până să ne dădăm seama că mergem mai departe sau ne oprim, aceștia au plecat.

Am mers la Muzeul Regal. Închis. Am vizitat grădina cu o priveliște superbă către Vistula și

centrul orașului. Multă lume la plimbare în ciuda aerului rece. Păcat că totul este închis duminică.

Deja se făcuse târziu și soarele a intrat în nori. Am decis să mergem la Mall, acolo precis este cald și mai trece timpul până plecăm spre aeroport.

La Mall surpriză mare. Toate magazinele închise. Doar două restaurante serveau ceva de mâncare. Din fericire. Ne-am ospătat și apoi

am ocupat o canapea și am deschis laptopurile. Nici nu am observat cum a trecut timpul. Am plecat spre aeroport. Trebuia făcut plinul rezervorului. Nicio benzinărie spre aeroport. Am căutat una, cea mai apropiată și waze ne-a dus acolo. Am revenit pe drumul spre aeroport și am ratat de câteva ori intrarea în parcare. Aveam timp destul, ne luasem o marjă de timp suficientă.

Am ajuns în București aproape de ora două dimineață. Am găsit ușor un taxi și am ajuns acasă. Mult mai cald decât în Polonia, dar mult mai înghesuit în trafic și mult mai puțină curățenie...

Violetta PETRE

Eu mor ca verdele în toamne

Mai ies din mine câteodată, să mai stau singură o vreme,
 Să pot să scriu netulburată de cea care în mine geme,
 De nebunia ei nocturnă, când somnambulă umblă-n mine,
 Aventurându-se ca orbii și căutându-te pe tine.
 O las să bântuie prin vreme, s-adune nopțile orfane,
 Să guste din amarul zilei, să-l îndulcească în plane,
 Să cheme ploile și vântul, țipând la cer ca o nebună
 Și-o las să rupă câte-o piatră, să-și facă talisman din lună...
 Revine-n grabă să mă-ntrebe, dacă ai dat vreun semn de viață
 Și dacă-i spun, cumva, că nu...vai, Doamne, zâmbetu-i îngheață
 Și pleacă iar și iar se-ntoarce cu răni pe suflet și în minte
 Înhață-o mână de poeme și le golește de cuvinte...
 Degeaba îi deschid seiful, în care te-am ascuns o clipă,
 Ea nu-i acceptă goliciunea și de suspin face risipă.
 Și mă inundă cu oceane și plâng să le gonesc din mine
 Și s-o alung îmi este teamă și milă mi-e și mi-e rușine
 Că stau poeme și ne-ascultă, pândind prin sângele albastru
 Cum țipetele dezolante dărmă-al versurilor castru.
 Nici anticorpii nu-s de veghe, soldați cu arme de paradă
 Și-au părăsit locul de pază și tremură sub ploi, în stradă.
 Ce maladie neștiută sunt eu, doar pentru mine, Doamne
 Și cum mă-ngrop apocaliptic, murind ca verdele în toamne!

N-am abac, să-ți număr anii...

Azi îți număr anii-n frunze, încă-i vară și aș vrea
 Să îți fie ramul verde și pe el și frunza mea
 Să te prindă de nervura mediană-n pas de doi
 Și să îți confişte zborul, de nu-i zbor pentru-amândoi...
 Azi îți număr anii-n clipe, din clepsidre de cristal,
 Unde nu nisipul curge, numai marea într-un val
 Se strecoară prin strânsură, gâtuită de Eol,
 Eu te-aștept cu fluxu-n brațe pe o margine de-
 atol...
 Azi îți număr anii-n palmă, să-i opresc pe la răscruci
 Unde anii mei așteaptă-n trenul vieții să îi duci
 Înspre oaza deșteptării din coșmaruri, înspre rai
 Să mușcă din mere coapte, să fim noi primii cobai
 Ai iubirii tănuite într-un cuib dumnezeiesc.
 Să nu dai sărutul cobrei, ca un înger te păzesc...
 Apoi, îți voi fi femeie, tainele să-mi deslușești,
 Când, flămând, pe dinăuntru, doar în braille să mă citești...
 Și-atunci nu-ți mai număr anii, timpul se oprește-n loc
 La o margine de lume unde crește busuioc,
 Levănțică, portulaca și regina nopților.
 Tu, păzește violetul de prigoana lupilor!

Talisman din piatra lunii...

De nu mi-ai fi, te-aș plămădi, să mi te am o veșnicie,
 din versul cel mai neștiut și te-aș ascunde-n poezie...

Și te-aș citi ca pe-un verset din Cartea Cărților, o
rugă
printre suspine violet care-n iubire se conjugă...

De nu mi-ai fi, te-aș șlefui din piatra lunii,
(talismanul),...
cu mâna goală l-aș croi, brodând în stâncă
filigranul...
Și te-aș lipi de trupul meu ca pe-o armură de
mătase,
ca să nu-mi fie mult prea greu, când rănilor ți le
voi coase...

De nu mi-ai fi, m-aș chinui să te adun din
amintire,
o toamnă cu melancolii, cu tămâioasă ispitire...
Și te-aș gusta doar să te simt cum îndulcești
amarul vieții,
când și clepsidrele ne mint, că suntem zorii
dimineții...

De nu mi-ai fi, m-aș năpusti asupra iernilor
flămânde
și prin nămeți te-aș căuta și prin zăpezile
fecunde...
Aș scormoni să mi te scot de sub eternitatea
rece,
cu mâinile până la cot, cât am să număr pân' la
zece...

De nu mi-ai fi, aș socoti minutele în veacuri goale
și ca o umbră m-aș topi în țipătul unei vocale...
De nu mi-ai fi, dar, uite,-mi ești și îmi vei fi ca o
minune
și-n mine viața o trezești într-un amurg orfan de
nume...

Nimic fără Dumnezeu...

Leagă-ți tălpile, Anida, funigiei-s la-ndemână,
și din frunzele uscate fă-ți papuci muiați în
ploaie!
nu simți colții cum te mușcă pân' la os și glezna-ți
plânge
și de răni adânci genunchii, la răscruci, ți se
îndoie?
Duci povara lunii pline și a stelelor rebele,
ce nu își acceptă soarta de a-și scutura lumina,
după ce-și răcesc nucleul și cu lacrima-n atele

își întreabă Dumnezeu, care, oare, le e vina?
Tot așa, nedumerită te strecuri printre secunde
și te pedepsești degeaba, nu-s durerile iertarea

Viața,-n goană, ca un tren...

Am plecat din prima gară doar cu ochii mei
albaștri,
c-o valiză-aproape goală, însoțită de sihaștri...
Era vară și prin șanțuri, flori de câmp, miresme
move
din scaieții singuratici se amestecau în slove...

Aveam lacrima pe gură și sărată cum era,
mi-a fost dulce băutură în călătoria mea...
Drumul lung părea să fie, trenu-nainta domol,
obosit de-atâta noapte... în vagonu-aproape gol

Gândurile -și luau zborul pe-o fereastră dinspre
nord,
unde m-aștepta destinul fără aripi, fără cord...
Treceau ani pe lângă mine, primăveri și toamne
grele,
ampruntându-mi poezia, depărtările de stele

Dar nu le simțeam tic-tacul, glasul roților de tren
îmi atenuau auzul și același vechi refren
Mă-nsoțește și acuma, când e-amurg și eu nu
simt
cum secunde hoinare, că-i devreme, încă
mint...

Tot în tren cu "words of silence" fac depozit de
tăceri,
să le am în noaptea albă, când, să mă trezesc, îmi
ceri
Din visările de-o viață și în gară să cobor...
poate-ai să mă iei în brațe, clipă, să învăț să
zbor...

Prea târziu mă oprește și se miră că mai sper
în iubire, când peronul este gol... fără reper
Pașii se îndreaptă siguri de privirea ta atrași...
și citesc în iriși negri, că de-acum, n-ai să mă
lași...

Trenul se retrage-n grabă în depou pentru
control,
viața-și caută biletul...buzunarul este gol...

Irina COPTIL

Vise unite

Ce singur mi-ești, precum îți sunt și eu
Atunci când prin zăbrelele vieții,
Prin ochi mijiți ne-aruncă Dumnezeu
Frânturi de stele, raze, mirodanii!

Deschid o ușă nouă înspre tine
Cu-a sufletului mână ce apasă,
Un ivăr vechi lipit peste retine
Ce-n dese ploi rugina lui îmi lasă

Îmi tot apari în visul nopții mele
Purtând pe umeri curcubeul ploii,
Apoi te-aud strigându-mi numele -
Când eu îmi scutur de o vreme norii

Unde să vin, când tu îmi ești „acasă”?
Iar luna plânge-n fiecare „șapte”,
Când tu jelești iubirea noastră castă
Ridică-te din negura-ți de noapte!

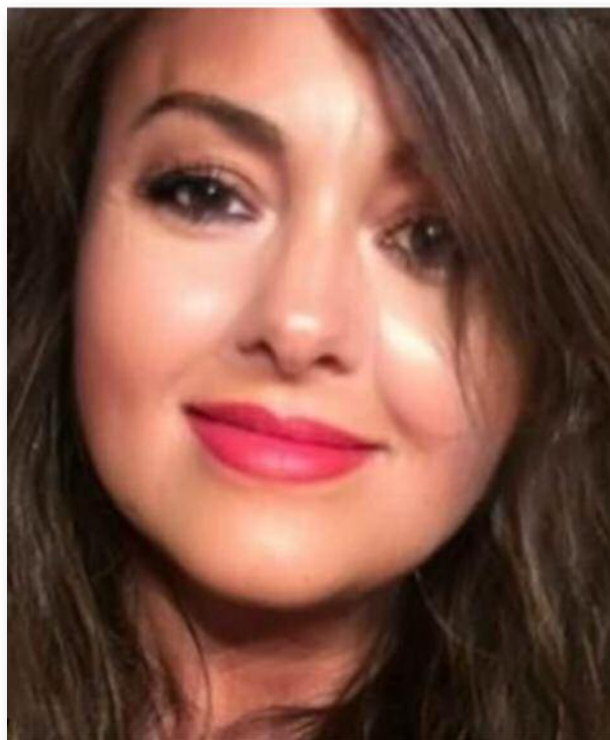
Pășește printre nori în rotocoale
Adună-ți inima dintre coperti,
Căci te aștept în tihnă-n patul moale,
Iar când apune luna, să n-o cerți!

Și dacă vei ajunge, într-o doară,
Să-mi cânti un Madrigal dumnezeiesc,
Cu vocea tremurândă și suavă
Să pară cor de voci din nelumesc

Iar buzele-ți să-mi pară de smochine
Dulceața lor să-mi vindece apusul,
Când mâini precum de înger m-or atinge
Mi-or dezbrăca și sufletul și trupul...

Răspunsul ce îl așteptam din cer
Călătorind spre lumea ta pustie,
Azi noapte mi-a căzut cu-atâta zel
Iubirea ta-n eterna-i modestie!

De ce să fugi, nici speriat, nici trist?
Căci eu adăst pe țărmul veșniciei,
Iar din lumina dragostei sub nimb
Îți împletesc tiara poeziei!

Oriunde-ai fi, așteaptă-mă poete
Cu aripa ce-mi șovăie prin viață,
Iar când tivit-a-fi cu alfabet,
Atuncea voi zbura chiar și prin ceață!

Să te cuprind cu cele patru vânturi
Să-ți Spulber gândurile negative,
Iar din vocabularul altor gânduri
Să recompunem versuri pozitive!

Parfumul tău ce îmi inspiră zorii
Duminica din tine îmi surâde,
Când eu gătită sunt cu-alese zodii
Te-aștept cu sărbătoarea care-ți râde!

Prin mine au crescut vlăstare rare
Din ochii lunii reci de vrăjitoare,
Cuprinsă de tulpini ce dau spre soare
În primăvara asta călătoare!

E-un fel de semn că semănat-ai, oare,
Acea iubire unică și tandră,
Ce o compui mereu sub 'nalta zare
Din mintea-ți ce se-aseamănă c-o vadră?

O vadră plină cu-apa nemuririi
Ce o cântăm în nopțile de veghe,

Tu cu penița lirei din obârșii,
Iar eu cu glasul cobzei prin poeme,

Tu pentru amândoi, eu pentru noi...
Atunci iubirea n-ar fi vorbă goală –
Răsunetul ce-i strămutat din doi
Pe alba și înmiresmata coală–

Cu poezii-mpletite chiar prin ploi...
Ești tânăr și m-aștepți în primăvară,
Doar că mai curg prin mine vechi ninsori –
Când astăzi viața ne pășește-n vară!

Zbor nou

Cuprinde ceru-n rugă
cu aripile-ți frânte
și-azvârle promoroaca ce-ți scaldă ochii-n somn
aruncă peste umăr fâșiile-trecute
ridică-te și zboară

și vei vedea atuncea
că-n toamna din lăuntru-ți
înmuguri-va iarna
iar gerul o să-ți pară
o tufă colorată
de fluturi
și de vară...în zborul tău tăcut.

Un altfel de început

Te-am ascultat cu inima
când îmi poezii
durerile
temerile
trăirile mele erau doar poezie
dar tu
ai reușit să arunci din sinele-mi tăcut
îndoiala care mă ținea sub un scut...

la o distanță remarcabilă
m-ai atins cu „sărut”
dacă acest sărut fără buze îmi pare o nebunie
cum îmi va părea sărutul care-o să-mi învie
lumina
iubirea
trăirea
și tot ce-o să-mi aduci
din tinele care aleargă prin mine

facându-mi cărare către „început”
un început dureros de plăcut...

Pentru mereu...

M-am agățat de lustra cerului
huhuțându-mă în voie
scăldându-mă în marea norilor
printre iluziile timpului...
tu-mi erai suit pe clopotul vremii
care anunța vechi vecerni,
gura ta cânta un fel de imn a capela,
iar eu recitam glorioasa iubire
care ne mângâia pe suspine

mai spre apus am coborât înspre tine
pe firul întins dintre tine și mine
m-ai luat în brațe nici nu știu
cât timp
un secol
trei ere
sau poate-o vecie
sau poate mereu.

Primordialul păcat

sub picurii zorilor
mă țineai în brațe
tandru
năucitor de dragostos,
îmi mângâiai tâmpile
arzânde din iubire,
facându-mă să cred
că-s unica femeie din lume...

chiar eram...
dacă șarpele vieții
n-ar fi șoptit mărunț discordiei
și al păcatului,
un păcat etern
dar dulce precum mierea...

am fugit pe poarta din spatele raiului
izgoniți,
apoi condamnați
să dăm obârșie neamului omenesc...
acelui neam în care trăiesc,
respir, visez și iubesc.

Adrian PĂPĂRUZ

Poveste de Crăciun

Tăticule, când vine Moș Crăciun?

- Curând, băiatul meu, curând...
- Și de unde vine, tăticule?
- Ooo... de atât de departe, tocmai din Lapo-
nia, de la capătul Pământului...
- Și în sacul lui încap cadouri pentru toți copiii,
tăticule?
- Cu siguranță, încap, dragul meu, sacul mo-
șului e uriaș...
- Și acolo va fi și cadoul meu?
- Moșul, nu uită, niciodată, pe nimeni,
Eduard!
- Vor veni și colindători?
- Da, ca în fiecare an!
- Aș fi vrut atât de mult să merg și eu cu copiii,
la colindat...
- Când te vei însănătoși, vei merge, copilul
meu, nu trebuie să fii trist pentru asta! Ai puțină
răbdare!

Dar Eduard, băiețelul meu de opt ani, în iarna
aceea, nu mai avusese răbdare. Boala de care su-
ferea, evoluase brusc și, înainte cu câteva zile de
Crăciun, medicii au hotărât să-i opereze tumoa-
rea craniană, ca ultimă șansă, deși operația era
foarte riscantă. Speranțele de supraviețuire erau
mici, dar medicii ne-au încurajat, pe mine și pe
soția mea, să ne păstrăm cumpătul și să ne
rugăm. Era tot ce mai puteam face...

Eduard, sensul existenței noastre, nu a mai
apucat în acel an, să vadă bradul, cadourile Mo-
șului și să asculte colinde.

Cu ochii pierduți și încețoșați, abia putând
să vorbească, înainte cu câteva minute de a
intra în operație, ținându-mă strâns de mână,
îmi spuse:

- Tăticule, eu simt că alunec într-o prăpastie
adâncă și nu am de ce să mă țin... Ține-mă, tu,
tăticule, nu mă lăsa să cad acolo în întuneric...
De acolo, n-am să-l mai pot vedea pe Moș Cră-
ciun, nici bradul nu o să-l mai văd, tăticule...

- Când te vei trezi, după operație, Eduard, și
Moșul, și bradul și colindătorii vor fi lângă tine,
alături de noi, copilul meu... ai să vezi!

Operația a durat câteva ore... cele mai lungi
ore din viață.

-A fost o reușită! ne-a anunțat neurochirur-
gul... Acum totul depinde de Dumnezeu! Dacă își
va reveni din coma în care se află, totul va fi în
regulă... Eduard va fi din nou un copil ca toți cei-
lalți. Însă nu pot să nu vă spun, că este posibil ca
lucrurile acestea să nu se întâmple. Rugați-vă! Și eu
voi face asta!

Și zilele treceau una după alta, apoi lunile...
dar Eduard nu dădea nici un semn de revenire.
Viața lui era menținută doar de aparatele la care
era conectat.

Vorbeam în fiecare zi cu el, convinși că ne
aude, îi povesteam de prietenii lui, îi spuneam
basmă, îl rugam fierbinte să lupte, să nu se lase
înfrânt.

La rândul nostru, nu am încetat nicio clipă să
sperăm și să ne încredem în dreptatea divină.

Astfel a venit vara, a venit și toamna și din nou
iarna, dar Eduard rămânea în continuare în stare
vegetativă.

Medicii ne priveau cu milă. Copilul nostru
„trăia” doar datorită aparatelor.

Pe la jumătatea lunii decembrie, am fost anunțați că ar trebui să renunțăm să ne mai facem speranțe și iluzii inutile și să îl lăsăm pe Eduard să plece pentru că, din punct de vedere medical, nu se mai putea face nimic.

Cu toate acestea, noi nu am putut renunța... I-am implorat pe medici să mai așteptăm până la Crăciun, să credem încă într-o minune dumnezeiască. Au acceptat, din compasiune, acest ultim termen, cu mențiunea că dincolo de el nu se mai poate face absolut nimic. Să ne resemnăm...

Fiecare oră, fiecare minut ne adâncea deznădejdea, disperarea... dar continuam să ne rugăm, zile și nopți în șir.

Crăciunul se apropia din nou, copiii se auzeau pe străzi: „steaua sus răsare, ca o taină mare...”

În ajun, am adus în rezerva lui Eduard, un brăduț împodobit, iar sub el am așezat o mulțime de cadouri.

Spre seară, colegii lui au venit și l-au colindat, plângând...

Îl țineam strâns de mânuțe și îl rugam:

- Eduard, uite, Moș Crăciun a venit, așa cum ți-am promis, doar deschide ochii și ai să-l vezi, nu renunța, dragul meu drag... ascultă... și îngerii îți cântă colinde, copilul meu...

Târziu, în acea ultimă noapte din termenul dat de medici, când nu mai eram decât eu alături de Eduard, când în inima mea îndoiala își găsisese culcuș, iar disperarea pusese deja stăpânire pe sufletul meu aflat în agonie, l-am auzit, abia șoptind:

- Tăticule, când vine Moș Crăciun? Îl aștept de atâta vreme...

- Moș Crăciun a venit, chiar acum, dragul meu, în sfârșit, a venit!

Gaura neagră

Auzi doar ticăitul... obsedant... nici măcar nu știi dacă vine de la vreun ceas atârnat pe vreun perete, sau vine din mintea ta. Dacă deschizi ochii, dacă ai curajul să îi deschizi, îți amintești, vag, că nu mai ai ceasuri, îți amintești că le-ai aruncat acum ceva timp pe fereastră.

În locul lor ai vrut să te pui chiar pe tine...să atârni așa, fără să te gândești la ceva...tic-tac, tic-

tac! Lumea, curioasă, ar intra în casa ta doar pentru asta... să te vadă ceas, pendulând pe labila prea albă, exagerat de albă. Îți și vezi cum s-ar îngămădi pe ușa de șifonier pe care ai pus-o în locul celei mari de stejar, la intrare, așa, ca la un muzeu, gratis...

Ar privi, mirați, casa goală, așa cum ai vrut tu să o lași, pentru că nu mai puteai să te simți sufocat de mobile, de covoare, de perdele, de aparate care nu-și mai găseau utilitatea, atunci când ai descoperit că nu ai nevoie de nimic, de absolut nimic. Totul se afla deja înlăuntrul tău, iar exteriorul îți devenise o carceră... Cu cât mai multe în jurul tău, cu atât mai greu de suportat. Așa că, ai renunțat, una câte una, la toate! Mulți dintre ei ar începe să își bată cruci, care mai de care mai impozante, mai mari, mai largi, de parcă s-ar afla într-o biserică absurdă... cu un singur perete, alb, pe care atârna, pendulă, vecinul, prietenul, soțul, tatăl, fiul, care ai fost până luna trecută.

Apoi nu ai mai fost nimic. Într-o dimineață, te-ai ghemuit, într-un colț al debaralei, sub borcanul cu castraveți murați și dulceața de vișine. Ți-ai închis ochii, gura, sufletul. Nu ți-ai mai dorit nimic. Nici măcar să mori, pentru că ai înțeles că nimeni nu moare, ci, doar o ia de la început, mai împovărat cu o nouă sinucidere de gestionat.

Au strigat la tine toți...te-au palmuit, speriați, desigur, că ai înnebunit, că ai devenit zombie sau, și mai rău, că ești posedat de un diavol... unul mic care a reușit să pătrundă în tine printr-o ureche. Au aruncat găleți de apă rece pe tine, ți-au băgat în ochi lanterne, unii chiar te-au scui-pat în excesul lor de zel, pentru a te readuce la „normalitatea” înțeleasă ca atare de ei. Însă nu ți-a păsat de nimic. Chiar ai zâmbit puțin, nevizibil, când au încercat pompierii să te ridice cu cricuri hidraulice, pentru a te duce la secția de psihiatrie. Nu a fost chip. Iar tu știai că nu vor putea, deveniseși de neclintit peste noapte: doar o gaură neagră. Una mică, ce-i drept, atât de mică încât să încapă în debaraua cu murături, dar la fel de grea ca toate găurile negre.

În schimb au venit la tine psihiatrii. Cei mai buni din lume... Și vraci au venit, șamani, vrăjitori... În goana lor nebună după reclamă, publicitate, au ajuns la tine chiar președinți de stat.

Cu toții promiseseră lumii că te vor face să „revii” cumva în lumea lor. Inutil. Au plecat așa cum au venit... Unul câte unul, până la urmă plictisiți de omul-gaură-neagră. În fond, după atâtea zbateri și dezbateri asupra ta, filozofice, religioase, extraterestre, fizico-atomice, psihiatrice, neajungând la nici un rezultat care să le satisfacă în vreun fel orgoliul, ego-ul, look-ul, au abandonat subiectul și s-au întors în „realitatea” lor.

S-au întors să alerge în jurul existenței, minunatei lor existențe, cuprinsă între „bună dimineața” și „noapte bună” !

Familia ta a mai stat puțin... Te-a mai pălmuit o vreme, te-a mai strigat un timp, au mai aruncat cu apă rece, ți-au mai adus supă, ceai. Dar în cele din urmă a plecat și ea... Prin lume. Ce putea face?

Tu existai, dar nu existai, deveniseși doar un obiect din debara. Cel care ai fost cândva rămăsese doar în amintirile mamei, soției, copilului. Amintirile, însă, nu țin de nimic până la urmă... țin doar de suferință, iar suferința oricui are limite, definite chiar matematic prin formule inventate de foarte multă vreme.

I-ai auzit când și-au luat la revedere, le-ai simțit lacrimile curgând, le-ai simțit durerea explodând, apoi pașii, pașii le-ai ascultat fiecare în parte, până s-au pierdut în noapte.

N-ai putut să te miști, n-ai putut să le spui nimic. Ai rămas la fel de înțepenit, cu ochii strânși, cu pumnii strânși cu totul strâns ca un ghem... în altceva, în nimic sau în alt tot. Zile și zile în șir... Apoi, ai aruncat ce era în jurul tău... ai dărmănat și pereții, fiindcă nu mai foloseau nimănui. La intrare ai pus o ușă de șifonier și ai păstrat un singur perete, alb, pe care să atârni ceas.

Tic-tac!

Trecătorii matinali mai intră uneori să își regleze ceasul, telefonul, sufletul, după pendularea ta pe lavabila prea albă, de pe ultimul perete nedemolat din mintea ta și merg mai departe, la tramvai, spre întâlnirea lor cu destinul.

Pentru tine, destinul a venit... Tu însă nu ai știut ce să faci cu el. Te-ai prăbușit doar în tine însuși... Gaură Neagră.

Divorț

voi divorța de mine;
tipul dinlăuntrul meu
a devenit nesuferit,
mă înnebunește cu idealurile
și principiile lui victoriene
ne certăm zilnic, epuizant,
se crede el cel mai deștept,
mai cult, mai cool...
vrea să mergem la teatru absurd,
dar mie îmi place la cinema,
adoră opera, eu jazzul...
se definește prin romantism
mie cinismul mi se pare potrivit
îi plac intelectualii rasați
eu admir hoții de inimi...
ar vrea să-i dau lui ziua,
iar eu să rămân cu noaptea
mă amenință chiar
cu drepturile sufletului
dar cel mai greu de suportat,
este că fiecare dintre noi
iubim femeii din galaxii diferite...

Mai întâi ai fost tu

de o vreme sculpez braille
un poem cu un singur cuvânt

un cuvânt asemănător izbitor
cu niciun altul din lume

un fel de panaceu ecvestru
de demon enochian

va fi desigur cel mai inventat cuvânt
dintre toate tăcerile lui adio

iar lumea se va îngrămădi
să facă selfie-uri cu el pe negândite

din cuvântul aceasta numai al meu
literele nu vor cădea toamna

nici iarna n-o să-l înghețe vreodată
căci inima-mi se va muta flacăra înlăuntrul lui

sculpez...sculpez pe neauzite
din numele tău sângerez utopii

Nicolae GEORGESCU

POEZIA ÎN CIFRE ȘI LITERE

George Tei publica rar înainte de 1989, pe la revistele marginale, uneori intrând, foarte bănuitor și nu fără o oarecare teamă aș zice, și prin redacțiile Uniunii Scriitorilor, mai mult din curiozitate, să vadă cine ce i-ar putea respinge...

Desigur că n-a luptat nici cu morile de vânt să-și impună numele...

... Și vă rog să mă credeți că nu caut un început de discuție pe teme de psihologie poetică. Într-adevăr, formele mult muncite din poezia de astăzi a lui George Tei arată îndelungul exil pe o insulă mică dar fertilă, aceea a poeziei.

Se poate spune, la modul general ca să zic așa, că interzicerea dialogului cu hârtia tipărită a dus la această chinezărie a formei, la aceste cizelări și, în ultimă instanță, la ideea de poezie și viață în poezie, ca să folosesc un palindrom „dus-întors” îndrăgit de rebusiști și nu numai. Când zice, de pildă: „*Consum în orice seară câte un stol de rime*”, ori „*Retragem vești în numerele prime / Intrând pe uși închise odată / Grăbiți să prindem ultimele rime*” (*Din sărăcia mea*) – poetul își exprimă această încredere în poezia ontologică, trăiește poemul nu ca sentiment, nu ca mod de existență – ci pur și simplu ca viață; *a trăi pentru a trăi* este a fi poezie pentru poezie, o gratuitate intențională ce devine, pe măsură ce se consumă, inconștientă de sine.

George Tei nu elogiaza cuvântul, nici nu pare a-l căuta – ci *litera*; ca și în exemplul de mai sus, unde rimele sunt numere; dacă numărul (fie prim, fie secund sau terț) este unitate cu rost, este cuvântul pentru matematică – atunci cifra este articulație minimă, așa cum litera este articulație minimă a rimei, a cuvântului: „*litera e sfântă*”, cum zice poetul – fără a intra în contradicție cu sfințenia cuvântului dar căutând dincoace de acesta poezia.

Aceste acrostihuri ale lui George Tei propun, și ele, litera ca început, ca atom. Nu în fața paginii goale se creează poemul, ci în fața „*coloanei de aldine*”, care este, repetă el, a zeilor: „*Las zeilor coloana de aldine*”. Acrostihul este nume, de obicei feminine, care se caută în cuvintele pe care le des-

fășoară versul; este muză ce patronează orizontala spectrului de cuvinte. Iar în această îmbinare de orizontal-vertical recunoaștem dispunerea pe abscisă și coordonată a cifrelor, a graficelor, a forțelor și funcțiilor; recursul la literă ca atom al cuvântului duce poezia spre aritmologie, spre știința numerelor și a cifrelor. Încă o dată: această artă poetică sui generis, pe care o dezvoltă George Tei în volumul „*Marsupiul îngerilor*” înseamnă atomizarea cuvântului, mișcare brawniană a literelor dirijată de nume proprii, adică lăsare a poemului în voia muzelor și a rimelor. Este un Dadaism controlat de un subconștient treaz, dacă se poate spune așa, adică o dezordine principială – din care, prin nu știu ce hazard, iese ordine în final. A miza pe haos și a te arunca în haos – pentru a crea forme: iată paradoxul teoretic al acestei arte sau tehnici poetice. Autorul se lasă în voia mișcării și constată existența. Cum zice însuși (în acrostihul patronat de Marcel Crihană): „*Mă las purtat pe aripe de îngeri / Acoperit de fiecare parte / Retrocedat acelorași constrângeri Ce nu le simt. Dar, totuși, ne desparte // Emoția din fiecare carte. / Las nemuririi ultimele plângeri, / Cad, răătăcind pe aripe de îngeri, / Recunoscut de fiecare parte. // Intru cu Eul meu printre înfrângeri / Hrănit de amintiri ce ne împarte / Atâtor încercări sub care sângeri! / Nu te mai chem, dar lasă-mă de parte // Atât cât sunt pe aripe de îngeri.*” (*Rondelul aripelor*). Zicând „*fiecare parte*”, poezia înțelege fiecare dintre cele două părți, jumătăți: viața și moartea, să zicem. Cartea, apoi, este experiența completă. Cuvintele au, de multe ori, simbolistică precisă în această poezie ce tinde spre încifrare, spre un parnasianism modern și atractiv, în fond.

Nu rezultă, din titlul volumului, că îngerii ar fi un fel de canguri – dar iată, între cele patru aripi ale lor, așa cum îi vedem în iconografia curentă, cineva se lasă purtat, cineva stă ca un pui la sânul mamei sale, în brațe sau în marsupiu, nu are importanță, dar sub protecție, îngrijire, grijă. Această încredere în îngerii lumii nu este neapărat patetică, ci poate rațional-deductivă. În fond, poezia nu mai este, nici ea, în vremile moderne, transă, uitare de sine – dar rămâne eternul instrument de cunoaștere prin cuvânt, cum a fost de totdeauna. Iar cunoașterea, odată decantată drumul către ea, rămâne rațională. Ca și îngerii lui George Tei: sunt atât de reali încât te aștepti să se arate oricând și să le poți număra literele, articulațiile, distinge cifrele, cifrurile...

Theodor ERHAN

DEDICAȚIE

Cartea tristeților mele o dăruiesc
Ție, creatorule, pământule,
Ca niște flamuri continue din larg
La picioarele tale venind și lingându-le.
Asemeni câinelui fugit de acasă sunt,
Iată coastele, ranele și ochii mei cerșetori
Pe labe stau în fața ta și aștept
Bunătatea stăpânului.
Umbra mea rătăcește în urmă
Fără reazim – alcov de viermi
Și zgomote și mâl fiind de crustacee
De degetele mele atârând.
De am dorit libertatea, iartă-mă.
De te-am renegat, iartă-mă.
De mă alungi, nu am unde mă duce,
Căci tu ești sub picioarele mele
Și deasupra capului meu.
Cartea tristeților mele o dăruiesc ție
Deși știu că în eternitate nu ai timp
Și cuvintele mele născocite
Ca niște păsări oarbe vor atârna
De creanga păcatului.

NOCTURNĂ

În seara asta în grădină
Sunt una-n toate câte sunt,
E o lumină – nelumină,
E numai grai și nu-i cuvânt.

O înverzire cristalină
Din nefiind curgând un sens,
O pulbere de strună lină,
E sens și parcă nu e sens.

O, noapte, dă-mi lumina ta,
Pe ochii mei să se prelingă!
Ca-n clipa când nici nu era
Pe-atâtea forme să se ningă.

O, rai al florilor și-avânt
Spre câte nu sunt pe pământ!

HOLOCAUST

S-aud din munte turmele de iezi
Și mieii blânzi venind pentru jertfire.
Cu sânge cald, tăcutele cirezi
Spăla-vor pietrele spre mântuire.
În pas domol și fără orizont,
Mânate vin pe drumul din istorii
Către altarul ridicat în Pont
Precum au hotărât judecătorii.
Și iar e vremea arderii de tot,
Tot ce e viu s-a hotărât să piară,
Din nori vegheat-a noul Savaot
Jertfelnicul cu faclele de ceară.
O noapte-ntreagă-n lume a sunat
Din trâmbiți lungi a negurilor îngeri
Și fumul cald, de viu înjunghiat
Urcă în slavă strigăte și frângeri.
Topit azur din tainică vecie
Se-ntoarce iarăși în al său izvor
Și dat e rugului să reînvie
Din propria-i cenușă, nou popor.

Cutreieră prin lume-o nălucire
De umbre lungi ce încă mai străbat
O nuntă veche, cu un tainic mire,
Din când în când, adus și-njunghiat.

.....
Și-acum e noapte în odaia mea,
Doi heruvimi în sfeșnice m-adastă
Pe frunte ei mi-au pus pecetea grea
Ca orice gând să nu se mai cunoască.
Sub cer pustiu o pasăre plutește
Și nu e zare și nici ram să stea.
În ceruri disperate se rotește
Dar nu mai vede-n lume nici o stea.
Singurătatea-i arde în durere,
Din ochi îi picur lacrimi de foc
Și nici măcar nu cad, că nu-i cădere,
Ci stau aprinse-n spațiul fără loc.
Pustiul parcă doarme în cătușe,
O cavalcadă-n goană s-a aprins
Și gloriile-albastre în cenușe
Pe vatra efemerului s-au stins.
O candelă de-ar trece pe sub ceruri
Să picure-a iubirii mângâieri,
Lumina ei ar răsună prin geruri
Un imn uitat al mării re-nvieri.

VREMURI DE RĂZBOI

La mănăstirea Suricea, călugării începuseră să se adune din nou, din lumea largă. Pe la chiliile rămase pustii, se aprindeau din nou candelile și opaițe, iar în duminica Floriilor a slujit părintele Iovinalie, venit printre primii călugări plecați în bejenie de când cu trecerea armatelor nemțești spre câmpiile întinse ale Ucrainei. S-au mai întors și câțiva frațiori din cei reformați din armată, precum și din cei neatinși încă de vârsta serviciului militar. Într-o zi, a început să bată clopotul mănăstirii, rar, împrăștiind vaiere peste singurătățile pădurii, până departe, vestind pe credincioși că în spatele frontului, viața își reia cursul ei firesc și că la mănăstire se înalță rugi pentru înlăturarea marelui măcel de pe front. Astfel se explica de ce în duminica Floriilor, curtea mănăstirii era împestrițată de lume, venită din satele moldovenești: bătrâni, copii, fete și neveste și rar de tot câte un flăcău schilod, cu

semne vădite de invalid. Toată curtea mănăstirii strălucea de îmbrăcămintea multicoloră a fetelor de măritat, îmbrăcate cu fuste lungi, cu crețuri, de un roșu aprins, albastre sau cu picățele, cu basmale înflorate, care de care mai frumoase. Biserica și curtea erau înțesate de lumea care parcă nu-și mai găsea astâmpăr și călugării foiau în toate părțile, spovedind sau împărțind tămâie și undelemn sfințit, pe bucățele de bumbac, credincioaselor femei venite cine știe de pe unde pentru potolirea suferințelor trupești și sufletești. Frații mai vârstnici, îmbrăcați în caftane lungi și cu părul retezat proaspăt la ceafă, s-au alăturat de strane și au cântat cu glas tremurat, cu multă smerenie, furișând din când în când câte o privire piezisă spre mulțimea norodului. Biserica destul de largă, era acum neîncăpătoare și aerul era dens de mirosurile tari de trupuri asudate, de miresme de busuioc, tămâie și vacs proaspăt de pe ciubotele bărbaților, de fum greu de la mucurile de lumânări care se sfârșeau, toate contopite într-o vapoasă atmosferă de înălțare sufletească.

După slujbă, lumea s-a adunat pe lângă care, au scos din desagii de lână de-ale gurii și au întins mese pe iarba moale, iar fraților mai tineri din mănăstire au trecut printre grupurile de oameni și femei, ca din întâmplare, trăgând cu ochiul la fetele și nevestele care se așezaseră pe iarbă, în pâlcuri, ca niște vetre de flori. Fiecare frate căuta să pară indiferent, prefăcându-se că ar căuta pe cineva, pe care desigur că nu doreau să-l găsească. De aceea când din întâmplare se întâlneau doi frați, puteai să auzi conversații cam de felul acesta:

- N-ai văzut cumva pe fratele Iorgu? Nu știu unde s-a dus, a intrat ca în pământ.

- Nu l-am văzut, frate Dumitru, că și eu tot pe el îl caut – răspundea celălalt.

Apoi se depărtau unul de altul, cu mare necaz, că nu-l găseau pe fratele Iorgu. În aer plutea o pace mirosind a iarbă crudă, care trezea în sufletele bieților frați o ușoară melancolie și părere de rău că se desprinseseră de viața celorlalți oameni. Mirosul de busuioc ce venea în adieri de la piepturile tremurate ale fetelor și nevestelor, se contopea în mintea acestor tineri ostracizați de

bunăvoie la mânăstire, cu formele plinuțe ale trupurilor fragede, pe ale căror șolduri fustele se unduiau în cute amănunțite. Totul părea aievea în strălucirea acelei zile, în sufletele bieților tineri, în care pluteau ca într-un vis miresme, halucinațiile instinctului și sfințenia unei iubiri tainice, pe care ar fi dorit-o curată și neîntinată. Și, cine știe, poate că și florile, în timpul împlinirii, își simt propriul lor parfum, ca un vis ce urcă spre cer și coboară apoi în fumul deziluziei.

Ziua a fost chinuitoare de plăcută. Pe la orele cinci după-amiază, lumea aplecat în pâlcuri, așa cum a venit. De după ferestrele mici și mohorâte ale chiliilor, au urmărit îndelung privind trist cârdușii de lume, care ieșeau pe poarta mânăstirii și se opreau o clipă pentru a –și mai face o cruce mare. Curtea mânăstirii a rămas goală, casele tăcute și sumbre. Se așterneau din nou liniștea și monotonia de todeauna, lipsită de întâmplări, uniformă și plictisitoare. Fiecare vedea iarăși aceleași chipuri palide și parcă îi era necaz că le întâlnește. De aceea călugării și frații se priveau în treacăt, fără să-și vorbească, își aruncau priviri smerite și nespuse de respectuoase.

Măreața sărbătoare a Floriilor s-ar fi terminat prea devreme dacă nu s-ar fi întâmplat un mic eveniment, care să ia locul impresiilor de peste zi, în mintea fiecăruia. Pe la asfințitul soarelui, își făcu apariția pe poarta mânăstirii un bătrân, care era așa de obosit că abia îl duceau picioarele. Era înalt, adus mult de spate, cu barba lungă, fumurie, cu fața prelungă și osoasă, iar ochii istoviți căutau speriați în toate părțile, parcă de teamă să nu fie apucat de vreun câine. Purta o redingotă neagră, veche, slinoasă, care-i acoperea până la genunchi pantalonii largi, peteciți, în care se mișcau ca niște burlane picioarele lui slabe. Ceea ce atrăgea și mai mult privirea fraților din mânăstire, care se adunaseră la intrarea în trapeză pentru masa de seară, era faptul că străinul purta pe cap un joben înalt, negru, tot așa de vechi și slinos, de sub care ieșeau în lături urechile mari, care păreau că se iau la întrecere cu borurile jobenului. Străinul intrase pe poarta cea mare a mânăstirii și mergea pe cărarea ce ducea spre stăreție. Se oprea din loc în loc, cerceta cu atenție casele mici și joase, apoi iar pornea tâ-

rându-și anevoie ghetele rupte, din care ieșeau afară niște fragmente de ciorapi.

- E târgoveț, că are pălărie boierească, zise fratele Iorgu către ceilalți, care priveau de asemenea cu nedumerire la această stranie arătare, ce se apropia acum.

- O fi necuratul, zise altul, că știți frăția ta, că scrie la carte, că vrăjmașul se preface în toate chipurile când vrea să ispitească și să ducă pe cineva la pierzanie - și-și făcu o cruce mare, ca pentru a osândi de istov umbra satanei, ce s-ar putea afișa în mijlocul cuvioșilor.

Încetul cu încetul, nedumerirea dintre frați crescuse și mai mult, unii presupunând pe părintele Gherontie, plecat de mulți ani din mânăstire, alții că ar fi vreun om necăjit care căuta adăpost și numai fratele Costache, om încercat și care fusese și pe front, își dădea cu părerea că, ca nu cumva să fie vreun spion, îmbrăcat anume ca să nu fie cunoscut. În timp ce părerile se înteteau, străinul se apropiase și iată că în fața fraților se opri un bătrân cu figura chinuită, slabă, deșirată. Privi cu îngrijorare toată adunarea fraților și înălțându-și brațele în semn de disperare, lungi, descărnate, ca niște resturi de epavă, zise izbucnind în hohote de plâns:

- Sfinți părinți! Iacă-tă-mă-s! Amu ci sâ fac? Iză moartă! Iu sunt așa cum mă vedeți! Iu is Zălman di la rohatca Chișinăului! Amu ci sâ fac? Ci sâ fac?

Zicând acestea se apucă cu mâinile de cap și începu să se vaiete. Zăgazarile sufletești se prăbușiră cu desăvârșire și bătrânul evreu se zvârcolea acum din toate încheieturile trupului său istovit, lovindu-se cu pumnii în pieptul slăbănogit, care se ridica și recădea asemenea unor foale vechi, gata să se spargă. Căzu în genunchi și cu degetele uscate scormonea țărâna, pe care și-o presăra pe cap și iar izbindu-se în piept, fără cruțare. Vaiețele și vorbele curgeau fără șir, din care se putea înțelege doar: „Iză, Iză! Cupchila me!” Pe fețele celor adunați în jurul lui se zugrăvi nedumerirea, compătimirea și parcă teama. Vaiețele bătrânului evreu stârniră mare zarvă în mânăstire și în curând se adunară călugării de toate rangurile, întrebându-se unii pe alții, apropiindu-și bărbile și cercetând ceea ce se întâm-

pla. Luați prin surprindere, nimeni însă nu scotea nici un cuvânt, așteptând să se potolească chinurile evreului. Tăcerea mulțimii adunate, liniștea din jur, i se părură evreului amenințătoare și avură un efect neașteptat. Ca și cum și-ar fi auzit numai el singur strigătele, fără să primească vreun răspuns, se potoli brusc, își șterse ochii cu mâneca largă și privi temător spre fețele galbene ale călugărilor, pe care nu puteai citi ceva precis. Urmă un moment greu, care ațâță simțul de conservare al bătrânului. Începu să-i fie frică, neștiind ce putea să urmeze. Apoi, cuprins de neliniște începu să sară, să alerge dintr-un loc în altul, speriat și să întrebe cu spaimă.

- Cum așa? Dumniavoastră nu știți cine sunt eu? Eu îs Zălman di la rohatcă. Știți că dam pe datorie. Amu unde să mă duc? Ci să fac? Iacă-tă-mă-s. Faciți ci vreți cu mini!

Călugării schimbară înțelesuri din priviri și o umbră de mâhnire trecu pe fețele lor.

- Adă-i frate Simion o bucată de pâine, că o fi flămând, zise părintele Veniamin, un călugăr cu fața aspră, dar blând din fire, ca un miel.

În rândul fraților și călugărilor trecu un murmur de compătimire. Bătrânul evreu începu iar să plângă, liniștit, cu lacrimi rare, în care părea că se condensează ceva din ființa sufletească a omului. Lumini palide se aprinseră în ochii bătrâni și istoviți și cum sta așa, cu mâinile lungi căzute de-a lungul trupului, părea întruparea unei umbre desprinse din străvechiul ecleziast. Zălman luă în mâinile sale felia de pâine neagră de secară și ochii lui păreau că o mistuie înainte de a o pune în gură. Fața lui chinuită înduioșa inimile tuturor și peste tot se auzeau compătimiri și revărsare de simțăminte umane.

În acest timp, pe cărarea ce cobora din sus, de pe deal, către mănăstire, domnul Frasin, plutonierul de jandarmi, venea legănându-și carabina, petrecută pe brațul drept și cu degetul mare prins de cheutoarea vestonului. Era echipat ca de război: cu cască, lopată scurtă prinsă în curele și carabină. Figura lui înaltă, subțiratică, părea că se strecoară neobservat, apărând din loc în loc, în ochiuri de lumină, pe cărarea șerpuită printre stejari. Domnul Frasin era una din acele figuri pe care războiul le golise de orice viață lăuntrică.

Fața lui pătrată, palidă, împrumuta ceva straniu ochilor mici și cenușii, care jucau neconținut în orbite, cu luciri de oțel, dând înfățișării lui totdeauna drepte, neclintite, un aer pietrificat, de mumie, venită dintr-o altă lume să-și îndeplinească chemarea. Apărea întotdeauna unde nici nu te așteptai, aducând cu prezența lui un suflu rece, care lânzezea orice discuție. Acum era în revizie, de aceea mersul lui se mișca asemenea unei umbre, care marchează timpul - ca limita a tot ce este supus pieirii. Când se oprea, statura lui nu se distingea dintre arbori, iar ochii lui licăreau cercetători la orice mișcare, încât parcă fiece frunză își înceta jocul. De data aceasta, un simț fin, profesional, îl cuprinse, ca un fluid transsubstanțial, al cărui fir căuta să-l prindă, concentrându-și atenția în ce direcție se duce. Senzația aceasta veni îi așa, ca niște unde prin aer și toată mașinăria din capul lui se puse în mișcare, căutând să descifreze simțirile cu aceeași liniște și preocupare, cu care un slujbaș vechi își citește diagramele. Simți că acest fir abia perceptibil merge în jos, spre mănăstire și spori pasul.

În vremea aceasta, în jurul bătrânului evreu, grupul fraților de toate vârstele nu se risipise încă. Încetul cu încetul, simțul de milă și compătimire se perimă în sufletele lor și inima lor încolți sămânța unei vrajbe aproape tot atât de veche ca și omul. Acum toți se grupaseră mai la o parte și începură o discuție tot mai aprinsă. În mintea evreului se trezi bănuiala și în timp ce aduna firimiturile din podul palmei, trăgea cu urechea îngrijorat, dar oamenii aceia își spuneau ceva tainic, își făceau semne, unii râzând, alții privind mai încruntat, ceea ce întări și mai mult bănuiala bătrânului.

- Să-și facă semnul crucii, că a mâncat pâine creștinească, se auzi deodată un glas ceva mai tare.

- Așa le trebuie, se auzi un alt glas, din altă parte, unde doi frați discutau aprins și unul din ei fusese scos din răbdări.

Zălman simți că i se strânge inima, tresări speriat, dar se prefăcu că nu aude nimic. Murmurul se întetă. Acum se auzeau limpede, de peste tot, numai glasuri:

- Să-și facă cruce, să-și facă cruce! Ei l-au vândut pe Domnul nostru Iisus Hristos...

Apoi vorbele deveniră strigăte, care zburau ca niște pietre căzând pe capul bietului evreu, care auzea acum deslușit, dar tăcea, ca și cum nu despre el era vorba. Capul însă îi ardea și i se păru că din senin, o ploaie de picături mari îi cade pe joben, ca pe un acoperiș vechi de șită, cu răpăituri intermitente. Frica puse stăpânire cu desăvârșire și i se păru că în preajma sa s-au adunat mulțime mare de oameni, care îi pândesc orice mișcare și care abia așteaptă să deschidă gura, ca apoi să se năpustească asupra lui strigând:

- Iată-l! Gata, gataaa!

De aceea tăcea și i se păru că așa nu are cum să se repeadă nimeni la el, ca și cum tăcerea lui ar fi o armă magică, protectoare, împotriva celorlalți. Tactica evreului nu se potrivea însă cu spiritul celor din jur. Tăcerea evreului îi înfurie și mai mult, Zălman se face tot mai mic, de parcă ar vrea să dispară cu totul în redingota lungă și slinoasă. Atunci, din rândul oamenilor a ieșit fratele Costache, cu figura lui mare și apropiindu-se de evreu, îi strigă:

- N-auzi jupâne? Fă-ți semnul crucii, că voi, iudovii, l-ați răstignit pe Domnul nostru Iisus Hristos! Iaca așa...

Și fratele Costache îi luă mâna slabă și tremurătoare, împreunându-i cele trei degete, în simbolul Treimii. Zăgazurile ascunse ale firii omenești se frânseseră atunci, ca la primul semn și de peste tot de auziră de îndată îndemnuri.

- Da, da! Așa, frate Costache. Să-și facă semnul crucii! Să se boteze! Să-l botezăm!... Ha, ha, ha... să-l botezăm, să-l botezăm!

Larma se întetă și cei din jurul evreului începură să sară râzând și bucurându-se. Deodată, din mijlocul glasurilor care se amestecau de-a valma, cineva strigă:

- Vine Domnul Frasin!

Atunci se așternu o liniște desăvârșită, ca și cum zarva de până acum nu fusese decât o păreră halucinantă și pe fețele tuturor apărură o umbră de neliniște. În sufletul bătrânului evreu se petrecu ceva ciudat. Liniștea neașteptată îl umplu de groază și-i încordă puterile. Capul începu să i se lumineze, de parcă niște aburi groși i se desprindeau de pe creier și începu să întrebe:

- Da' amu, de ce tac așa cu toții? Amu de ce oare nu zic nimic? Da' ce oare să fie?

Începu să alerge de la un capăt la altul, privind cu îndrăzneală fețele posomorâte ale fraților, ca și cum ar fi fost mai bucuros să fie iarăși chinuit ca acum câteva clipe, decât să îndure această liniște ucigătoare.

- De ce tăceți așa, mă rog? Iaca, fac cruce! Iaca fac.

Și își ridică mâna, încercând să-și potrivească degetele într-un chip cu totul neîndemânatic. Nimeni însă nu mai privea la el și toate capetele se plecară spre pământ în semn de căință și de umilință. Apoi cercul se desfăcu pe neașteptate și în fața evreului apărură deodată statura subțiratică, calmă, cu fața galbenă a domnului Frasin. Zălman încremeni cu mâinile oprite în aer, cu gura întredeschisă. În ochii mari, aproape ieșind din orbite, se adunară umbre stranii, de teamă, de cedare totală și duioșie. O putere neînțeleasă puse stăpânire pe toată ființa lui, care îl atrage, îl amețește, de nu-și mai poate lua ochii de pe figura domnului șef. Domnul Frasin stă neclintit, rece, ca o mumie răsărită din pământ, privindu-l pe evreu. Nici un mușchi nu se mișcă pe fața lui. Numai ochii mici își joacă cu neastâmpăr luminile cenușii, mistuitoare, ca și cum în dosul lor, o mână ascunsă le mișcă cu meșteșug, pentru a secătui orice voință dintr-o ființă slabă. Uniforma militară, arma, i se părură cunoscute evreului și simți deodată că în jurul lui crește un zid înalt, cu neputință de trecut, care îi copleșește întreaga ființă. Mii de ochi răsar peste tot, îl privesc, de undeva din umbră și i se păru că deodată mii de brațe se întind și-l arată:

- Iată-l!

În minte i se adună imagini de necrezut și toate răsar din toate părțile, împresurându-l, ațînându-i calea și cercul se strânge, se strânge, cu neputință să scapi de el. O oboseală grea îi apasă trupul, care cedează încetul cu încetul și în suflet i se strecoară ca o lumină caldă, un dor de liniște și de odihnă totală, ca după o călătorie lungă și zadarnică. Acum privește liniștit figura domnului șef, care sta neclintit și care parcă se luminează, se îmblânzește, iar în colțul gurii i s-a ivit chiar un zâmbet de adâncă bunătate.

Acum nici el nu mai știe de ce se teme. Doar nu este el, cel din fața lui, domnul șef, care acum două luni îl dusesse pe el și pe Iză la ghetou? Iacă-tă că domnul șef tot el e și acum, iar e aici și parcă niciodată nu s-a temut de el!...

- De ce să mă tem? De ce să mă tem? Ochii începură să-i înoate într-un păienjeniș fin de tot, ca niște fire subțiri de umbră, care trec prin fața vederii, unele după altele, încet, apoi mai repede, mai repede, parcă se prefac într-o pânză de ceață densă... Un chip galben, de față moartă, i-a întins mâinile încovoiate ca două seceri, a deschis gura și a strigat:

- Taatăăă!

Apoi a încremenit din nou, fără nici o picătură de sânge în față. Evreul și-a șters repede fața cu mâneca, pentru a alunga vedenia tulburătoare și privirea i-a căzut din nou pe figura domnului șef, care își cercetează ceasornicul liniștit, apoi, ca pentru sine, zise.

- Tu aici?

Zălman tace și privirea lui umedă nu vede nimic.

- Haide! Zise moale domnul șef, arătându-i din cap cărarea care duce către poarta din fundul curții, spre pădure și o luă înainte, cu pas rar.

O putere lăuntrică, nestăvilită, îi spuse evreului.

- De-acum... du-te!

Și fără să vrea, picioarele i se pun în mișcare și pornește după el. Domnul șef, călcând mărunț troscotul, deși cu capul plecat, cu ochii plini de uimire. Nici el nu știe cum, dar parcă nu el merge, ci altcineva îi mișcă picioarele, așezându-i talpă după talpă, când în mijlocul cărării, când pe de lături. Șeful merge legănându-și arma și nici nu se uită înapoi. Simte că o legătură ascunsă, asemenea unui fluid hipnotic, îi leagă unul de altul, fără să se mai întrebe de ce și dacă bătrânul chiar de ar putea, nu ar mai fugi. Zălman are toată mintea adunată undeva, într-un loc și nu-și mai dă seama de ce nu o poate desfășura cumva, ca să gândească. De ce merge, merge și iaca, nici nu se mai gândește să scape. Câteva sclipiri de la nasturii de alamă, de pe mâneca domnului șef, parcă l-au întunecat și mai mult, fascinându-l cu o putere amețitoare. Aie-vea vede epoleții de pe umărul domnului șef, cum saltă și recad la fiecare pas, parcă se aude :

- Iză, Iză!

De pe coasta dealului, de dincolo de pruni, se auzi mugetul vitelor care veneau de la pășune, apoi clinchetul unui clopoțel și strigătul unui copil:

- Ni-a, boală!

Înserarea se lăsa, umbrele creșteau, răsărind de după trunchiurile groase ale copacilor, primeau consistență, aștinându-se la drum ca niște ființe curioase. Pe vârful crucii aurite de la turla înaltă a bisericii, rămăseseră agățate câteva raze de soare, galbene, muribunde.

Curând, lăsară cărarea și intrară în pădure. Urcară un colnic, coborâră într-o vâlcea, apoi o luară înainte, tot înainte. Frunzele uscate din anul trecut, foșneau trezite sub pașii lor și vreascurile uscate se frâneau cu sunet sec, de oase ce se frâng.

Schimbarea decorului aduse o tresărire în mintea evreului.

- Cred că nu mergem prea departe - gândi el, observând că nu mai era cale de mers. Or, domnul șef... știe ce vrea să facă? De ce tace așa? De ce nu spune nimic? Începură să-i clănțane dinții și sufletul i se umplu de groază. Apoi, cu glasul tremurat, mai încercă:

- Domnu' șef, nu cumva dumniavoastră ați fost cu slujba și la Schinoasa? Parcă am văzut eu acolo un domn ofițer tot așa înalt și... frumos!

Ultimele cuvinte i se urcaseră în gât: își întoarse urechea pentru a prinde un răspuns, dar nu auzi nimic. Șeful se oprește în loc și cercetează cu privirea, apoi iar pornește, iar se oprește, căutând ceva.

Puțin mai departe, albia vâlceleii se îngustează, malurile cresc, sunt sfărâmicioase și pământul galben, nisipos, se risipește devreme, scoțând la iveală pietre lunguiețe, care se desprind de la sine și cad ca niște dinți cariați. De aici nu se mai poate merge mai departe.

Domnul șef se oprește trecându-și palma peste fruntea asudată, apoi se întoarce spre Zălman, care e în spatele lui, aproape de tot, încât îi aude chiar respirația caldă, grea. Ochii mici și cenușii încep să-i joace tulburător, de parcă vor să-l adoarmă pe evreu, sfredelindu-i fața lungă, schimonosită, cu barba bătută de praf, re-

dingota lungă și slinoasă și se opresc mai jos, unde prin ruptura pantalonului se vede genunchiul gol, care tremură într-una.

Apoi, domnul șef i-a pus mâna pe umăr și l-a tras câțiva pași, până la marginea adânciturii, întorcându-l cu fața înainte. Zălman a auzit ca un suierat moale trecându-i pe la urechi:

- Să stai așa! Nu te mișca!

Și a rămas neclintit și acum aștepta. În spate, la câțiva pași, domnul șef nu știe ce tot face. Se aude un clăntănit ca de clește pentru scos cuie. Tot trupul lui Zălman e contractat, ca nu cumva să se miște. În urechi, aude tot mai des zvâcniturile sângelui, ca un fâșâit sacadat, în care mii de glasuri îndepărtate se tot apropie și se tot depărtează și care parcă zic cu fiecare pulsație:

- Iza, Iza, Iza!

O greutate de plumb a pornit din capul pieptului și urcă încet până în gâtul care se umple cu un gust amar, iar ceafa i se întărește, se îngreuiază, de abia o mai poate ține. Și-a strâns pleoapele ochilor tare-tare, ca într-o încordare supremă și inconștientă și, odată cu detunătura armei, n-a mai auzit nimic. Liniștea pădurii sări în țândări, purtate de ecoul care se pierdu în adâncul văilor.

Domnul Frasin, cu mâna la șold și cu arma la picior, a așteptat până ce trâmbele de fum albăstrui s-au ridicat printre crengile copacilor. Zvârcolirile cadavrelor îi aduseră un fel de cocleală în gât și un dezgust profesional. Își trecu palma peste frizură, apoi, involuntar, și-o șterse de

poala vestonului, având senzația de ceva cald, vâscos. Îndată își făcu în el apariția un alt om, rece și absent și-și zise:

- Ce să-i faci? Așa-i ordenul.

Un vechi camarad îl povățuise cândva și se vede că avusese dreptate:

- Ascultă bă! Să nu te uiți niciodată în ochii celui care moare, după ce l-ai împușcat! Oamenii care mor așa, au în ochi ceva ce nu știi niciodată, ceva tulburător și straniu, care te chinuiește pe urmă, pentru că nu știi niciodată ce va să zică ar fi vrut să spună din ochi atunci când mor. Parcă în ochii lor năpădiți de aburii morții se adună odată suferința cea mare și un fel de recunoștință, de bunătate, pentru ce anume nu știu, dar care te chinuiesc apoi toată viața.

Acolo, în fundul râpii, evreul încremenise într-o încordare rigidă și numai ochii lui liniștiți păreau că privesc nepăsători golul cerului.

Domnul Frasin își scoase lopata și-l acoperi în mare grabă cu pietriș și pământ, apoi își potrive uniformă și se îndreptă spre cărarea ce ducea spre mânăstire. După câțiva pași, nu putu să nu se uite în urmă, la movilița aceea de pământ, care abia acoperea pe evreu și i se păru că se ridică și se lăsa, ca și cum acolo, dedesubt, Zălman respira încă. Înserarea se lăsase de-a binelea și un fir de vânt rece porni ca o răsuflare din adâncul pădurii și atinse ca o mână moale fața domnului șef, care își iuți de îndată pașii.

**Selecție realizată de
Prof. Gabriela Logojan**

Gabriela LOGOJAN POEZIA SORĂ mentorului meu

Fetița se grăbea să ajungă la Școala de Meserii. Nu pierdu timpul nici pe la pod, unde stătea de obicei minute în șir ca să vadă și vîrfurile copacilor din parcul mănăstirii unduindu-se de vînt, dar și să audă susurul firului de apă unde se certau răzuștele pe câte ceva. N-avea timp: mama îi dăduse doar o oră pentru toată treaba. La 5 trebuia să fie în birou la domnul Erhan și dacă n-ajungea până la și zece, acesta ar fi plecat acasă și ea ar fi trebuit să aștepte încă o săptămână cu poezia vraiste. Și cu gândurile.

Se uită la ceasul mic de la mână, de care era așa de mândră! Era « Slava » și-l primise în ziua în care venise acasă cu diploma de Premiul II! Trecuse în clasa a III-a. Era fără șapte minute, când intră pe poarta Școlii de Meserii unde lucra mama ca profesoară de croitorie și mări pasul ca să ajungă și la cuștile cu animale din spate. Data trecută descoperise că iepuroaica cea bălțată făcuse patru puișori. Erau de toate culorile și abia se putea abține să nu-i ia pe rând de la burta mămicii lor ca să-i giugulească. I se spusese că nu e voie, că dacă iepuroaica simte după aceea miros străin, nu le mai dă să sugă și mor de foame. Dar cu șoriceii albi era altceva: singura grijă era să nu-i scape prin iarbă și să-i piardă.

Lăsa caietul și penarul pe o piatră și deschise cu înfrigurare țarcul în care erau clădite ordonat, cuștile. Iepuroaica era singură. Ce s-o fi întâmplat? Se aștepta să-i găsească pe puișori cu ochi și acum... Pe cine să întrebe? Era secretul ei, nimeni nu știa că pierde atâta timp pe-acolo, sigur că i s-ar fi interzis! ... Și uite, au apărut doi hamsteri, fâlcoși, ciudați și... agitați. Hmmm! Era și patru minute.

Fetița renunță să mai inspecteze și rîndul al doilea de cuști și o porni spre trepte. Ajunse în fața ușii pe care scria « Contabilitate » și ciocăni cât de tare putu.

- Da, se auzi dinăuntru o voce gravă, vibrantă.
- Bună ziua, se poate?
- Intră, te așteptam, răspunse bărbatul privind-o pe deasupra ochelarelor.

Altă dată ar fi înghețat. O intimidau și mirosul de tutun și statura și vorba aceea moale strecurată printre buzele care schițau aproape mereu un zâmbet oblic. Acum era altceva, îi venea să-ntindă mâna și să-i pună la loc șuvița care-i tot cădea pe frunte când se apleca deasupra caietului. Dar era ca la iepurași : dacă nu era voie s-o atingă și dispărea totul? Doar de vreo două luni venea aici și n-ar fi renunțat la asta pentru nimic în lume! La școală râdeau de ea, ziceau c-o « chinuie talentul », doar tovarășa învățătoare Timircan o mai lăsa uneori să citească, după ce spuneau toți poezia și le mai rămânea timp. Dar și atunci își dădeau coate și ziceau că e « protejată ». Numai ei i se părea că poezia ei e la fel de frumoasă ca a lui Alecsandri.

- Ceva nou?

- Da, am încercat să fac o poezie despre Olănești, acolo plouă mult, dar e și frumos și mai ales e așa de frumos după...

Domnul Erhan își îndreptă ochelarii, citi fără să lase nimic să i se vadă pe față, ca un bun jucător de poker, apoi zise :

- Te-ai lungit ca la o pomană țigănească! Ce e aia, să faci o poezie de șapte strofe? Doar nu spui o poveste!

- Păi, era frumoasă și ploaia și liniștea de după ploaie...

- Atunci învață să spui lucruri multe, în vorbe puține! Uite aici... ce atâtea « și »-uri, « când », « doar », « cum », nu repeți un cuvânt decât atunci când vrei să pui ceva în evidență fără să aduci un termen nou, care să deturneze atenția cititorului... Țasta e balast... inutilități...

- Păi, nu mai iese măsura...

- Schimbă ordinea cuvintelor până când ajungi la ce vrei tu, până când îți place, până se înțelege clar ce ai vrut tu să zici... Și ce-i cu atâtea drăgălășenii? Ploaia ta răstoarnă cerul și pământul, nu e loc de lucruri mărunte, de asta ți-a plăcut, altfel te uitai cum curge apa de la robinet.

Obrajii fetei erau în flăcări. Praf și pulbere se alese din tot. Atunci bătu cineva în ușă, iar prin deschizătură, se iți capul unui domn vesel și fără griji:

- Noroc Todi!

- Să trăiești, Nicule! Intră. Iar n-ai dormit?

- Da' ce credeai?

- Hai, zi-i!

Și-a zis. Fetița a uitat că e supărată pe cel care tocmai îi luase pâinea de la gură. Îl știa de vorbă lungă de la cina, de cele mai multe ori îi făcea pe ceilalți să se încaiere « la cuțite », ca până la sfârșit să demonstreze că și unul și celălalt aveau dreptate. O figură, domnul ăsta Nicu Lucian!

Acum începuse deja să citească. Ceva ciudat, cu formă fixă: a înțeles din discuție că se numește sonet. Cu ochii mari și obrazii în flăcări, urmarea ca pe un ecran imaginile poeziei și se simțea ca în peștera lui Ali-Baba. Ce n-ar fi dat s-o aibă în mână, nu numai în urechi, ca să se poată întoarce la ce i-a plăcut... Părea o poezie de dragoste... despre un rug aprins... despre cer și pământ... despre ardere... intens, concentrat, cu destule cuvinte pe care nu le înțelegea... dar care te lăsa epuizat la sfârșit, ca după o alergătură până dincolo de deal.

A ajuns mai târziu decât trebuia acasă - și-a luat porția de ceartă, mai ales pentru că n-a avut ce arăta. Peste o săptămână, s-a hotărât să păstreze doar prima parte din compoziție, cea despre furtuna propriu-zisă. Așa a rămas „Ploaie în Olănești”:

„S-adună hoardele de nori pe munți.

În flăcări, cerul parcă se despică.

S-ascund sub poala brazilor cărunți

Cochilii albe - vilele, de frică.

Cad primii stropi. Și totul se-nfioară.

Și văi adânci, îndepărtate gem.

Cetăți de nouri urcă și coboară

Și se topec, ucise de-un blestem.

În ropt fuge ploaia prin pădure

Și norii trec grăbiți pe urma ei.

Dar ca prin farmec, sus, pe creste sure,

O stea aprinde tainice scânteii.

Târziu și noaptea-i peste tot stăpână.

Un licurici clipește pe-o creangă de arțar.

În vale-n ritm melodic, încet și apa sună.

Cu tremur, mica frunză se roagă în altar.”

Fetița n-a mai scris mult timp: 23 August, 1 Mai, 8 Martie, nici chiar mersul la cina, de la Casa Culturii, unde era în vogă poezia șocantă și versul liber, n-o mai inspirau. Doamna Gliga i-a inoculat respectul pentru gramatică, iar domnul Mihăilă i-a dat mână liberă să spună în vers ce gândește, dar

atât. Scria când și când, dar ca la spovedanie, când sufletul era prea plin.

La doamna Erhan a mai intrat o vreme, înaintea admiterii în liceu: matematica mergea greu, dar doamna Raisa te lumina cu o singură vorbă, de la intrare:

- Lasă-ți pantofii lângă bărcile lui bărbatu-meu, n-ai loc în altă parte.

leșea de-acolo cu mintea clară, ghicitorile posibile și cu regretul că dansa nu predă și la clasa ei.

Într-a unsprezecea, când a venit timpul lui Blaga și a atins «Noi și pământul», i s-a deschis amintirea după-amiezii cu Nicu Lucian și totul i s-a părut inteligibil, firesc și perfect. Despre Nicu Lucian nu mai vorbeau argeșenii, dar despre Ionel Popa Argeșeanu și Dumitru M. Ion se mai întâmpla. Despre „Rugul Aprins” a aflat abia după facultate.

Se pregătea drumul către Nevers, pentru semnarea unui acord de colaborare pe următorii zece ani. „Fetița” nu mai îndrăznește să meargă, ablația i-a fost făcută de prea curând, pentru a înfrunta o călătorie de 48 de ore. Dar se gândește să pună în traista cu cadouri a celor din asociație care merg, cinci poezii: Eminescu, Blaga, Arghezi, Marin Sorescu și un poet argeșean, Theodor Erhan. Să se bucure și ei de ce-avem noi mai bun, că doar sunt prieteni de 30 de ani. Pentru primii patru găsește traduceri consacrate. Pentru argeșean, ia legătura cu fiica poetului, care îi pune în brațe două volume și patru dosare. Deschide cu înfrigurare volumul „Restituiri”. Vede că domnul Erhan a scris și proză. O devorează fără să se oprească, apoi se întoarce la poezii. Și ce găsește?

„După ploaie”

Învinși, în goană leii se retrag,

Se-ncalecă, se sfâșie-ntre ei

Și se despică haosul când rag

Și varsă-n goană flăcări și scânteii

În straie lungi și umede abia

Se-aprinde seara calmă de tăcere,

Din lacrimi naște-n neguri prima stea

Și vine-o liniște din alte sfere.

Un ochi de magmă roșie mă cheamă,

Rar pleoapa deschizându-și-o dincolo.

Mă voi întoarce, suflete, acolo

De unde-mi face semne cu-o năframă?”

Răzvan DUCAN

Privirea lui

În fiecare zi
mă trag cu-n trolu,
fac cărare până la el
și acolo fac un sens giratoriu.

E locul spre care a aruncat
cândva o privire frumoasă,
în drumul lui spre Blaj,
„haimanua sănătoasă”.

Concittadinii au luat acea privire
și au bătut-o în cuie,
la distanță de peste un secol,
privirii i-au ridicat o statuie...

Eminescu, cel de la mine din oraș...

Am fost la mine, în oraș,
și m-am așezat pe o bancă,
în parcul din fața Primăriei,
lângă bustul lui Eminescu.

Acesta a coborât de pe soclu
și a venit lângă mine:

De ce m-ați făcut fără picioare, m-a întrebat?

Picioarele vorbesc drumului spre depărtări,
dar sufletele noastre
doreau să-ți mângâie apropierea, i-am răspuns.
Și am mai crezut că dacă te-am fixa,
călătorești deodată cu noi,
atunci când îți citim poeziile,
de două ori pe an,
în ziua de 15,
deși ar fi trebuit să o facem
și în avalul și amonteale acestor zile.
Dar asta e o altă poveste
și vinovat nu ești tu, ci noi!
Apoi te-am ajutat să scapi de pustule,

dar și de durerea aceea, pe care o știi,
când ți-ai rupt piciorul la lași,
alunecând pe gheață,
în fața hotelului „România”.

Bine, dar de ce m-ați făcut și fără trup?

Riscam să-ți contopești trupul
cu cel al pământului nostru.
Gândul este exemplar,
și te laudăm pentru asta,
dar te pierdeam mult prea devreme.
Și așa ai plecat înainte de a sosi cu adevărat.
Ai stat la noi doar o jumătate de viață.

Mâinile, mâinile, de ce mi le-ați luat?

Știu, mă acuzi în numele Veronicăi,
pe care o îmbrățișai,
dar îmbrățișai pe toată lumea
și aici iubirea prea multă te face suspect.

Dar din bronz, de ce m-ați făcut din bronz?

Să te fi făcut din versuri,
din lumină de lună,
din lumină de la Agafton,
din materie filosofică,

din adâncimi și înălțimi, a ce?
La noi metafizica nu are nicio valoare.
La noi, în fața semenilor, are valoare
doar câte grăunțe ai adunat în vizuină,
care să-ți exacerbeze vanitatea,
de a credea că ești rupt din soare.

Bine, dar de ce m-ați făcut singur?

Pentru că ești singur,
așa cum și noi suntem singuri.
Când vrem să nu fim singuri, apelăm la tine
și venim ca tu să ne confirmi nesingurătatea.
Ești cel mai titrat girant.

Dar să știi că te iubim mult
și unii dintre noi chiar te adoră,
însă ca submultipli de iubire și de adorare
față de cum ne-ai iubit și adorat tu.
Și pentru asta, te rugăm să ne ierți!
A, era să uit!
Mai iartă-ne că am pus pe soclu și o dată a
morții,
ceea ce e un nonsens,
atâta timp cât veșnicia stă spășită
în fața scrisului tău,
ce are valoare axiomatică.

*Vă iert,
fiindcă așa cum nu am putut învăța
a muri vreodată,
n-am învățat nici a neiera vreodată!*

Eminescum

În perioada de incertitudini
și în grupa unei noi priviri,
lăsați o căsuță liberă,
în Tabelul unei deveniri.

Lângă buricul lui filosofic,
unde face universul surcele,
lăsați un loc indulgenței,
la punctele lui de vedere.

Trebuie să se prevadă pasul,
care să-i întrețină saltul,

valențele iubirilor să-l sară,
de pe un strat energetic pe altul.

Noptile, ce-s mănășă pe vis,
să-i dea a luminii croială,
stelele să nu-i bată la ușă,
ci să intre fără sfială.

Mai larg ca o închipuire
și mai înalt ca o boltă,
să-i încapă în neastâmpăr,
nepotolita revoltă.

Necuprinsul să-l întărească
dându-i-l pe vino-ncoa`,
în care propria nemărginire,
numai sinele său să-l redea.

Soluția există!

Să-l împrietenim pe Eminescu
cu multiplele fațete
ale iubirii noastre,
de pe toate soclurile:
de hârtie, de sunet, de culoare,
sau de orice altceva,
inclusiv de închipuire,
unde prin aceasta
i s-a dat chip absolutului.

Să-l rugăm să ne dea voie
să-i umplem amintirea
cu recunoștință,
că s-a întrupat pe acest pământ,
că a existat și ne-a dat și nouă dreptul
să existăm și să umblăm
cu fruntea ridicată, chiar mai sus
decât pragul de sus
al tuturor îndrăzelilor noastre.

Dumnezeu ne-a arătat
încă odată că ne iubește,
presărând, peste sufele,
praf magic de stele,
dându-ne dreptul la
Sentimentul Eminesc` al ființei!

CONU MARIUS

știi,
atunci când îmi zâmbești
deasupra ceștii de cafea

/ un fel de dans al claviculei
cu aerul /

e ca și cum
milioane de fluturi mi-ar sfâșia
moale și crud
tâmpla...

ca și cum toate sălciile
lumii
mi-ar umbri privirea lăptoasă
cu orbire...

îndepărtarea asta dintre noi
sfâșie dulcea secundă...

aruncând-o nefolosită pietrelor...
în afara sărutului
un rest de tâmplă
și o mirare.

ține-mă de mână cum
se ține râul
în prăbușirea-i înfricoșată
de versantul muntelui...
agățat ca o istorie
a niprului îndepărtat

ne apropiem de
marginea întunecată a atmosferei
și dincolo nu vom mai putea
respira prin sărut

captivi în cioburi
de sticlă...

ca o reflexie mirată
în oglindă
la ora 11:01 a.m.

Tuturor pădurilor le strig:
Asfaltul este mai bun
Și betonul și piatra
Și fierul...

Sunt ființă a emigrației
lubirii înspre tăcere...

Tuturor firelor de iarbă le întorc
Obrazul acesta zdrelit
Până la sânge
De lacrimi tăioase, le șuier:
Sticla este mai bună
Și tabla zincată
Și sârma asta ghimpată ce
îmi țin la un loc oasele...

Sunt în așteptare...în așteptare
(în stația ponosită a lui 36 tu nu mai vii)
În emigrare
Dinspre carne spre
Moarte.

Tine-mă de mână
Închide ochii
Și hai să mai sărim
Uluitor de brusc
Prin timp,
De la prima țigară
Spre ultima țigară...

Înfățișare

Ea este la fel ca apa,
Ca o fugă ciudată de sub crupele cailor
De andaluzia,
Ea curge,
Se deplasează
Prin pieile lucrurilor,
Transparent
Și exact...
În tăcerea abisală
Din zborul unui fluture
Doar chi său mai poartă
urma unui strigăt de aer...
Uneori
Este ca piatra
- muțenie caldă a unui *umăr* frânt,
Al unei guri sfâșiate
De sunete lapidare -
Sub zidul uscat al țipetelor.

Primul pas

Când îmi sărută umbra plecând
Întristată din lume
E ca și cum aș mai avea
O mână... modelând
Un alt trup... când îmi sărută tâmpla
Visătoare,
E ca și cum un altul ar înflori
În mine,
Ca uitarea într-un bătrân.

Al doilea pas

Numai eu, numai
Eu sunt vinovat de iubire
Le spun...
Așa că
Însulițați-mi umerii, izbiți-mi
Fruntea cu pietre,
Sfâșiați-mi centrul vederii...
Urâți-mă!

Împotriva pietrelor și a casei
De sticlă, a îndepărtării de aer și
a orgoliosului frig... Numai eu
Sunt, între voi,
Cel ce iubește...

Ea...

... este și nu este, pare că
Vine din departe, dintr-un alt timp
Apropiind...
Geometria scrijelită a zborului
De miraculoasa piele a fluturelui...

Neabătută,
Secundă de secundă a firelor de iarbă
Mirosind a ploaie le șoptește un
Cântec ea plânge... Și toți câinii aceștia uită
Să mai latre, toți câinii aceștia renunță
Să mai muște... un gând.

Al treilea pas

Spălarea frântă a Picioarelor
De către toate mâinile...
Și nonșalanța râului îmbrățișând
Indecent și grav luna
Ca o tristețe...
Apoi revenim la ton. Un sunet,
Două, chiar trei, sfâșiind cerul
Întunecat al gurii
Cu lumina. Urletul vocalei sfâșiate
De piatra uscată a consoanelor numelui Ei...
Apoi, desigur,
Revenim la ton. Și plângem....

Ion POMOJNICU

LIMITELE NEGAȚIEI

Pentru spiritul angajat în căutarea adevărului absolut al existenței, întâlnirea cu filozofia lui Cioran reprezintă cea mai pustie experiență intelectuală pe care o va avea de traversat: este întâlnirea cu neantul. La porțile ei, ca la marginea deșertului, te așteaptă demonul morții eterne pregătit să te poarte prin infernul satanic al antigândirii și antidumnezeirii, din care sufletul înfricoșat cu greu se mai poate salva; învinsă Ființa își contemplă sfârșitul apocaliptic. Cine a citit pe Cioran a trăit de pe acum coșmarul Judecății de Apoi, o Judecată de Apoi cu polii inversați în care Lucifer îl judecă pe Dumnezeu împreună cu toți aleșii săi. Aflată la antipodul Bibliei creștine, opera lui Cioran pare a fi o scriptură a Diavolului, iar autorul însuși, profetul lui. Radicalismul nimicitor al negării nu este egalat decât de cinismul decomplexat și ofensiv cu care ea este asumată. Recunoaștem stilul lui Diogene, preluat astăzi de filozoful modern ca să demoleze cu el douăzeci și cinci de secole de spiritualitate fondate pe morala iudeo-creștină și pe raționalismul greco-latin de sorginte socratică; Cioran este un Diogene care a mers până la capătul doctrine sale.

Dar oricât de terifiante ar fi impresiile pe care le provoacă opera lui Cioran, acestea nu devin prin ele însele dovezi ale lipsei de viabilitate și nici nu pun în cauză buna-credință a autorului. Un text filozofic se judecă pe criterii de adevăr, iar nu de afectivitate. Inconveniente adevărului nu sunt un argument contra adevărului și cu atât mai puțin contra celui ce l-a enunțat. Pe de altă parte, adevărul se descoperă, nu se inventează, iar noi nu suntem vinovați de descoperirile noastre. Așadar, nu putem reproșa unui filozof duritatea adevărilor sale și nici diagnosticarea lor, dacă aceste adevăruri există, adică pot fi demonstrate în mod convingător pe o cale oarecare.

Deci nu voi respinge filozofia cioraniană pentru că este înspăimântătoare în plan emoțional, dar o voi face dacă se dovedește inconsistentă în plan rațional și nici nu-i voi contesta autorului dreptul de a desființa pe oricine și orice, acuzându-l de blasfemie și iconoclastie, cu condiția s-o poată face; nu-i voi reproșa actul negator, ci eventualul lui eșec. Pierderea fundamentelor existenței ne poate aduce pe culmile disperării (și chiar în pragul sinuciderii), dar trebuie să ne plecăm în fața evidenței; un Dumnezeu care a putut fi învins nu este Dumnezeu, iar Ființa care a putut fi desființată nu are Ființă, deci nu există sacrilegiu. Dacă filozoful se înșală însă, sistemul său iluzoriu este condamnat inevitabil la prăbușirea luciferică, cu toate consecințele ce decurg de aici.

A exprima rezerve față de Cioran – unul din monștrii sacri ai gândirii contemporane – echivalează cu o sinucidere intelectuală, tentativa ți-

nând de domeniul nebuniei ori inconștienței. Dacă ne raportăm însă la faptul că Cioran însuși i-a contestat cu furie pe cei doi părinți spirituali ai omenirii – Socrate și Christos – gestul apare destul de cuminte și n-ar mai trebui să scandalizeze pe nimeni.

Există două niveluri ale negației în sfidarea pe care opera cioraniană o aruncă lumii: unul relativ și altul absolut.

Situată în planul contingent al existenței și concentrată pe dimensiunea empirică a lucrurilor, negația primului nivel se răfuiește cu păcatele intangibile și bine mascate ale firii omenești: tabuurile tribale sacrosancte, minciuna mitologică în care ne refugiem de teama adevărului, ca indivizi și ca popor, ipocrizia colectivă sub care ne ascundem prostia, vinovățiile, lașitățile. Convingătoare, benefică și reconfortantă pentru spirit, această treaptă nu este însă decât primul pas spre marea tentativă de demolare întreprinsă de Cioran.

Furia negatoare a celui de al doilea nivel, irațională, malefică și angoasantă, vizează planul transcendent al existenței și ea își propune să atingă starea de negație totală, absolută, universală, adică imposibilul. Această imposibilitate ontologică zădărnicește încercarea titanică a filozofului și reduce la nimic revolta lui metafizică, așa cum voi încerca să arăt în continuare.

Dacă negația totală **ar fi posibilă**, atunci prin chiar aceasta **nu ar fi posibilă** deoarece ea însăși s-ar sustrage negării, dovedind prin sine că există ceva ce nu poate fi negat. Tentativa sfârșește repede în acest impas logic. Negativitatea totală nu există pentru că logosul nu o poate exprima. Putem nega orice, mai puțin agentul negator, adică totul în afara de Unul care există în afara totului. Tot astfel, dacă absolutul **nu există** atunci nu există nici această sentință absolută care-l neagă, deci absolutul **există**; negarea absolutului ori este falsă ori devine ea însăși un absolut, adică absolutul nu poate fi negat pur și simplu. În acest sens, Dumnezeu ca întrupare a absolutului nu este o jucărie prostească, născută de lenea minții omenești și nici un „nonsens consolator”, la care putem renunța când vrem. Omul nu l-a inventat pe Dumnezeu

de bunăvoie, ci l-a descoperit ca pe o realitate ineluctabilă a gândirii, indiferent dacă acest lucru ne place sau nu; suntem condamnați la Dumnezeu. Întocmai ca în cazul pârgheiei arhimedice, pentru a-l clinti pe Dumnezeu ne trebuie un punct de sprijin în afara noastră adică tot un Dumnezeu; cine-l neagă pe Dumnezeu îl afirmă sub alt chip, astfel încât orice frază care-l contestă se autoruinează logic chiar în momentul enunțării sale.

Scepticismul absolut, ca manifestare a negării intră și el în același impas logic total: nu este posibil un scepticism absolut fără propria sa certitudine, adică fără o **certitudine**, deci nu este posibil deloc, deși Cioran îl pune la baza gândirii sale. Drept urmare, propoziții capitale ale sistemului său filozofic se dovedesc goale de conținut logic. Aleg în cele ce urmează câteva exemple edificatoare, toate citatele fiind extrase din volumul E.M. Cioran, *Eseuri, Antologie, traducere și cuvânt înainte de Modest Morariu*, Ed. Cartea Românească, 1988, care face obiectul prezentului comentariu.

Comparându-ne destinul cu cel al zeilor crepusculari Cioran scrie: „La fel de jalnici ca și ei continuăm să lucrăm în fictiv și să substituim, pe bună dreptate, o iluzie alteia: cele mai înalte certitudini ale noastre nu sunt decât minciuni **active...**” (pag. 94). Dacă afirmația **ar fi adevărată** adică o „certitudine înaltă” atunci și ea ar trebui să fie o „iluzie” și o „minciună activă”, **deci nu ar fi adevărată**.

Dintr-un pasaj mai lung, să reținem recomandarea certitudine: „Să facem în așa fel încât zeul să nu se statornicească în gândurile noastre, să ne mai păstrăm îndoielile, aparențele în echilibru și ispita unui destin imanent, orice aspirație arbitrară și fantastă fiind preferabilă adevărilor inflexibile” (pag. 17). Dacă **acceptăm** aserțiunea finală „...orice aspirație arbitrară și fantastă fiind preferabilă adevărilor inflexibile”, atunci devine ea însăși un „adevăr inflexibil” și deci trebuie să **n-o acceptăm**.

Despre Diogene ni se spune admirativ că a fost „...ființa cea mai profund normală prin distanțarea sa de orice învățătură, de orice doctrină” (pag. 23). Ca și cum propria sa atitudine n-ar fi

tot o „învățătură” și o „doctrină”. Și Socrate și oricare alt autor de sistem de gândire original s-au distanțat de „orice învățătură sau doctrină” cu excepția celei proprii. Aceasta înseamnă că Diogene **nu a făcut** ceea ce **a făcut**.

Dezamăgit de destinul lui Christos, Cioran comentează: „De aceea, omul destinului nu se convertește niciodată la vreo credință, oricare ar fi ea: și-ar rata sfârșitul” (pag. 24). Deci „omul destinului” **are o credință**, cea enunțată în citat, dar nu este convertit la **nici o credință**.

Să luăm aserțiunea capitală: „Nu există inițiere decât în neant – și în ridicolul de a fi viu” (pag. 13). Memorabila și lapidara propoziție este o inițiere în tainele adevărului, dar care nu este o inițiere de felul acesta pentru că: „Nu există inițiere decât în neant...”.

Continuăm: „Marile sisteme nu sunt în fond decât niște tautologii strălucite” (pag. 19) și „Suntem aruncați într-un univers pleonastic, unde întrebările și răspunsurile se echivalează” (pag. 20). Și tautologia și pleonasmul sunt, se știe, compuneri verbale care nu spun nimic. Cum afirmațiile citate sunt, amândouă, elemente ale unui „sistem” cel al lui Cioran, și aparțin „universului” de gândire, înseamnă că ambele sunt pleonasmе și tautologii, deci dacă **spun** ceva atunci ele **nu spun** nimic. Apoi: „Nici conceptul și nici extazul nu sunt operante” (pag. 19). Atunci pe ce cale ajunge eseistul la acest adevăr, dacă nici o cale nu este operantă? Oricum, concluzia logică este, și aici, că dacă fraza **ar fi adevărată**, atunci ea **nu ar fi adevărată** pentru că nici o cale nu duce la adevăr. În același pasaj mai citim: „Ființa este mută, iar spiritul flecar” (pag. 20). **Astfel stând** lucrurile, propoziția este ea însăși flecară deci lucrurile **nu stau astfel**.

Iată condiția și elogiul libertății: „A fi liber înseamnă a te emancipa de căutarea unui destin, înseamnă a renunța să faci parte atât dintre aleși cât și dintre osândiți; a fi liber înseamnă a te exersa să fii nimic” (pag. 138). A urma cuvânt cu cuvânt toate preceptele ar fi exact „căutarea unui destin” și anume acela propus de ele. Deci **a fi liber** înseamnă **a nu fi liber**. Și acum, nimeni

cirea gândirii: „... adevăr, minciună, – o înșiruire de vorbe goale, și atât” (pag. 136). Dacă sentința **este un adevăr**, atunci ea **este o minciună**, în virtutea spiritului și-a literei sale. Vidul logic atinge aici perfecțiunea formei canonice.

Neantul absolut al spiritului nu ne mai lasă nici o speranță: „În cimitirul Spiritului odihnesc principiile și formulele... Mă plimb printr-însul. Sub această cruce își doarme somnul de veci Adevărul; alături, Farmecul; mai încolo, Rigoarea și peste o mulțime de lespezi care strivesc fantasmе și ipoteze, se înalță mausoleul Absolutului: acolo zac false consolări și culmile amăgitoare ale sufletului. Dar și mai sus, încununând această tăcere, plutește Eroarea, oprind pașii sofistului funebru” (pag. 43). Fiecare cuvânt din acest pasaj, în trufia lui nemăsurată **ar fi** expresia ultimă a Adevărului și Absolutului dar tocmai prin aceasta, nici unul dintre ele **nu poate fi** adevărat și absolut, ci doar un cadavru așa cum singur spune. Sentințe bombastice care demonstrează impecabil numai propriul lor vid logic.

Și acum, vidul existențial: „Menirea fiecăruia e să ducă la bun sfârșit minciuna pe care o întrușipează, să izbutească a fi doar o iluzie secătuită” (pag. 314). Dacă această frază **ar fi adevărată**, ar însemna că și ea este o „minciună” și o „iluzie”, cea întruchipată de autorul ei, deci **nu ar fi adevărată**.

Opresc aici seria exemplelor, alese oarecum la întâmplare, deși aproape fiecare pagină mi le-ar putea oferi, asupra unora dintre ele (și a altora noi) urmând să revin mai departe. Toate ilustrează impasul logic de forma: dacă ceva **este** atunci **nu este** pentru că pretinde a fi. Expresii ale disperării metafizice, ele nu au o existență logică, ci una pur verbală. (Valoarea de fals scoate frazele din blocaj logic, dar nu se obține decât alternativa banală a lipsei lor de adevăr; ele ori nu spun nimic ori sunt false).

Această neputință de a spune provine, în fond, din dorința lui Cioran de a nega totul și din refuzul de a recunoaște o realitate **stabilă**, situată deasupra gândirii noastre, pe care să se sprijine. Gândirea nu poate gândi totalitatea,

adică pe sine însuși, fără o instanță superioară, aflată în afara sa. Lipsită de acest suport transcendent, ea nu poate să-și atingă frontierele și nu poate aborda absolutul, fără să se ruineze. Absolutul este punctul fix al spiritului prin care actul gândirii devine operant, tot așa cum actul matematic se încheie operațional și logic prin conceptul de infinit. Și precum infinitul matematic rămâne mereu în afara oricărei mulțimi de numere, Absolutul transcende toate obiectele gândirii. De aceea **daimonul** lui Socrate, ironizat de Cioran, nu este o șotie a marelui gânditor, de care să se amuze mai apoi comentatorii, ci chiar punctul arhimedic, obligatoriu al gândirii sale. Fără acest daimon, afirmația lui Socrate: „Știu că nu știu nimic” ar fi goală de sens, ca, de altfel, tot sistemul său de gândire. Socrate nu a explicat niciodată în termeni de necesitate daimonul său, dar el i-a simțit prezența, ceea ce este cu mult mai convingător pentru realitatea lui.

Un plan transcendent, declarat sau nu, stă în spatele fiecărui sistem filozofic: daimonul, la Socrate, Ideile, la Platon, spiritul intuitiv, la Aristotel, Dumnezeu, la mai toți filozofii europeni: Sf. Augustin, Sf. Toma, Descartes, Pascal, Leibniz, Kant, ..., spiritul universal, la Hegel și așa mai departe. Cine crede că poate dărâma acest fundament se condamnă la inexprimabil. De altfel, chestiunea este veche ca gândirea și ea a fost de mult semnalată (Parmenide). Teoria tipurilor (Russel) din logica formală oferă numai o soluție strict tehnică, nu și rezolvarea ontologică a chestiunii. Ceea ce ne rămâne de făcut nu este negarea unei ordini raționale, mai puternice decât noi, ci încercarea de-a o percepe și de-a ne situa pe noi înșine în raport cu ea, adică exact ceea ce au încercat să facă toate religiile și sistemele filozofice.

Dar opera lui Cioran admite și o altă lectură, în care anomalii de logică formală semnalate mai sus se elimină de la sine. În această interpretare autorul, de fapt, nu se îndoiește de „certitudini”, „adevăruri inflexibile”, „spirit”, așa cum afirmă și nici nu neagă „orice credință, învățătură, doctrină”, după cum pretinde, ci ne

impune propriile sale certitudini, adevăruri, spirit, credință, învățătură, doctrină în locul tuturor celor existente. El își revendică o statură de profet și predică o nouă religie, o antireligie a antimoralei cu valorile pervertite și poruncile pe dos. Însă chiar și girată ontologic de zeul negru al religiei sale, gândirea lui Cioran este departe de-a fi câștigat în verosimilitate. Să reluăm acea sentință capitală: „*Nu există inițiere decât în neant – și în ridicolul de a fi viu*” și să încercăm să-i descifrăm conținutul. Cum ceea ce există nu poate fi ceea ce nu există adică neant, sensul cuvântului trebuie să fie acela de absurd, nonsens și nu de nimic. Adică nu că existența nu este, ci nu ne place cum este, „*ridicolul de a fi viu*” de aici ar trebui să provină. Dar dacă ce este ne terorizează, ar trebui să ni se arate alternativa virtuală care tocmai ea face existentul insuportabil. Respingi ceva numai dacă este altfel decât altceva. Fără acest al doilea pol, nu există nici diferență și nici mișcare. Cine nu se știe decât pe sine nu se poate gândi decât pe sine. Unicul nu are determinări și ca atare nu poate cunoaște nici dorința, nici dezamăgirea; el îngheață nemișcat în sine însuși. Pentru Socrate problema este limpede: el preferă rațiunea, binele, frumosul, înțelepciunea în locul haosului, răului, urâtului, prostiei. Tot astfel, Christos propune eliminarea răului din lume prin iubire, milă, bunătate, adevăr. Amândoi numesc precis cele două polarități. De nicăieri nu aflăm însă natura lumii dorită de Cioran; doar negația pură, suspendată în vidul lipsei sale de sens. Dacă el preferă pur și simplu inexistența, soluția este banală și la îndemâna oricui. Cu un Hamlet care știe de la început răspunsul la întrebare, piesa nu este decât tăcere.

În lungul pasaj care urmează, găsim concentrate mai toate părerile lui Cioran despre gândire, filozofie, religie: Marile sisteme nu sunt în fond decât niște tautologii strălucite. Care-i avantajul să știi că natura ființei constă în „voința de a trăi”, în „idee” sau în fantezia lui Dumnezeu ori a Chimiei? Simplă proliferare de cuvinte, subtile deplasări de sens. Ceea ce este refuză cu repulsie strânsoarea verbului, iar experiența intimă nu ne

dezvăluie nimic dincolo de clipa privilegiată și inexprimabilă. De altminteri, ființa însăși nu-i decât o pretenție a Nimicului.

Nu definim decât din disperare. E nevoie de o formulă; ar trebui chiar mai multe, măcar pentru a da spiritului o justificare și neantului o fațadă.

Nici conceptul și nici extazul nu sunt operante. Când muzica ne cufundă până în „intimitățile” ființei, noi ieșim iarăși repede la suprafață: efectele iluziei se risipesc, iar cunoașterea se vedește nulă.

Lucrurile pe care le atingem și cele pe care le concepem sunt la fel de îndoielnice ca simțurile și rațiunea noastră; nu suntem *siguri* decât în universul nostru verbal, maniabil după voie – și ineficace. Ființa este mută, iar spiritul flecar. Asta se cheamă *a cunoaște*.

Originalitatea filozofului se reduce la inventarea unor termeni. Cum nu există decât vreo trei, patru atitudini în fața lumii – și cam tot atâtea feluri de a muri, - nuanțele care le diversifică și le multiplică nu depind decât de alegerea vocabulelor, lipsite de orice deschidere metafizică.

Suntem aruncați într-un univers pleonastic, unde întrebările și răspunsurile se echivalează (pag. 19-20). Dacă astfel stau lucrurile, atunci să continuăm: Care este avantajul să știu că: „Marile sisteme nu sunt...”? Și care este avantajul să te întrebi: „Care-i avantajul...”? Și dacă toate acestea nu sunt decât „simple proliferări de cuvinte”, de ce mai sporim și noi această proliferare? Iar dacă „ființa însăși nu-i decât o pretenție a Nimicului”, ce mai pot pretinde a fi afirmațiile de mai sus? Nici o frază din acest pasaj nu poate supraviețui rigorii proprii.

Manualul de descompunere începe paradoxal: „Perseverăm în viață tocmai pentru că nu se sprijină pe nimic, pentru că îi lipsește până și umbra unui argument. Moartea, în schimb, este prea exactă: toate argumentele sunt de partea ei. Misterioasă pentru instinctele noastre, în fața cugetului nostru ea se profilează limpede, lipsită de prestigii și de farmece amăgitoare ale necunoscutului” (pag. 11). Lu-

crurile mi se par inversate chiar de la început, adevărul evident fiind tocmai cel contrar: moartea nu se profilează cugetului nostru mai „exactă” decât viața, pentru că nu poate fi mai precis ceva ce nu ai cunoscut niciodată decât ceea ce ai în fiecare zi. „A muri neîncetat”, cum spune autorul în același eseu, nu este moartea, ci tot viața și anume, iluzia pe care și-o face viața despre moarte. Cu punctul de plecare într-o percepție falsă a realității, eseu se dezvoltă forțat și neconvincător, toate aserțiunile sale putând fi ușor întoarse pe dos și, astfel, golite de conținut ideatic, reduse la o vegetare verbală.

Alteori furia demolatoare o ia înaintea argumentelor, încercând să țină loc de demonstrație, strălucirea stilistică consumându-se în gol, fără a reuși să salveze ea singură erorile de concept; textul impresionează dar nu convinge. Este în special cazul eseurilor consacrate creștinismului. Citesc din eseu **Aroganța rugăciunii**: „Adevăratul credincios se deosebește prea puțin de un nebun” (pag. 25). Pentru ca afirmația să aibă sens autorul ar fi trebuit să ne dovedească mai întâi că Dumnezeu nu există, ceea ce nu a făcut până acum și nici măcar altcineva, în locul lui. Așa însă, propoziția rămâne o simplă părere de ateu, iar nu un adevăr. Pentru cine nu aude muzica, nimic mai dement decât un dirijor la pupitru ori un solist cântând la instrumentul său. Văzut din afara propriei rațiuni, orice act uman, inclusiv scrierea de eseuri filozofice, pare ridicol și absurd. Pe același tipar mental este scris și eseu **Dorința și oroarea de glorie**; din care aleg citatul: „A te considera cunoscut de Dumnezeu, ai căuta complicitatea și adulările, a disprețui toate sufragiile exceptându-le pe ale sale, - ce trufie și ce forță!” (pag. 138). Și aici, presupusul orgoliu al credinciosului nu este decât o iluzie și o neînțelegere de ateu. Credinciosul nu aspiră la eternitate, ci o acceptă supus ca voință a lui Dumnezeu, tocmai pentru că nu este orgolios. Orgoliul ar fi exact contrariul, să i te opui lui Dumnezeu refuzându-i cu trufie darul, întocmai cum procedează eseistul. Și-n fond, cam unde se află trufia: la cel ce se consi-

deră știut de Dumnezeu, ori la cel ce se crede pe sine mult mai presus de el? Afirmatia culminantă: „Cine nu-și acceptă neantul e un bolnav mintal” (pag. 25) nu este cu nimic mai evidentă decât opusa ei, ca să nu mai vorbim de nonsensul ei logic manifest: neantul ori nu produce **adevăr**, ori nu este neant.

În eseu **Noii zei** se argumentează pe multe pagini avantajele religiilor politeiste păgâne asupra religiei creștine, monoteiste. Ca și cum rațiunea unei religii nu ar fi o chestiune de adevăr convingere, credință, ci una de convenție profitabilă. O religie ca revelație a adevărului absolut are de trecut proba rigorii sale eterne și nu baremul negustoresc al avantajelor circumstanțiale; avantajul nu este un criteriu de adevăr. Citez, în mare dificultate de alegere dintre atâtea exemple: „Politeismul corespunde mai bine diversității tendințelor și impulsurilor noastre, cărora le oferă posibilitatea de a se exersa, de a se manifesta, fiecare dintre ele fiind liberă să tindă, potrivit naturii sale, spre zeul care îi convine pe moment” (pag. 173) și „Odată cu triumful creștinismului, libertatea de a evolua printre ei (zeii n.m.) și de a-ți alege unul pe plac, devine de neconceput” (pag. 174). Să ai „libertatea” de-a alege „zeul care-ți convine pe moment” sau „unul pe plac” este o recomandare care ține nu numai de frivolitate dar și de eroare. Ar fi ca și cum contingentul ar dicta transcendentului și nu invers; zeitatea ori există ca atare și atunci nu mai poți alege, ori nu există deloc și atunci nu ai ce alege. Religia nu este o joacă infantilă cu păpușile de cârpă decât pentru un nereligios și de aceea prezentarea dret religie a unui asemenea joc stupid este plicticoasă și absurdă. Toată demonstrația lui Cioran se dezvoltă, lipsită de interes, alături de chestiune. Iar acele argumente, bune la orice, luate direct din arena demagogiei politice precum „libertate”, „democrație liberală”, „dreptul la diferență”, „sclavie” etc. și fluturate neașteptat de repede în același eseu sunt date ale vieții pământene, care nu se ating cu planul divin. Și-apoi asimilarea retorică a monoteismului cu tirania, lipsa de libertate, iar a politeismului cu

libertatea, democrația etc. eludează adevărul istoric: cum își explică autorul că exact în liberalismul politeist sclavia și-a avut epoca de glorie și că cel care a desființat-o a fost tocmai creștinismul despot? După ce respinsese creștinismul ca fiind o religie a sclavilor și a plevei sociale, vine acum cu acuzația contrară, cea a creștinismului despot. Dar ce nevoie mai avem de logică, din moment ce și ea „încătușează libertatea” de gândire?

Când citesc: „Nimic mai odios decât tonul celor care apărând o cauză, aparent compromisă, câștigătoare în fapt, nu-și pot stăpâni bucuria la gândul triumfului lor și nici nu se pot împiedica să-și convertească însăși spaimele lor în tot atâtea amenințări” (pag. 170), mă întreb de unde poate proveni această sfântă indignare, căci din opera sa, în nici un caz, nu poate veni. Nu făcuse el pe aceleași pagini elogiul mocirlei sufletului omenesc și nu demonstrase el la tot pasul superioritatea și legitimitatea răutății naturale în raport cu binele artificial, propus de morala creștină? Iată textul: „A-l depozeda pe om de aceste defecte înseamnă a ne lipsi de propriul nostru fond, a ne înfunda de bună voie în impasul purității. Fără aportul trecutului nostru, al mocirlei noastre, al corupției noastre recente și originare deopotrivă, spiritul somează. Vai de cel care nu-și sacrifică mântuirea!” (pag. 136) și „Meritele cinismului au fost umbrite și nesocotite de o religie dușmană a evidenței” (pag. 23). Deci respingem religia creștină ca „dușmană a evidenței” adică a defectelor naturii umane și apoi îi condamnăm pe creștini tocmai pentru defectele pe care tu însuși le-ai elogi: plini de ură, veninoși, lipsiți de eleganță și demnitate (pag. 169). Se vede că și consecvența ar fi dușmană naturii umane. După ce declară mulțumit de sine: „N-am poftă de scris decât atunci când mă aflu într-o stare explozivă, în febră sau crispăre, într-o stupoare transformată în frenezie, într-un climat de răfuiești în care invectivele înlocuiesc palmele și loviturile” (pag. 281) și „Când nu mai știu pe cine să detest, deschid Epistolele și mă liniștesc numai de câțiva. E omul meu. Mă face să cad în

transă, să tremur. Ca să-l urăsc *de aproape*, în postură de contemporan, fac tabula rasa din douăzeci de secole și-l urmez în turneele sale; succesele lui mă descurajează, supliciile la care e supus mă umplu de bucurie. Întorc împotriva lui frenezia pe care mi-o comunică: din păcate, vai! nu tot așa a procedat și Imperiul” (pag. 102), Cioran devine dintr-o dată nemulțumit de genul bilios, pus acum pe seama autorilor creștini: „Suită de pamflete camuflete în tratate, apologetica creștină reprezintă un summum al genului bilios” (pag. 170). Dar după ce a proclamat abolirea tuturor valorilor pozitive, de cine și de ce se mai poate plânge el? Îl pot înțelege pe Iulian Apostatul sau pe oricare alt gânditor anticreștin, pentru că aceștia resping creștinismul tot de pe poziția unor valori și, cel puțin teoretic, dreptatea poate fi și de partea lor; ei au aceeași statură și calitate cu cei pe care-i resping. Cioran nu numai că a postulat absurditatea oricăror valori pozitive, dar și păcatul acestora, ca falsificatoare ale existenței pure, de unde ura lui absolută față de ele. Coșmarul său provine nu din absența valorilor, ci din spaima că acestea ar putea exista. De aceea, pe nimeni nu este el mai înverșunat decât pe cei doi mari creatori de valori pozitive ale umanității: Socrate și Christos. De altfel, paginile consacrate acestuia din urmă sunt cele mai sfidătoare de adevăr din câte s-au scris vreodată. Ele constituie o răstignire morală a lui Isus, repetare degradată și grotescă a celui mai nedrept act din istoria lumii; prima fusese inconștient nedreaptă - iartă-i Doamne că nu știu ce fac, - cea de acum, cinic nedreaptă - iartă-l Doamne, deși știe ce face: trecerea de la rău la voința răului.

Eseul **Condiția tragediei** începe astfel: „Dacă Isus și-ar fi încheiat cariera pe cruce, și nu s-ar fi angajat să învie, – ce grozav erou de tragedie!” (pag. 23). De ce nu calpuzan ca Diogene?, ne-am putea întreba. Cam acesta este oceanul de frivolitate care separă doctrina „mortului” de gândirea lui Cioran. Finalul eseului consacrat lui Diogene afirmă: „El a fost singurul în stare să ne dezvăluie chipul hâd al omului... Dar a sosit mo-

mentul de a opune adevărilor Fiului lui Dumnezeu pe cele ale „câinelui celest”, așa cum l-a numit un poet de pe vremea lui” (pag. 23), ceea ce este total nejustificat. Nu este nimic de opus Fiului pentru că el cunoștea „chipul hâd al omului” mult mai în adâncime decât noi toți, inclusiv Diogene și Cioran, numai că el a mai avut și **puterea** să învingă această hidoșenie, spre deosebire de Diogene și discipolii săi, care nu au reușit decât performanța, nulă în facilitatea ei, să urâțească și mai mult acest chip. Chiar Cioran citează diagnosticul pus lumii de Christos, numindu-l pe Satan: „prinț al acestei lumi” (pag. 292), ceea ce nu-l împiedică să-l acuze acum exact de contrariu, după aceeași logică a abolirii logicii. Plictisit de „evenimentul ultrabanal al Patimilor” (pag. 53), Cioran constată cu satisfacție că „Pe zi ce trece, Isus este tot mai nesărat; preceptele ca și blândețea lui irită; minunile ca și dumnezeirea lui stârnesc surâsul” (pag. 57) și că „El împărtășește astfel soarta, esteticeste mediocră, a tuturor *dreptilor*” (pag. 23). Dar el nu ar fi fost chiar atât de „drept”, din moment ce, ni se mai spune: „Mântuitorul, modelul lor, a fost un exemplu de ambiție și cutezanță, un cuceritor neîntrecut: forța lui de insinuare, puterea de a se identifica în slăbiciunile și metehnele sufletului i-au îngăduit să statornicească o domnie la care nici o sabie n-a visat vreodată. Pasionat cu *metodă*: iată tertipul adoptat de cei care l-au luat drept model” (pag. 52). Citind aceste stupefiante afirmații, mă întreb care să fie adevărul descoperit de Cioran care să-i dea puterea să le scrie. Pe cine reprezintă el încât să poată bagateliza răstignirea celui mai drept om care s-a născut pe pământ, cu o siguranță și o ură care i-ar umple de admirație și invidie pe fanaticii și inchizitorii tuturor barbariilor din lume. Față de inflexibila sa certitudine de îndoctrinat infailibil, Răstignitul cu ezitățile lui din ceasurile Patimilor pare un apostat. De unde-i vine acea superioritate strivitoare asupra „mortului”, încât să opună morții **reale** pe cruce, suferințele de hârtie ale veninoaselor sale piruete verbale? Nimic din ceea ce oferă opera sa nu îndreptățește această poziție de

Judecător. Toate „meditațiile” scilicet pe tema suferinței și a morții, toate suferințele lui de „damnat” nu fac nici măcar cât o singură clipă de supliciu adevărat, pe cruce.

Din eseu *Dibăcia lui Socrate* rețin: „Dacă ar fi dat unele precizări despre natura demonului său, și-ar fi compromis o bună parte din glorie... Acest gen de echivoc continuă să fie rodnic pentru gânditorul care țintește la posteritate... Calculat și inspirat deopotrivă, Socrate, în schimb, a știut ce întorsătură să dea contradicțiilor sale, pentru ca ele să ne surprindă și să ne descumpănească” (pag. 97). Dacă la acestea mai adăugăm că nu știm sigur dacă „divaga sau umbla cu tertipuri” (pag. 98) și că „sfârșitul lui Socrate nu are nimic tragic” (pag. 18), avem în față o altă mare nedreptate pe care Cioran o face, de data aceasta, celei mai importante personalități a spațiului de cultură european. Așadar, în viziunea sa, cel care și-a uimit semenii prin înțelepciune și prin perfecțiunea caracterului, exemplarul greu de egalat al rasei umane, ar fi umblat, de fapt, cu „tertipuri” și „dibăcii” ca să-și asigure „gloria în posteritate”, meritele reale fiindu-i insuficiente pentru aceasta, în cazul că chiar ar fi dorit-o. Iar dacă a ales să moară cu demnitate, după o judecată inchiuzitorială, în loc să-și renege principiile morale și de gândire, aceasta ar fi fost o nimica toată, cel mult încă unul din șiretlicurile sale. Dar dacă nici argumentul morții nu este convingător, atunci care altul mai poate fi? Vorbăria noastră? Socrate a dorit să trăiască, dar nu a ezitat să moară pentru a rămâne în acord cu sine însuși, noi proclamăm „*ridicolul de a fi viu*”, dar nu ezităm să trăim, în dezacord cu ceea ce spunem. El a iubit înțelepciunea, dar nu s-a gândit să lase posterității nici un rând din propria gândire, noi decretăm moartea spiritului, dar nu conținem să umplem paginile cu producțiile propriului spirit, pentru eternitate. În aceste condiții, ne lipsesc statura și autoritatea să-l judecăm noi pe el, așa cum le-a lipsit și celor care l-au condamnat la moarte. Cu toate acestea, urmașul de azi al lui Meletos nu este mai puțin hotărât și mai puțin convins de dreptatea rechi-

zitoriului debitat, decât a fost maestrul său.

Să bați cuie în palmele Răstignitului și să torni otravă în cupa Înțeleptului și să te plângi pe tine, nu pe ei, aceasta este substanța suferinței în eseurile lui Cioran, „martirizat” de cei doi „vino-vați” ai lumii; ar fi mai greu să răstignești decât să fii răstignit și mai neplăcut să întinzi cupa cu otravă decât să bei. Nici unul dintre blestemații satrapi sângeroși ai istoriei nu-l supără pe el, ci numai cei doi, împreună, desigur, cu „agenții lor electorali”, poartă toată vina. Să reduci la ruină ordinea rațională întemeiată pe logica socratică și puritatea christică, iar apoi să ascuți cu voluptate muzica lui Bach – suprema întrupare a acestei ordini divine, iată contradicția genetică a gândirii lui Cioran. Obosit, demonul își caută odihna sub bolțile catedralei; un apostol al hao-sului care-și hrănește spiritul cu ordinea de el repudiată, iată cinismul lui Cioran. El ajunge până la a opune lui Dumnezeu cuvintele, vulgare și insipide ale unei târfe bătrâne: „Și de *păduchiosul de sus* ce zici?” (pag. 206), iar dialogului socratic din Agora, masturbăția publică a lui Diogene. Acesta este nivelul cel mai de jos la care cade eseistica filozofului.

Știu că există o categorie de comentatori, sclavi ai delirului interpretativ, îmbătați de drogul cuvintelor, gata oricând să-ți demonstreze că Cioran nu spune ceea ce spune, ci exact contrariul că, de fapt, el nu ar fi decât un mistic camuflat, mai apropiat lui Dumnezeu decât Sf. Pavel, ori un optimist cu mască sceptică, mai încrezător în înțelepciune decât Socrate. Acești efeminați ai subtilității speculative, încântați de propria lor abilitate, nu-și dau seama că supralicitând până la absurd elasticitatea semantică a cuvintelor și fluiditatea ideatică a creației verbale, substituind, de fapt, textul original cu fabulațiile proprii, nu fac altceva decât să împingă lucrurile spre moartea entropică a limbajului, prin pulverizarea capacității lui de semnificație: dacă frazele și cuvintele pot să însemne orice, atunci ele nu mai înseamnă nimic, iar dacă o operă poate avea orice sens, atunci ea nu mai are nici un sens. După acești comentatori, epitetul păduchios din citatul de

mai sus ar trebui să exprime venerarea lui Dumnezeu, iar batjocura Alesului în ansamblu, preamărirea lui. Snobismul are clișee explicative pentru orice.

Nu trebuie să fii credincios ca să vezi că Isus a adus cea mai simplă și consistentă viziune asupra existenței, diagnosticul și tratamentul puse de el lumii, oferindu-ne singura cale de înfrângere a răului, cea a eliminării răului fără a recurge la rău. Doctrina sa a putut fi însă barbarizată de micimea și neînțelegerea celor care au preluat-o. Prima mare trădare a creștinismului a fost instituționalizarea lui ca religie de stat. Christos, care refuzase doctrinar și practic puterea pământească, se vede acum ajuns, contrar spiritului său, împăratul celui mai mare imperiu al timpului. Ce putea fi mai străin de învățătura lui? Credința creștină este o chestiune de conștiință, iar nu o instituție și cu atât mai puțin, un tron imperial. Deși o comuniune cu caracter strict spiritual nu este de respins, toate relele Bisericii creștine, atâtea câte au fost, de aici provin.

Aș fi de acord cu Cioran în constatări negre de felul: „Ideologiile n-au fost inventate pentru a da un lustru fondului de barbarie care se menține de-a lungul secolelor, pentru a ascunde pornirile ucigașe comune tuturor oamenilor?” (pag. 37), dacă el nu ar face din ele o legitimare a răului („...viața...: *un eufemism al Răului*” (pag. 45)). Cioran se arată nemulțumit că: „Două mii de ani de predici și de coduri ne-au îndulcit furia” (pag. 22). Dar să suprimăm instituțiile ordinii publice și bruma de morală religioasă și nu va mai exista nici un om viu; masacrul colectiv ar fi complet. Cine afirmă superioritatea răului, ca fiind mai **avantajos** pentru viață, nu vede decât partea mică a chestiunii. Ceea ce se câștigă prin rău este infinit mai puțin decât ceea ce se pierde; răul este agentul entropic al lumii. Alegerea lui ca soluție de viață exprimă filozofia șobolanului gata să roadă fundul corăbiei, încântat de cinica lui „deșteptăciune” și de „avantajul” de-a fi mai sătul decât ceilalți, dar incapabil să vadă naufragiul.

Sursa răului rezidă în prostie, adică în incapacitatea de-a percepe adevărul și binele. Răuta-

tea nu este decât prostia de-a nu înțelege lucrurile până la capăt; lipsa de moralitate exprimă un deficit de inteligență, iar nu un plus, cum cred „deșteptii” lumii. În măsura în care se vor fi manifestat imoral, au stat sub puterea prostiei toate geniile omenirii, indiferent cum s-ar numi ele; ele vor fi deținut numai abilitatea exterioară a creației, nu și **înțelegerea** ei. Bunătatea conștiință de sine este inteligență sublimată, starea ei cea mai înaltă. În acest sens, Isus a fost ființa cea mai inteligentă de pe pământ și cel mai luminos punct în infernul acestei lumi, singurul care a reușit să sfărâme carcasa răului („Eu am învins lumea”). Cu cât mai urâți ne descoperim pe noi, cu atât mai înalt apare el, prin puterea de-a fi fost altfel decât noi. Aceasta este o chestiune de logică, nu de credință. Prin impactul spiritului său formator asupra istoriei lumii, „păgânul” Socrate nu se situează departe de el. De altfel, înrudirea este profundă, ceea ce explică faptul că filozofia greacă (Aristotel) a putut deveni suportul logic al doctrinei creștine. Filozofia platoniciană, prin care gândirea, constrânsă de logica ei internă, ajunge la lumea eternă a Ideilor, este paradigma căii raționale spre Dumnezeu.

Oricine a putut să constate virtuțile odihni-toare fie și ale unei singure picături de generozitate; sensul lumii – dar pe care lumea îl ignoră – este bunătatea. Absurdul, nonsensul vieții, resimțite de atâtea ori și în atâtea feluri, nu sunt decât expresia rătăcirilor noastre în afara cursului adevărat; lipsa de sens a omului este aceea de-a nu-și urma sensul.

Pe Cioran însă nu existența răului îl aduce pe culmile disperării, ci tocmai încercările unora de a-l elimina; nu Nero este „omul său”, ci Sf. Pavel. După el, tot ceea ce există este vinovat; fiecare frază a sa nu-ți oferă decât cenușa negării nemăsurate, propria sa negare, astfel încât, după un timp, analiza îți dă sentimentul unei obositoare zădărnicii, a propriei sale zădărnicii.

Mai puțin „cioraniene”, paginile consacrate literaturii și toată secțiunea intitulată **Exerciții de admirație**, constituie adevărate oaze în deșertul nimicirii totale. Deși negația nu lipsește nici aici, ea este acum în acord cu sine însuși,

rațională deci, lectura trezind, de data aceasta, interes, nu iritare, chiar și atunci când nu împărtășesc părerile autorului. „Normalitatea” logică nu împiedică nici originalitatea ideilor și nici performanța stilului. Dacă, prin hazard, aș fi cunoscut numai aceste pagini, aș fi putut vorbi despre plăcerea intelectuală, oferită de lectura eseurilor lui Cioran.

Inconsistentă logic până la autoanihilare, opera lui Cioran rezistă numai prin virtuțile sale stilistice; dacă gânditorul nu se susține - și parcă nici nu dorește aceasta - artistul expresiei nu se dezmințe. Cioran este un poet al disperării metafizice și stărilor iremediabil bolnave ale spiritului: răul, urâtul, ura, illogicul, greața etc. Apropierea de Baudelaire, poet gustat de el, ar fi însă falsă: Baudelaire este torturat de urât și degradare, Cioran are voluptatea lor. Unul scrie ca să se purifice de rău, celălalt, ca să savureze răul. Cel dintâi este un prizonier al infernului, al doilea, un locatar. Ar mai putea fi evocat și Eminescu. Ca poet, Cioran împinge dezgustul eminescian până la ultima lui consecință. Dintre atâtea exemple, voi reține poemul postum **Renunțare**, citând din economie de spațiu, doar ultimele două versuri ale apocalipticului tablou de la început: „Astfel doar aș preface durerea-mi fără nume, / Dezbinul meu din suflet într-un dezbin de lume”. Dar actul distrugător pătrunde în artă doar prin virtualitatea sa și numai astfel exorcizat este el suportabil acolo. Ridicarea suferinței titanice sufletești până la gradul nimicirii metaforice a lumii, ca măsură a acestei suferințe, este una dintre acele performanțe artistice absolute pe care ni le oferă poezia lui Eminescu. Este o diferență de principiu între dezastrul virtual din poemul eminescian și cel real, pus în scenă de eseurile cioraniene; ceea ce la Eminescu este doar termen de comparație, la Cioran este stare de fapt. Cam aceeași distanță separă sfidarea atee cioraniană de cerșirea tânguioasă a dizgrației divine din cunoscutul poem **Rugăciunea unui dac**, poem comentat de Cioran cu o uimitoare profunzime și revendicat de el ca model.

Esteticul nu este mai liber decât poate fi. Autonomia esteticului nu are, fatalmente, cum să

treacă peste condiția lui de fragment al întregului spiritual: el se mișcă între libertatea specificului său și restricția de-a satisface spiritul ca întreg. Antivaloriile unei anumite ordini spirituale nu se absolvă pe cale artistică: le poți trata estetic dar nu le poți legitima prin estetic. Nu putem gusta valoarea artistică a unei opere de artă dacă ea ne displace în altă ordine de valori: unitatea spiritului împiedică acest lucru. Există opere de artă create de pe poziții negative ale sufletului omenesc cu intenția de-a le impune ca atare, dar nu cunosc nici una dintre ele care să fi fost omologată ca valoroasă, deși „talentul artistic” n-a lipsit unora din autorii lor. Urât frumos nu există. Poezia își poate extrage licoarea din orice, dar nu oricine poate suporta orice fel de poezie. Trebuie să fii stăpânit de sentimentul sinuciderii ca să-l poți gusta pe Cioran până la capăt. Altfel, otrava versetelor sale, impecabil tăiate și șlefuite ca niște pietre prețioase, rămâne la fel de mortală și de neconsumat. Nu rămâne decât speranța unor viitoare imunizări.

Eliminând pasajele mult prea umorale și capricioase și lăsând de-o parte judecățile de orice altă natură, Cioran apare ca unul din marile spirite curajoase ale acestui secol. Ca un adevărat profet al epocii moderne, el a îndrăznit să înfrunte dictatura minciunii tribale și a falsului mitologizat care ne interzice să dezvoltăm adevăratul chip al omului și al creațiilor sale. Toată prostia ireductibilă a lumii a fost supusă biciului său neînduplecat. Când se îndreaptă însă spre Dumnezeu și Absolut, verbul de foc al profetului se transformă instantaneu în cenușă. Întocmai ca la marii tragici ai lumii, ne găsim la marginile existenței, acolo unde se operează cu categorii absolute, iar încordarea cuvântului atinge cote insuportabile. Tentația luciferică de-a împinge tensiunea limbajului dincolo de puterile sale precipită însă năruirea lui dezastruoasă și nu lasă în urmă decât dâra spectaculară a prăbușirii în neant. Acest Turn Babel al gândirii nu a putut fi dus nici el până la capăt și nu a reușit să atingă cerul, dar ne rămân ruinele lui impresionante și cutezanța nemăsurată a conceperii sale.

Constantin MOLDOUAN

SOLDAT ÎN ROMÂNIA DIN MINE

Sunt un bărbat nebun după femei,
În suflet port secretul fericirii,
Dar mai presus, de toate, pun temei
Pe cei ce încă dau tribut iubirii!

Am fost și sunt mereu îndrăgostit
Ca un nebun, așa ar spune unii,
Cu toate-acestea ei nu s-au gândit
Ce trist ar fi de-ar dispărea nebunii...

Se mai întreabă, oare, cineva
De ce miroase-așa frumos o floare
Sau dacă mai există, undeva,
Povești care se vor nemuritoare?!

De nu aș crede asta, n-aș mai fi
Un veșnic călător printre cuvinte,
Chiar din cântat, probabil, m-aș opri,
Făcându-mă gropar, să sap morminte.

Și-aș îngropa, firesc, acest pustiu,
Apoi aș emigra în țări străine,
Că bun soldat n-aș mai putea să fiu
În România ce o port în mine!

SONET CIUDAT

Iubirea, însă cea adevărată
Și foarte rară - știu precis ce spun -
Ce leagă două doruri, presupun
C-ar trebui să țină viața toată.

Mi-e foarte greu, acum, să mă adun,
Dar pot să zic că e un pic ciudată,
Schimbând în tine tot ce-ai fost odată,
Făcându-te mai tandru și mai bun.

Îmi amintesc de o iubire mare
Cu-n astru, ce-ndrăgea o muritoare
Ce l-a trădat...El n-a căzut, e teafăr;

În lumea asta plină de păcate
Se-adună fiecare-așa cum poate...
De-ar fi să-aleg, aș vrea să fiu LUCEAFĂR!

CÂNTEC NEBUN

Ninge peste case, peste doruri mute,
Îngerii din ceruri bat la porți de gând,
Dumnezeu, El Însuși, vine să-mprumute
Visuri de la oameni care nu se vând.

Pe la geamuri, încă, licăresc speranțe,
Se aud în zare râsete zglobii,
Doi bătrâni ascultă, fericiți, romanțe
Scrise-n alte vremuri... Cardiofobii!

Este frig și suflă vântul înserării
Scuturând omătul nins peste copaci,
Iar colindătorii dau prinos iertării
În miros de cetini și de cozonaci.

Moșul tot așteaptă, domolindu-și renii,
Să așeze daruri pe sub brazii mii,
Dar cu grijă fi'ndcă, astăzi, toți viclenii
Stau cu mâna-ntinsă pentru a primi.

Spiridușii veseli, însoțiți de zâne,
Readuc în lume magicele stări,

Mai trăgând nădejde că noi toți, române,
Vom lăsa uitării ură și-ntristări.

Anii trec în grabă peste sentimente,
Nu ne iartă timpul - este nemilos -
Și-n curând, probabil, fi-vor evidente
Umbrele trăirii fără de folos.

Să-nălțăm o rugă pentru biruință,
În final de CÂNTEC, absolut NEBUN,
Pentru că, prieteni, fără de credință
E degeaba Paște, e-n zadar Crăciun!

SONET DE ANUL NOU

Cu amintiri, cu doruri și cu vise
A mai trecut un an pe drumul vieții,
Lăsând în urmă freacătrul tristeții
Și tot ce-nseamnă gânduri interzise.

În neaua proaspăt ninsă, -a dimineții,
Ne vom spăla dorințele nescrise,
Păstrând, în noi, ferestrele închise,
Dar demolând, în jurul lor, pereții.

În lumea asta, transformată-n hoardă,
Nu-i viața doar un zgomot de petardă,
Nu toți se vând pentru măriri și bani;

Cei care știu să lupte vor învinge,
Iar răul peste ei nu va mai ninge.
Vă-mbrățișez, prieteni...La mulți ani!

SONET ANIVERSAR

(lui Mihai Eminescu)

Cândva, mi-aș fi dorit să vii, Poete,
Din raiul poeziei lângă noi,
Să căutăm trifoi cu patru foi
Și să-ntocmim sonete pentru fete.

Pe vremea ta erau poeți de soi
Ce nu dădeau cu nuca în perete
Cum dau prea mulți acum, niște trompete
Ce fac printre cuvinte tărăboi.

Trecut-au anii - vorba ta - ca norii,
Iar azi, scârbit de-atâtea grozăvii,
Îmi strig nemulțumirile - săgeți

Cum bine intui-vor cititorii
Și nu-ți mai cer, Poete, să revii
Că-i plină lumea asta de... poeți!

RUGĂ

Înalț o rugăciune către Tine,
Mărite Doamne ce le știi pe toate
Și nu îți cer prea multe pentru mine,
Da-ți cer, în schimb, să vii să faci dreptate.

Nu tolera demenții omenirii
Ce nu mai pot în piele să-și încapă,
Crezând că-s mai presus de legea firii,
Porniți să ceară, iar, pământ și apă.

Coboară-Te în mijlocul durerii
Să îi oprești pe toți acești tâlhari
Înnebuniți de patima puterii,
La tot ce este bine refractari.

Pe toți acești nemernici fără minte
Alungă-i, Doamne, ducă-se-n pustii,
Iar de-or veni, din nou, săpând morminte,
Să le-amintești că au și ei copii.

Nu trece cu vederea răutatea
Care provoacă-atâta suferință
Și ia-le, Doamne Sfinte, libertatea
De-a face tot ce cred de cuviință.

Tu poți să le arăți că nemurirea
Nu se obține, -așa, pornind război,
Că dragostea, onoarea și mărirea
Sunt rezervate doar pentru eroi.

Îți mulțumesc, cu toată-amărăciunea
Pe care-am exprimat-o prin cuvânt:
Ascultă-mi, Preamărite, rugăciunea
Și fă să fie PACE pe Pământ!

Eugen

SFICHI

Electorală

Vede lumea necăjită
Că la miting se adună
O pereche potrivită:
Un tribun și... o tribună.

Calendaristic

Cu șeful tău împarți,
Constant, coliziuni:
Tu îl contrezi de luni,
Iar el... te face marți.

Poveste upgradată

Smeul smeilor fugea,
Făt Frumos încăleca,
Dar nu și-a ajuns rivalul:
Smeu-i parolase calul.

La ședințe când se-adună,
Unu-i ca din cer picat,
Altu-i ca picat din lună,
Numai șefu-i... răs-picat.

Formăm un juriu literar lucid,
Și i-am blocat spre podium calea:
Deși-i pe VAL, poetic nu-i VALid,
Deci VALea!

Hamletiană

Înterupi călătoria,

Că ți-ai rătăcit soția
Și în Franța stând confuzZici:
„Toulouse... or not to lose“.

La prezentările unor cărți de epigrame

Ți-a pus un bun medicinist
Un diagnostic diplomatic,
Spunând că ești un umorist...
Asimtomatic.

De Moș Nicolae ți-aș face un dar
Magnific, de mare valoare:
Ți-aș pune-n ciubote talent literar,
Dar mi-e... c-ai să-l calci în picioare.

Acest volum, ce-i în contrast
Cu stilul unui umorist,
Ne-ar bucura, fiind THE LAST,
Dar din păcate... nu-i THE LEAST.

Cu un ecou din Paul Verlaine

Deși se-aseamnă puțin
Cu un crâșmar amăgitor,
Nu toarnă apă plată-n vin,
Ci în umor.

Dom' colonel, azi avansați
În GRAD și dați o sindrofie,
Iar vinu-i vechi, având tărie
Nu-l faceți șpriț, că-l... DEGRADAȚI.

Propunere de epitaf

Sub placa asta de granit
Poetul zace supărat,
Că nu-i atâta de citit
Pe cât a fost de premiat.

Contrast literar

Cuprins

Poetul invitat: Mihai EMINESCU / C2, 1
Editorial – Cristina DELEANU, Cum ne batem joc unii de alții... / 2
Poetul invitat: Varujan VIOSGANIAN / 4
Memorii – Eugen CRISTEA, Jurnal, Gen (4) / 6
Proză – Bogdan HAGIU, Capitolul 7. Insula Anius; Capitolul 8. Conacul lui Adalfieri / 8
Poezie – DEBUT: Iuliana OBREJA / 25
Proză – Nadia URIAN, Trei dâlme / 27
Poezie – DEBUT: Daniela DUMITRESCU / 29
Eseu – George Robert MITRACHE, Postulate ale axiologiei / 32
Poezie – Iulian BARBU / 34
Poezie – DEBUT: Maria CIUREA / 36
Proză – Geo CONSTANTIN / 38
Poezie – Mădălina STĂNESCU / 41
Popas în lume – Cornel PĂUNESCU, Note de călătorie. Polonia / 43
Poezie – Violetta PETRE / 51
Poezie – Irina COPTIL / 53
Proză & poezie – Adrian PĂPĂRUZ, Poveste de Crăciun; Gaura neagră / 55
Lecturi – Nicolae GEORGESCU, POEZIA ÎN CIFRE ȘI LITERE / 58
Poezie & proză – Theodor ERHAN / 59
Proză – Gabriela LOGOJAN - POEZIA SORĂ, mentorului meu / 66
Poezie – Răzvan DUCAN / 68
Poezie – CONU MARIUS / 70
Eseu – Ion POMOJNICU, LIMITELE NEGAȚIEI / 72
Poezie – Constantin MOLDOVAN / 82
Ridendo – Eugen SFICHI / 84

Ilustrația copertilor: 1 - Eminescu - portret de Romulus Harda
4 - Andra DUMINICĂ

Director:
Prof. Univ. Dr. Ing.
CORNEL PĂUNESCU
fondatorul revistei

Senior editor:
Eugen CRISTEA

Redactor-șef:
George TEI

Redactor-șef adjunct:
Andra DUMINICĂ

Texte propuse spre publicare se trimit pe adresa de
e-mail: tei_george@yahoo.com
Responsabilitatea pentru conținutul textelor revine în
exclusivitate autorilor.

ISSN 2784 – 384X

ISSN-L 2784 – 384X

ISSN 2784 – 384X
ISSN-L 2784 – 384X